

OCTUPLA;

Hoc est, Kkk. 285.

Octo Paraphrases Poeticæ PSALMI CIV. Authoribus totidem Scotis,

Viz.

Georgio Buchanano Pædonomo } Regio,
Georgio Eglisemmio Medico }
Thoma Rhædo,
Arturo Johnstono Medico Regio,
Henrico Henrifono ab Elvingston M. D.
Gulielmo Stuardo Ochiltorio,
Ninianio Paterfona Glascuenfi, & V. D. M.
Gualtero Deniston Ludimagistro Mussilburg.

Inseruntur

G. Eglisemmii Poëticum duellum. Nec non
Consilium Collegii Med: *Parisien.* }

Et

Guil. Barclayi M. D. Judicium } de eodem.

Hicce adjicitur

Propter Subjecti similitudinem, & Exemplarium inopiam,
JONAS Propheta, Heroico Carmine Latino descriptus,
Sebastiano Castalione Authore.

Edinburgi, Excudebant Haeredes et Successores Andreae Anderson,
son, Regiæ Majestatis Typographi, Anno Dⁿⁱ M. 1696. Et
Et Vanales prostant in Officinâ M. Hen. Knox (in vico
Edificiis vulgo dictis *Wicken-Booths*) è Regione
Domini ROSS.

Regio

17th 1073

59...552,3

9

DIGNISSIMIS

(*Quia*

DOCTISSIMIS

Et in humanioribus literis

PERITISSIMIS.)

*Gymnasiarchis, Philologis,
Præceptoribus, Didascalis,
Hypodidascalis, Pæda-
gogis, &c.*

NEC NON

Omnibus cujuscunque ordinis

Artium Amœniorum

**Curatoribus, Cultoribus, Fautoribus. Literato-
rum & Literarum humaniorum, amantibus;
(Et in hæc Classe memet colloco)**

Octuplam hanc,

**Cum aliis tractatulis annexis vel annectendis
In Testimonium debitæ observantiæ
erga studia hæc amœniora**

**Omnium Artium & Scientiarum Basis &
Fundamentum.)**

D. D. Dque.

ANDREAS SYMSON.

V. D. M. D.

LECTORI.

Hoc opus haud nostrum est.

Ego multa poëmata versans
(Jam pridem scribi, jam quoque digna legi)
Traſtatũsq; alios, quos invidioſa vetuſtas
Reddidit, aut raros, proh pudor! aut laceros;
Ut vix, ac nẽ vix totã inveniantur in urbe
Mox, vereor, dicas, vix vel in Orbe, ticẽt.
Semisepulta jacent doſtorum ſcripta virorum,
Mortua ſi non ſint; ſunt moribunda tamen.
Hæc ego dum meditor; miſcebitur utile dulce
Dixi; ſi quis opem ſuppeditare velit.
Atque ita, nẽ pereant Quidam, jam porrigere
Mox alios, ſi vis, leſtor amice, dabo. (dextram
Sunt mihi deliciæ; ſunt cordi; Neſaris inſta
Ambroſiaque mihi; ſunt, mihi crede, dapes.
His ego mordaces curas, his otia pello.

His fallo noctes, decipioque dies.

His diſco, fateor, me ſperni ſpernere; mundum
Spernere, crede, minas; ſpernere & illecebras.
Chartarum muris cinſtus, murisq; librorum
Hinc, illinc; veluti tutus in arce, moror.
Atq; ego codicibus laceris dum verſor, & egri
Nẽ dicar Medicus, ſed Medicaster, ego.

Edinb. Kal. Octob. . . Andreas Symſon.

M DC XCVI.

V. D. M. I.

G V I L:

BARCLAYI

AMOENIORUM

ARTIVM, & MEDICINÆ

DOCTORIS,

JUDICIUM,

De Certamine G. EGLISEMMII cum
G. BUCHANANO, pro dignitate Para-
phraseos PSALMI CIII.

NON VIOLANDI MANES.

*Adjecta sunt, EGLISEMMII ipsum Judici-
um, ut editum fuit Londini, typis Edwar-
di Aldæi, ann. Dom. 1619.*

E T

In gratiam studiosæ Juventutis, ejusdem Psal-
mi elegans paraphrasis THOMÆ RHÆDI.

Ad exemplar Londini impressum typis Geor-
gii Eldi, 1620.

REVERENDISS:
IN CHRISTO PATRI,
GEORGIO MONTGOMRÆO

Episcopo Midenſi & Clogherenſi,
Conſiliario Regio, Præſuli doctiſſimo:

JACOBO FULLARTONO,
interiori in Cubiculo Illuſtriſſimi Principis Magnæ Bri-
tanniæ primo Nobili:

GULIELMO ALEXANDRO,
Supplicum Libellorum Magiſtro:

ROBERTO AITONIO,
Annæ felicis: m. optimæ Reginæ
Secretario:

Equitibus digniſſimis, viris literatiſſimis, & literatorum
parentibus, Patria luminibus:

Sylveſter Voluſenus Glaſcuenſis.
S. P. D.

Didit non ita pridem, Reverendiſſime Præſul,
ac viri clariffimi, Geor: Eglifemmius libellum,
quem inſcripſit, nescio an ſatis examinatè, Po-
eticum Duellum. Hoc improbo labore certat
de palmâ cum paraphraſi Pſal. CIV; quâ pa-
raphraſi olim decima Muſa Buchananus tulit
laurum de multis gentibus; & laudem à genere humano:

Omnia jam mediū fiunt mare.

An non infaniæ quoddam genus eſt, pocula cum vitula po-
nere? Eglifemmii huic morbo ſecit medicinam ſuaviter, non
nemo eleganti carmine: poematis eius morbos curavit ſalu-
briter Guil: Barclayus medicinæ Doctör, proſa oratione. Pri-
us illud, & jucundum medicamentum vidiftis, & femur for-
taſſè præ riſu perculiſtis: alterum jam vobis offero ſeverio-
ris materiæ, & extremum remedium, ferrum atque

Duo

Epistola Nuncupatoria.

Duo mihi dicenda. Cur ego afferam, & cur vobis. Præscripsit quidem *Guil: Barclayus* & miscuit remedium, sed statuit ægro non offerre, non proferre in medium. Ego tamen extorsi è manibus nolentis volentis; & quo sum animo in patriam, subjeci prælo; ut viderent exteri, idem solum, quod peperit morbum, parere medicinam. Vobis autem offero, in his criticis, & literarum morbis, ut verè dicam, protomedicis: quibus patria nostra debet ob eruditionem, *Monumentum ære perennius*: & ego minimus popularium, omne officium, honorem, cultum. Tu enim sustines, dignissime Præsul, onus illud Episcopatus tanto trium regnorum applausu, ut glorientur bonæ artes se talem patrem; boni mores, talem patronum habere.

Tu prudentissime *FULLARTONE*:

Flos delibatus populi, Suadæq; medulla,
Quem serenissimus Princeps, altera spes & hujus, & alterius orbis, ostendit dignissimum quem omnes amemus, colamus.

Tu, Poëtarum *Alexander*, quem ferret in oculis si viveret, *Buchananus*, quem tu nunc fers: cui assurgeret vetus orchestra Romanorum.

Tu tandem clarissime *Aitoni*, cujus cœlestis ingenii tot radios sensit & nostra Scotia, & nostra Britannia, & nostra, id est literatorum omnium solum & mater Gallia; ut nesciam, an tulerit Scotia subtiliorem subditum, post Scotum illum cognomine subtilem. Cur igitur vobis obtulerim *Guil: Barclayi Judicium*, satis luculenter docere merita vestra judico. Et quoniam de *Judicio* sermo est, finiam tribus prætoris verbis, *Do, Dico, Addico* me & has lituras vobis.

Sed ecce, dum sic finio, *Florentius Volusenus* cognatus & cognominis ille meus, vir quondam multæ politæ, & reconditæ eruditionis, vellit aurem, & admonuit, me debere hanc qualemcumque Defensionem *Buchanano* nostro amoris & officii merito propter monumentum perpetuum meritissimi viri manibus consecratum quod hic erigere libuit. Illi valeant, vos vivite.

FLORENTIO VOLVSENO Scoto
GEOR. BVCHANANVS.

Hic Musis Volufene jaces carissime, ripam
Ad Rhodani, terrâ quàm procul à patria.
Hoc meruit virtus tua, tellus quæ foret altrix
Virtutum, ut cineres conderet illa tuos.

D. IACOBO FULLARTONO,
Hero suo meritissimo.

Iucundum est servire viro gratoque proboque;
Ipsa voluntatem gratia nempe juvat:
Quin juga ferre juvat, seu me ultima littora Thules
Visere, seu rigidos malis adire Getas,
Te sequar usque; tuis non obsequiosior alter
Imperiis, nec qui sit mage fidus erit.

*****
GUIL. BARCLATI
AD G. EGLISEMMIUM
EPIGRAMMA.

Multis note diebus, Eglishemmi,
Et annis mihi valdè amate multis:
Habet me malè, non pudet fateri,
Scribendi Cacoëthes hujus ævi,
Noc te crimine liberum putaram,
Donec venerat in manum libellus,
Quo tu præcipuum Triariorum
Ad certamen es ausus evocare.
Sed oh! quot dabis omnibus, quot unis
Dabis Parisiis, amice, pœnas!
Qui non sorte, sed optione, Judex,
Pararunt tibi in arce Tullianum.
Ergo opprobria tempori re canta,
Et manus dato manibus Poëta:
Aut in carcere quadrupes peribis.

G. B A R C L A Y U S
M E D I C I N Æ D O C T O R
G E O R G I O E G L I S E M M I O
 Medico Regio, amico suo
 S. P. D.

Psalms, materiem publicam, & in medio positam, poetica paraphrasi expressit eleganter Buchananus poeta, si temporis, si sermonis ratio habeatur, interioris nota. Ante eum, idem argumentum aliquot, post eum, plurimi tractaverunt. Nemo tamen inventus est, qui auderet palam cum eo de lauru contendere, præter te, amice Eglisemmi, cujus versus tam cupide legi, quam incantæ scripsisti: expectabam ab illo ingenii tui arvo molles violas & purpureum Narcissum: sed ut video;

Carduus & spinis surgit paliurus acutis.

Succenseo, nescio an dicam, temeritati tuæ; sed succenseo tibi, in medio Doctorum, in conspectu doctissimi Principis, auso revocare in arenam jam diu rude donatum, & quasi quendam, ut ita loquar, Lanistam Poetarum. Tuli, ingenuè fateor, acerbè hoc certamen, & certè sapius hac mecum, Quid decent cis citràque Alpes Literati! Nempe,

Certent & cygnis ululæ, sit Tityrus Orpheus.

Quis non stringet in te Calamum? Scotia te persequetur, cujus fuit proles; Parasini exsibilabunt, quorum fuit alumnus; Burdegalenses deridebunt, quos erudit; Quid te fiet?

Cui neque apud Danaos usquam locus: insuper ipsi Dardanidæ insens.

Censeo (ut primus omnium eruditorum impetus comprimat) carmen tuum domi verbis, non dicam verberibus castigandum. Sic sine dolo malo exteri minus duriter te excipient. Hoc officii genus, ego verò, ac lubens suscepi, & tuæ, & patriæ, & poetæ causâ. Carmen tuum ergo reddam incudi, te, ut decet, & ut multum amabo. Valé.

GEORGII

GEORGII EGLISEMMII
DE
BUCHANANÆA CIIII PSALMI
POETICA PARAPHRASI
JUDICIUM.

Uisquis Buchanani genium ritè noverit,
ejusdem in Musas tyrannicæ licentiæ de-
fendendæ gratiâ, prosodiam ab illo exa-
ratam animadvertet; non minùs quàm
Historiam Scotorum ad dialogos de ju-
re Regni perperam confirmandos. A-
dèb tamen in arte sua cæcutiit ut erro-
ribus omni excusatione majoribus nihil

solidè potuerit unquam prætere.

In primis syllabam illustrium omnium (obscuriores nil
moror) grammaticorum regulis longam, hic insulsè corripu-
it, nempe ultimam in *denuò* à nomine (putà *de novo*) de-
ductam.

Secundò Solœcismum turpiter commisit, his versibus:

Nevè iterùm immissa tellus stagnaret ab unda,

Limitibus compressa suis resonantia plangit

Littora, præscriptas metuens transcendere metas.

Si enim epithetum (*compressa*) attribuat telluri, falsam
reddit orationem: & ut loquitur *Julius Scaliger*, solœcis-
mus erit in Philosophia. Sin attribuat *unda*, solœcon dabit
in Grammatica, subjectum & substantivum collocans in obli-
quo casu, epithetum in recto. Nec licebit ei se defendere
subaudiendo subjectum repetitum in recto, sola enim imper-
sonalia hoc admittunt.

Tertiò carmina solutam potius orationem quàm heroici
versus majestatem redolentia effudit ibidèm, hæc scilicet

solenti

G. Egliſemmii Judicium, &c.

Pollenti ſtabilita manu terra obruta quondam, &c.

Veliferas circumnans puppes, grandia cete, &c.

Exultant tot monſtra ingentia, & horrida viſu, &c.

Nec non iſta,

Te tollente animam ſubito exanimata recurrunt

In cinerem, inſpirante animam te denuo, ſurgit, &c.

Et illa,

At verò impietas plane extirpetur ab ima

Radice, & ſclerum ſtirps nulla repullulet, ac nos.

Nec urgebo admodum carmina quam proximè ad ridiculam leoninorum naturam accedentia, quorum medio & penthemimeri finis reſonat. Nam etſi non invenuſta ſit quandoque literæ unius reſonantia, ut :

Fluctibus ut fuſo ſuper ardua culmina velo,

Item

Nevè iterum immiſſa tellus ſtagnaret ab unda :

Tamen quò plurium literarum & quò pluribus verſibus hæc reſonantia ſit, eò deformius carmen redditur. An qui venuſtatem aſſequi poteſt, nævis gaudebit ejuſmodi ?

Ætheris æternæ rector moliris habenas, &c.

Te decor auratis, ambit te gloria pennis, &c.

Littora, præſcriptas metuens transcendere metas, &c.

Pæſcua, quique feriſ onager ſaxa invia ſylvis, &c.

Tutus ut abſtruſis habitaret echinus in antris, &c.

Ducis ad occiduum conſtanti tramite metas, &c.

Inde ſuperfuſis cuncta involventibus umbris, &c.

Prædator vacuis errare leunculis arvis, &c.

Abditur occultis prædatrix turba cavernis, &c.

Fluctibus immenſos circumplectentia terras, &c.

Squamigera tremulâ per ſtagna liquentia cauda, &c.

Quæque ſuo proprium poſcunt in tempore victum, &c.

Et deſolatus gens incolit auræ terras, &c.

Sapiunt hæc ferè incultum id ſeculum quo ſenes & circumlatoreſ rythmicis hexametris unicè delectabantur ; cujuſmodi celebratur illud marmoreæ cathedræ Weſtmonaſterii appen-

G. Egliſemmi Judicium, &c.

Ni fallat fatum, Scoti quocunque locatum,
Invenient lapidem, regnare tenentur ibidem.

Quarto conjunctiones, &, atque, que, ac, toties iteratas poſuit, nempe 34. ut naſeam pariant: ut dominumque, patremque, & circumfuſum, & liquidos, & levibus, flammæque, tonitruque, inque, quique, mulcentique, ſylviſque, camposque, fecundaque, quæque, quæque, quique, puroque, & de cælo, inque hominumque bonumque, ſed & æquora, & horrida, atque adeo, teque, quæque, & deſolatos, ſuumque, facilisque, bonusque, & ſclerum, ac nos, dominumque.

Quintò elisiones plures, puta 35. in carmine poſito parcius uſurpandæ ſunt, Ut ventorum alis, accincta aura, juſſa accipiant, terra obruta, inſonuer aura, cernere erat, nè veiteram immiſſa, ſaxa invia, unde olus, geniale aſſurgat, quæque hilarent, quique hilaret, ubi implumes, lunæ incertas, puroque accenſum, cuncta involventibus, patrem expoſcit, monſtra ingentia & horrida, atque adeo, à te uno, tollente animam, ſubito exanimata, in cinerem inſpirante animam, ſuumque in ſecula, tantum ille, nempe illo oblector, ut vero impietas, planè extirpetur, radice & ſclerum.

Inter quas omniùm duriffimæ ſunt quæ in quintum pedem proximè incident, ut

————— Terra obruta quondam,

————— Saxa invia ſylvis.

Sextò congeſſit omnia ſupplementa miſerè laborantis ingenii, nempe, tum, tantum, ſic, unde, inde, tam, tot, tu, te, tibi. His locis, tum liquidi fontes, tum fera prorepat, nec tantum, tantum ille, ſic pater, ſic eat, tam variis, tam laxo, tot millia, tot monſtra, unde ſitim ſedent, inde pecus, unde olus, inde ſuperfuſis, te rerum, te decor, tu tibi, tu pater, tu timidis, tu luna, te patrem, te didis, à te uno, te magnum, te rursus vultum, te tollente, teque, quæque, &c. Quæ ab elegantia iterationis poeticæ longè diſtant, ob multorum carminum moram interjectam.

Septimò nugationes, ut dein rursus ſale renata, item, nullo cum ſine per ævum. Patrem, parens, pater, patrem, genitor, pater, & pater optime, denique patrem.

Ut phraſium quarum priorum nugationes perſpicuæ redantur, obſervetur particulam (re) in vocum compoſitionum ſtructura idem penitus designare, quod rursus. ~~re~~ re-
nato

G. Eglisemmii Judicium, &c.

nato, id est, rursus nato, proinde cum dixit, dein rursus sole renato, idem prestitit ac si dixisset, dein rursus sole rursus nato. Similiter nullo cum fine, idem valet quod per ævum. Id circò dum protulit; nullo cum fine per ævum, sensu perinde est ac si protulisset, per ævum per ævum. Deinde per ævum, id est, nullo cum fine; quare qui dixerit nullo cum fine per ævum, perinde loquetur, ac si diceret, nullo cum fine, nullo cum fine. Cætera seipsis patent.

Quinimò eorundem epithetorum reiteratio & diversis subiectis applicatio exhibenda est in tam exiguo poemate. Per virides campos, virides ramos, viridis fœni, viridantis olivæ, fœcunda semina, fœcunda tellus, levibus alis, levibus pennis.

Octavò resonantia literarum finalium in vocibus similiter desinentibus in (a,) indigna est erudito poetâ. Ut in hoc poemate aliquoties, nempe,

Squamigeræ tremulâ per stagna liquentia caudâ.

Item,

Exultant tot monstra, ingentia & horrida visu.

Et in æ,

Apparent accinctæ auræ flammæq; ministræ.

Nonò integrorum penè versuum, in aliis authoribus, & in ipso alibi positorum, mutatio egestatem denotat, ut horum:

Ætheris æternas rector moliris habenas,

Item,

Donec fera rubens accendat lumina vesper.

Deniq; digressiones à sensu textus & omissiones partium textus, minus rectam arguunt paraphrasin, ut collatione versus cum sacro codice liquidò constabit.

Alia verò plurima Buchanani errata castigatione dignissima, ipsis tyronibus pulverem grammaticum versantibus obvia, ut *planger*, ne *stagnaret*, item *rugitus leunculi*, & similia, lubens prætereo; cuncta hæc limatissimo celeberrimæ Parisiensis Academiæ judicio submittens; hæc enim utriq; nostrum benigna fuit parens studiorum.

His peractis observatiunculis, de illius & nostro poemate judicet qui volet; si qui volet, judicio valet incorrupto.

F I N I S.

AD GULIELMUM BARCLAYUM

Poëtam, Medicum.

PHILOPOETÆ SCOTI.

Admonuit si forte tuum deponere plectrum
Phœbus, & ad medica te vocat artis opus;
Hoc facit is metuens proprium ne perdat honorem,
Cum tanti tua sit æmula lingua dei.
Sume igitur citharam, cum sis jam factus Apollo
Noster, & invidiam sperne dolosque dei.

Ejusdem ad Tho: Rhadum.

At periisse, tibi tacitas si constat Amyclas;
Cur tibi Amycleo more perire placet?
Barbita si Phœbi taceant, quis barbita laudet?
Aut quis in iis usus, quidve leporis erit?
Si prædulce melos tacuisset Thracius Orpheus,
Nec fera, nec cœptum sisteret amnis iter.
Gemmatas nisi pandat avis Junonia pennas,
In cassum tantas Argus haberet opes.
Tu quoque Pieridum si munera sacra recondas,
Munera Pieridum deperiisse puta.

Ad GEOR. EGLISEMMIUM.

Tuñ sacros audes infensâ voce Poëtas
Spernere, Pierio non bene grata choro?
Saxa, ferasque truces cantu Rhodopeius Orpheus,
Et potuit Stygium perdomuisse canem.
Caprus Arioniâ Delphin dulcidine vocis,
Illasum placido tergo vexit onus.
Mellifluis Tyrios Amphion carmine montes
Transulit, & Lyricâ mœnia struxit ope.
At tu si pergis vates contemnere, dicam;
Caucaseis saxis, durior esque feris.

In eundem.

Quem Galli, Hispani, Germana ac Italia tellus
Vincere non poterant, tentat Eglishemius:
Impar congressus, dum Aquilam certare Leni
Cernimus implumem: mox subit inde pudor.

 Impa

Imparilitas.

Ut sublime volans tenuem secat aëra Falco ;
Ut pascuntur humi Graculus, Anser, Anas :
Sic summum scandit super æthera Buchananus :
Sic scit humi tantum serpere Eglishemius.

De G. BUCHANANO.

ILLic imperium fore jactare Quirites,
Esset ubi sedes, Scipio magne, tua.
Illic Pierides, illic erit alma pœsis,
Illic Phœbus erit, quâ Buchananus erat.
Cernis, ut ad Scotos migrent, Helicone relicto,
Laurigera, tanti vatis amore, Dea ?
Necquē ullo reditus spes ævo est : ergo vocabo
Scotum, Heliconiaden, anæ Caledoniden ?
In eundem.

NOmen ab ore tibi, quia Bucca & lingua lepore
Plena est, mellifluis plenaq; verba modis.
Hanc prudens animus doctis conceptibus ornat,
Formatis docta Palladis ingenio.
Pallada cum Phœbo Aonides comitantur, & implent
Cœlesti dono, quæ tua Musa canit.
Hinc te omnes merito laudant, celebrantq; canentem
Quæ semel edideris, dum tua scripta legunt.
In eundem.

DUm Jephthen tragico Buchananus sirmate vestit,
Dum Latiâ Isaiden tangere plestra docet :
Dum cassis sic tincta jocis Epigrammata ludit,
Ut metuat palma Bilbilis ipsa suæ :
Aspicias ut Clariâ Vates nutritus in Aula,
Nectaræos roseo fundit ab ore sonos.
Atq; imo Pindum cerebro sibi condit, & unâ
Præcellit venâ Bellerophontis aquas.
Sole, amœnus, æstuo.

Temeraria EGLISHEMII
audacia.

Longævum, priscisq; parem, summumq; poetam,
(Illius opposito nomen in orbe viget)
Imberbis medius, qui non prius induit arma,
Horrida (quid referam?) Martis ad arma vocat.
Sed fuge: te insequitur magni levis umbra poetæ.
Si sapias, ista manu tela tremente cadant.
Dum jugis hanc pleno vocem da pallidus ore,
Imberbi medico parce poetæ tuo.

G. S.

Bea, & Turnebus, Scaliger pater, atq; Josephus
Te, Buchanane, super sidera laude locant.
Frustrâ igitur verbis famam detraxeris ullus
Nec Grai tinctis Ausoniove sale.
Quid Stephanum referam? Tassum? quidve Melissum?
Quidve Europa alias quos spatiosa tenet?
Queis erit æternû n Buchananî nomen honestum,
Fulgens Phœbeis ob meritum titulis.
Hi Buchanano omnes vivo numerantur amici,
Dum valuit scilicet reddere dona manu.
At Barclaie manes obitum post fidus amicus,
Abstergens nitido crimina falsa stylo.
Nec tantum egregius sentit tua munera vates:
Sed cara avertis dedecus à patria.
Romulus & Cossus, vel non Marcellus opimis
Ornati spoliis te poriora gerunt.
Tollica perpetuo domus est celebranda canore
Ex qua tam docti prosiliere viri.

Jacobus Balliolus.

Ad D. D. BARCLAYUM Medicinæ & Philologiæ
professorem.

Hoc vetus est dictum, Medici præbete medelam
Vos vobis, maniam non levat arte suam
Doffor Eglishemius, medicastum quis putet arte
Præstare in medicâ? quis feret alter opem?

 Rem

Ad D. D. Barclayum, &c.

Rem magnam aggredieris medicorum gloria, gentis
Et decus, & Claris gloria magna chori,
Mi Barclaye, tuâ poteris medicabile vulnus
Arte ledare, animi quis leuet arte lueni?
Tollere si poteris, fueris mihi magnus Apollo,
Fama perennis erit, si potis arte leves.
Ad limam revocas incondita carmina Mævi,
Qui tentat Davidis ore cedere modos.
Ad vivum refecas; proprio te armabit Iambo,
Si pergat ravidus rodere dulce melos
Dente Theonino, si interstrepas anser olores,
Morte Lycambæ crimina tanta luet.

G. W.
Neaberdeamus.

EPITAPHIUM
G. BUCHANANI SCOTI

PER
Josephum Scaligerum Jul. Cæs. filium.

Postquam laude tua patriam, meritisq; beasti,
Buchanane, tuis, Solis utrumq; latus,
Contemptis opibus, spretis popularibus auris,
Ventosaque fugax ambitionis, obis.
Præmia quina quater Fiseæ functus Olive,
Et linguens animi pignora rara tui:
In quibus haud tibi se anteferebant quos Italia vates
Terra dedit: nec quos Gallia mater alit,
Æquabant genium felicitis carminis, & quæ
Orbis habet fama conscia signa tue.
Namq; ad supremum perducta Poëtica culmen
In te stat, nec quæ progrediatur, habet.
Imperii fuerat Romani Scotia limes:
Romani eloquii Scotia finis erit.

PARA

PARAPHRASIS PSALMI
CIIII
AUCTHORE BUCHANANO.

1. **T**E rerum Deus alme canam Dominumque Patremque
Magne Parens, sanctâ quam Majestate verendus,
Ætheris æternas rector moliris habenas !
Te decor, auratis ambit te gloria pennis,
2. Et circumfufum vestit pro tegmine lumen.
3. Tu tibi pro velo nitidi tentoria cœli,
Et liquidas curvo suspendis fornice lymphas :
Et levibus ventorum alis per inania vectus,
Frænas cœu celeres volitantia nubila currus.
4. Apparent accinctæ auræ, flammæque ministræ,
5. Ut jussa accipiant. Stat nullo mobilis ævo
Terra, super solidæ nitens fundamina molis,
6. Pollenti stabilita manu, terra obruta quondam
Fluctibus, ut fuso super ardua culmina velo:
- 7, 8. Sed simul increpuit tua vox, tonitrûque tremendo,
Insonuere auræ, paulatim ascendere montes
Cernere erat, sensimque cavas subsidere valles,
Inque cavas valles trepidas decurrere lymphas.
9. Nevè iterum immissâ tellus stagnaret ab undâ,
Limitibus compressa suis resonantia plangit
Littora, præscriptas metuens transcendere metas :
10. Tum liquidi fontes imis de collibus augent
Flumina, per virides undas volventia campos.
11. Unde sitim sedent pecudes, quæ pinguis tondent
Pascua, quique feris onager saxa invia sylvis
12. Incolit. Hic levibus quæ tranant æra pennis,
Per virides passim ramos sua testa volucres
Concelebrant, mulcentque vagis loca sola querelis.
- 13, 14, 15. Tu Pater ærios montes, camposque jacentes
Nectare cœlesti saturas, fœcundaque rerum
Semina vitales in luminis elicis oras.
Unde pecus carpat viridis nova pabula fœni,
Unde olus humanos geniale assurgat in usus ;

Quæque

PARAPHRASIS PSALMI
CIIII
AUTHORE EGLISEMMIO.

Mens age, deposita curarum nube, canoras
Pange Deo laudes. O inviolabile Numen
Imperio penetrans magni sacraria mundi,
Te nivea cinctum radiantibus lucis amictu
Splendor, & aurato velamine gloria vestit.
Tendus ut aulaeum rutili flammantia caeli
Culmina, mobilibus coenacula ponis in undis.
Temonibus densisque rotas è nubibus aptans.
Ventorum alato peragras sublimia curru.
Servitum properat flamma comitante voraci
Spirituum pennata cohors. Ne sedibus unquam
Pulsa datis abeat tellus compage soluta,
Libratur gravitate sui; celi veste fluenti
Alta superfuso velante cacumina, ponto,
Delituit quondam; tua vox ubi sacra profundum
Increpuit, tonitruumque poli sonuere fragosa
Murmura, praecipites fugiunt in caerulea fluctus.
Conspicui nudata levant fastigia montes,
Subsidente cavis humilium vallibus agro,
Labitur ad priscos aqua per declivia fines.
In varios collecta sinus, transvolvitur illinc
Nescia, plangendo resonantia saxa laceffit,
Ne liquido rursus latitet sub marmore tellus,
Fontibus è nitidis valles, argenteus, implet
Per tumidos rivus stertens vestigia colles.
Libabit latices campis quaecunque vagatur
Bellua, qui sylvis onager se tristibus abdit
Eximat ille firim: volucris quaecunque strepenti
Verberare pennarum vacuas nisetur in auras
Hospitio frondente toros structura loquaces,
Mulceat hic vacuum tremulo discrimina cantu.
Atque non montes irrorant astra liquore,
Munusculis satiata tuis, pecoribusque virisque

Aptas

BUCHANANUS.

- Quæque novent fessas cerealia munera vires,
 Quæque hilarent mentes jucundi pocula vini,
 Quique hilaret vultum succus viridantis olivæ,
 16, 17. Nec minùs arboribus succi genitabilis humor
 Sufficitur. Cedro Libanum frondente coronas
 Alitibus nidos: abies tibi consita surgit,
 Nutrit ubi implumes peregrina ciconia foetus.
 18. Tu timidis montes damis, cava saxa dedisti,
 Tutus ut abstrusis habitaret echinus in antris.
 19. Tu Lunæ incertòs vultus per tempora certa
 Circumagis, puroque accensum lumine Solem
 Ducis ad occiduas constanti tramite metas.
 20. Inde superfusus cuncta involventibus umbris,
 Per tacitas spargis nocturna silentia terras.
 21. Tum fera prorepat latebris, sylvisque relictis
 Prædator vacuis errare leunculus arvis
 Audet, & è cœlo mugitu pabula rauco
 22. Te Patrem exposcit: dein rursus sole renato,
 Abditur occultis prædatrix turba cavernis:
 23. Inque vicem subeunt hominumque boumque labores,
 Donec fera rubens accendat lumina vesper.
 24, 25. Sic Pater in cunctos didis te commodus usus.
 Nec tantum tellus Genitor tua munera sentit,
 Tam variis foecunda bonis; sed & æquora Ponti
 Fluctibus immensas circumplectentia terras
 Tam laxo spatiosa sinu: tot millia gentis
 Squamigeræ tremulâ per stagna liquentia caudâ
 26. Exultant: tot monstra ingentia & horrida visu
 Veliferas circumnans puppes; grandia cete
 Effingunt molles vitreo sub marmore lusus.
 27. Atque adeo quæ terra arvis, quæ fluctibus æquor
 Educat, à te uno pendent, pater optime, teque
 Quæque suo proprium poscunt in tempore victum.
 28. Te magnam pendente manum saturantur abundè
 29. Omnia: te rursus vultum condente fatiscunt.
 Te tollente animam, subito exanimata, recurrunt
 30. In cinerem, inspirante animam te denuò, surgit
 Illicò foecundæ sobolis generosa propago,
 Et desolatas gens incolit aurea terras.
 31. Sic eat, ò nullo regnet cum fine per ævum

EGLISEMMIUS.

*Aptas obsequiis, alimentis dulcibus apta,
 Promis humis teneris gemmantes floribus herbas,
 Pampineos animis necientes gaudia succos,
 Et baccas oleæ fragrantis ut ora serenent,
 Et ceterum valido firmantem corda vigore.
 Arboros fetus, tinea impervia cedri
 Robura tu saturas, Libani qua confita celsis
 Vertice, progeniem volucrum nidosque tuentur.
 Nec minus est foliis adies, hâc vimine texta
 Pendula castra novat elangente ciconia rostro.
 At lepori silices, pavidis iuga senta recessum
 Concilias damis: constanti temporis ortu
 Inconstans lunare decus renovare figuras,
 Occiduoque iubes pelago decumbere Solem.
 Tella soporiferas picea caligine vultus
 Nubila diffundis, tacitam ducentia noctem.
 Proruit interea speluncis acre ferarum
 Agmen, & auxilium cælestis leunculus escam
 In prædam exorans, rugitibus aethera pulsat.
 Sole tacens orta latebrosis invia dumis
 Antra subit: remeant alacres ad plaustra coloni,
 Donec purpureus det sera crepuscula vespæ.
 Sancte opifex quanto moliris cuncta decore,
 Consilioque struis! Moles terrena tuarum
 Dives opum exultat; late circumsonat ingens
 Oceanus; seu parva libet, seu magna ciere
 Corpora squammigerum, vitrea complectitur alba
 Innumeros pinna fluitantes remige turbas.
 Pandentes levibus naves cita carbasa ventis,
 Marmoreoque finis balanos gurgite passim
 Carpere iucundos placido molimine saltus.
 In te summe parens hæc inclinata recumbunt
 Omnia, temporibus victum poscentia certis.
 Te dante accumulans, dextram luxante venient
 Exarata bonis, vultum celante paveſcunt.
 Vitales reſeante moras animæque nitorem,
 Protinus in tenuem vertuntur pulveris umbram.
 Asperso reſolviva tuo spiramine surgunt,
 Illentique redit facies latissima terra.
 Comp. æterno venientia sæcula planſu*

BUCHANANUS.

Majestas divina, suumque in sæcula lætus

32. Servet opus Deus, ille Deus, quo territa tellus
Concurrente tremit, montes tangente vaporant,
Fumifera trepidum nebulâ testante pavorem.

33. Hunc ego, dum vivam, dum spiritus hos regit artus

34. Usque colam; tantùm ille meas facilisque bonusque
Accipiat voces: nempe illo oblector in uno.

35. At verò impietas planè extirpetur ab imâ
Radice, & scelerum stirps nulla repullulet: at nos
Te rerum Deus alme patrem Dominumque canemus.

F I N I S.

Ad Effugium Vacui in hisce pagellis, adjecimus Ecphrasin
hujus paraphrascos Buchananani per *Alexandrum*
Julium Edinburgenum:

P S A L. CIIII.

*Psaltes seipsum ad Deum laudandum concitat, à rerum creatione,
dispositione, administratione, & conservatione; hinc omnes secum
ad Deum laudibus celebrandum hortatur, contrâque venientibus
malè precatur.*

1, 2, 3. **T**E, Jehova, qui omnia sustines & alis, re-
rum universitatis creatorem & regem omni-
um potentem prædicabo: potens mundi conditor, quàm ho-
norandus es ob venerabilem maximæ potestatis tuæ authorita-
tem! qui rex æternus regimen cœli perpetuum tractas, pul-
chritudo & magnificentia in operibus tuis elucens, alis quasi
aureis famæ illustis diffusè volans te circumcingit; splendor-
que loco vestis fulgentis undique te circumdat: tu loco te-
gumenti cœlum nitidum ceu papilionem circumquaque ex-
pansum, aquasque puras virtute tua fultas arcu pando pendere
facis; perque aërem vacuum à ventis volucris portatus,
nubes vagas instar vehiculorum velocium gubernas. 4. Ven-
ti etiam tanquam angeli tui ad imperata faciendum parati sunt,
ignēsque ad serviendum tibi astant, ut mandata tua audiant.
5 Terra loco suo nunquam movenda superincumbens centum
magnitudinis suæ compactæ, quasi rupis firmæ funde-
mento,

EGLISEMMIUS.

*Fama Jovæ: charas, operum monumenta suorum
 Delicias rex usque vocet, cui visa repenti
 Terra tremit, rupes tacta radice vacillans
 Exudat refugos dorso fumante vapores.
 Carmen erit Deus iste mihi, quoddam ultima vitæ
 Linea succedet, mihi pars quoddam ulla superstes,
 Illi sacra canam memori præconia cultu.
 Dulce melos meditatus ei, lætabor eodem;
 Rapta sed in nihilum terras gens prava relinquat.
 Pange Deo laudes positis mens libera curis.*

F I N I S.

vi inenarrabili & arte potentia divina confirmato, consistit.
 6. Terra hæc olim aquis operta fuit, ceu tegumento super altissima quæque montium cacumina superinducto, eorum vertices longè superante: 7, 8. Sed simul atque vox tua illas increpantis sonuit, aërque terribili nubium ruptarum fremitu murmur edidit, quilibet videre poterat, aquis recedentibus, montes sese sursum versum pedetentim attollere, locaque depressa sensim descendere, aquas etiam quasi præ metu festinantes, in loca humilia defluere. 9. Ac ne terra instar stagni staret ab aquâ ad eam deûd operiendam in vecta, unda certo termino cohibita terram adjacentem fragore fluctuum graviter sonantem, percutit, formidans limites sibi assignatos transire. 10. Tum scaturigines aquæ puræ è radicibus collium fluentes, dant incrementum amnibus aquas suas per agros gramineos trahentibus; 11. E quibus animalia mansueta, quæ pabula læta carpunt, asinusque sylvester rupes difficiles in nemoribus incultis habitans, bibendi aviditatem diminuant. 12. Aves quoque quæ aëra celeri volatu transeunt, suos hic nidos ubique per arbores virescentes frequentes adeunt; cantuque passim per agros querulo, sollicitudines jucundiores reddunt. 13, 14, 15. Tu montes insuper excelsos agrosque depressos, rerum creator, succo pluviae cœlitus misso, ad saturitatem usque irrigas, primaque rerum omnium semina, & elementa feracia in fines, in quas lumen diffunditur, id est, terram, quam res animatae habitant, trahis, è quibus seminibus animalia mansueta recentem herbæ pastum colligunt; è quibus

e quibus etiam herbe edules naturæ hominum convenientes, ad eorum victum oriuntur: unde frumenta, quæ a Cerere inventa finguntur, viresque languentes recreant, enascuntur: unde etiam vinum animis humanis lætitiā afferens, oleumque viride vultum gratiorem reddens proveniat. 16. 17. Aqua etiam pluvialis ad res gignendas & augendas faciens arboribus abs te subministratur. Tu Libanum montem cedro arbore frondem multam habente ad habitacula avibus præbenda circumcirca cingis. Abies plantata per te crescit, tibi ciconia certo tempore aliunde advolans teneros & nudos adhuc pullos educat. 18 Tu damis meticulous loca excelsa & ardua, saxa autem cavernosa tribuisti, ut in eorum speluncis occultis erinaceus sine periculo permaneret. 19. Tu faciem Lunæ mutabilem statis temporibus circumducis, Solemque lumine claro lucentem orbita certa ad finem usque occidentis quasi dux itineris agis. 20. Post autem Solis occasum obscuritate omnia complectente inducta, taciturnitatem nocturnam per terras quiescentes fundis. 21. Tum animalia indomita furtim e caveis suis exeunt, leoque præda vivens, sylva egressus audent in agris ab hominum conversatione liberis vagari, rugituque aspero coelitus abs te creatore suo victum perit. 22. Deinde, sole iterum oriente, animalia præda viventia latibulis secretis sese occultant. 23. Vicissimque hominum & jumentorum operæ, in agro potissimum colendo positæ, suspendunt, donec hesperus rutilus faces nocturnas illuminet. 24. 25. Sic te, pater ad omnia, quæ animantibus usui esse possunt apte accommodas; nec terra solum, pater, tot generibus frugum fructuumque locuples, sed mare etiam tam capaci gremio late patens, terrasque vastas aquis complectens, munificentiam tuam percipit: tanta piscium squamosorum multitudo, per aquas liquidas cauda tremante ludunt. 26. Totque prodigiosæ animalium facies magnæ fœdæque aspectu, naves, vela quibus iter faciunt, & reguntur, ferentes, circumieunt. Tot pisces ample magnitudinis sub mari perspicuo lusiones delicatas exprimunt. 27. Insuper etiam, *Ut pateris omnia complectar*, quæ terra agris suis, quæque mare aquis animantia nutrit, vitam & spiritum a te solo habentia, ab eodem omnia ad vitam tolerandam necessaria expectant, singulaque conveniens sibi nutrimentum, cum opus est, abs te perunt. 28. Te autem manum largam aperiens, omnia ad satietatem copiose accipiunt. 29. Te vero rursus faciem tuam abscondente, tabescunt, te vitam auferente statim mortua in pulverem redeunt; 30. Te denique rursus vitam instante, nova progenies proles copiosæ generis optimi accrescit; sobolesque nobilis recenter procreata terras cultoribus prius destitutas habitat. 31. Ita semper fiat, Deique laudatio perpetuo vigeat; utinam etiam Deus ille immensis potestatis regnum suum, indefinenter exerceat, resque omnes a se creatas in perpetuum amanter custodiat; 32. Ille (inquam) Deus, quo dum fervet ira, terram commoventem, eadem percussa labascit: quo etiam manum montibus admovente, montes vapores confestim emittunt, nube tenui instar fumi eorum timorem indicant; 33. Hunc ego Deum, quamdiu ero, ac dum spirabo, semper venerabor: 34. Illud autem tantum postulo, ut benevolus ille & benignus orationem meam admittat, namque ejus solius voluptatem capio. 35. At impii sceleratam de Deo opinionem habentes, radicibus evellantur, nullaque scelerum planta recreat; nosque te authorem & regem solum omnium potentem, Jehova, confessi predicabimus.

Adjecimus etiam

CONSILIUM

Collegii Medici *Parisiensis* De Mania G.
Eglisheimii, Quam prodidit Scripto,

cui Titulus :

Duellum Poëticum pro dignitate Paraphraseos PSALMI CIV.

Decertantibus

G. { *Eglisheimio Medico* } Regio,
      Buchanano Padonono.

Quod *Parisiensis* Academiae iudicio submitit:

Ad exemplar Edinburgi impressum, A. D. 1619. Typis
Andree Hart.

Quæ *Buchanani* Medicaſter crimina Muſis
Objicit, & quo ſe jaſtat inane melos,
Vidimus : & quotquot tractamus *Pæoni* artes
Hic vates, uno diximus ore, furit.
Eſt furor hic, ſed non qualis ſolet eſſe Poëtis,
Pectora *Pierio* cum caluere Deo.
Hic *Athamanteas* furias, hic cernis *Oreſta*;
Thyas *Eglisheimium* vel *Corybantes* agunt.
Atra ſedens illi circum *Præcordia* bilis
Æſtuat, & cerebrum corripit omne lues.
Transverſum rapitur mens hoc infecta veneno,
Et quæ vix audet fabula, monſtra parit,
Se regem putat opilio, bellumque minatur
Horridus, & trepidus fulminat inter oves :
Sceptrum eſt vile pedum, ſunt hirtæ purpura pelles;
Eſt caſa parva domus regia, rapa dapes.
Hic tacitus captat, ſibi viſus aranea, muſcas;
Hic, tritici granum ſe ratus, horret aves.
Sunt vitreum, ſunt qui credant ſibi ſicile corpus,
Occurſumque hominum, compitaque ipſa timent.
Videtur etiam qui ſe vitales crederet auras
Liquiſſe, & *Stygias* jam penetraſſe domos.

Non

Consilium Collegii Parisiensis, &c.

Non illi conjunx, non illi pignora curæ.
Nec fas humanas vel tetigisse dapes.
Par *Eglisheimi* furor est : sese ille poetam
Credit, & Aonium pulsat ineptus ebur.
Non aliter dulces interstrepit anser olores,
Aut patulo cornix cum vocat ore Notos.
Suavius ara sonant Corybantia, suavius illo
Arcadicum posset plectra movere pecus.
Blanditur tamen ille sibi, non ipsa *Maronis*
Carmina, *Mæonidæ* non putat æqua suis.
Nec furor has intra potuit consistere metas,
Ipsa sed indignis conspuat astra modis.
Te vatum, *Buchanane*, decus quem suspicit orbis,
Prisca cui assurgunt sæcula, dente petit.
Ille tuis audet demens oppedere Musis,
Quodque nequit livor perdere, rodit opus.
Vatis *Jessiadæ* cultu donata Latino
Carmina sunt illo iudice digna focis.
Hæc linit, hæc radit, nec sævos abstinet ungues,
Cuncta abolens, numeros substituitque suos.
His Rex quæsitus patronus, *Gallia* iudex,
Testes quot populos maximus orbis habet.
Pro pudor, excussis vesana licentia frænis
Jam ruit, & scelus est, quod fuit ante furor.
Spernitur & scædis violatur charta lituris,
Quam pinxit radio *Cynthius* ipse suo.
Quodque Deo cecinit plectro meliøre *Camœna*,
Impia nunc audet radere lima melos.
Exutum queritur *David* se regis amictu
Miraturque suo plectra carere sono.
Nec monstrum hoc parcit patriæ, patriæque parenti,
Ista quibus demens scripta legenda dedit.
Si qua *Caledonio* facta est injuria vati,
Scotia, te, regem tangit & illa tuum.
Te penes illius sunt incunabula, ab illo
Parva licet, magnum, *Scotia* nomen habes,
Quam jactat Latium, nil præter furta Deorum,
Bellaque magniloqui Musa *Maronis* habet,
Inspirat melior *Buchanani* pectora *Phœbus*,
Et facit ut puro nectare vena fluat.

Consilium Collegii Parisiensis, &c.

Ille Dei æterno modulatur carmine laudes,
Aptat & *Hebræa* plectrâ *Latina Lyræ*.
Eruit è tenebris idem tua gesta, ducesque,
Queis *Latium*, queis nil *Græcia* majus habet:
Tuque parens patriæ, nisi deliquisset in uno,
Quid de te vatem, non meruisse putas?
Imbuit ille animum studiis, & regibus olim
Invia *Pieridum* per iuga rexit iter.
Finxit & os tenerum puero, quo pectora mulces,
Quosque regis populos non sinis esse feros.
Os dedit, & dignos formavit principe mores,
Et docuit quæ vos sæpe latere solent.
Quid *Rex* privato, quid distet rege tyrannus,
Quid populus regi debeat, ille Deo.
Hoc duce tu *foelix*; ut *Rex* sis, sanguinis autor,
Ut reges inter maximus, ille dedit.
His tamen obtrectat meritis latrator *Anubis*,
Mixtaque vipereo felle venena vomit.
Est furor hic certus, sunt certi signa furoris:
Musa refer tanti quæ sit origo mali.
An quibus armatur flammæ objecit *Erinnys*,
Et quod *Gorgoneio* sibilat angue caput?
An sanie eructans infecit membra veneno
Tartareas monstrum quod cubat ante fores?
Forsitan incautum rabie canis acta momordit,
Aut fera quæ molli stamine velat aquas.
Forsan equæ lentum quod stillat ab inguine vitus,
Forsan *Echidnæum* causa furoris erat.
Aut curæ vigiles, aut dulcis copia *Bacchi*,
Aut qui corda ferus sæpe venenat amor.
Forte etiam tetigit mala gramina; forte viator
Aridus insano proluit ora lacu.
Vel gelidus duro concrevit frigore sanguis,
Vel miser æstivo sub cane fecit iter.
Distrahit in partes animum via cæca furoris,
Hæc tamen est vèro proxima causa mali.
Forte canis rabidi *Batavus* puer ore petitus,
In rabiem, ut mos est, actus & ipse fuit.
Vidit *Eglisbemi*, *Batavis* tunc hospes in oris,
Medica scævam depulit arte luem.

Fama volat: Medici ad limen fluit undique vulgus
Undique lymphati, turba timenda, ruunt.
Haud aliter circumglomerantur testæ volucres,
Non expectato cum ruit imbre Notus.
Pars fremit ante fores, pars intra limina, terror
Hinc atque hinc, horret tota furore domus.
Parva *Lycaonio* rumpuntur testæ tumultu,
Jurare *Stygias* hic habitare canes.
Quacunq; ingreditur rabie gens effera semper
It comes, & medici claudit utrumq; latus.
Hic ululat, latravit alii, fluit omnibus ater
Ore cruor, passim terrea vincla sonant,
Hinc est prima mali labes, hinc prima furoris
Semina, contracta est transitione lues.
Sic lepra, sic dira spargunt contagia pestes,
Et scabiem toti fert ovis una gregi.
Tange luem *Veneris* quæ turget nomine, tacitus
Damna dabit, lippes aspice, lippus eris.
Sed morbi quid signa juvat, quid dicere causas,
Pæonia tolli si nequit arte malum?
Pro dolor! ista lues non est medicabilis herbis,
Ipsa suum quamvis conferat *Ida* nemus.
Cum subeunt, pelli possunt medicamine morbi:
Tollere nascentes qualibet herba potest.
Ast ubi facta mora est, sumunt à tempore vires
Nil tum dictamus, nil *panacea* juvat.
Nec quamvis esset caput hoc sanabile succis,
Annueret medicæ *Gynthius* autor opis.
Quam patitur vates facta est injuria *Phæbo*,
Hic memor & forsitan criminis ultor erit:
Non impune tulit vati quod fecit *Atrides*,
Et didicit longas *Numinis* esse manus.
Non tamen, hic quanquam spes est exclusa salutis,
Æger *Apollineam* spernere debet opem.
Quas miser expirat fugientes naufragus auras
Captat, & in mediis brachia jactat aquis.
Tollere si tantos nescit medicina furores,
Ne possit virus crescere, forte dabit.
ERGO age *Eglishetti* curam qui suscipis, omnem
Tolle moram, inducias nescit inire furor.

Consilium Collegii Parisiensis, &c.

Quadrupedem primo constringens, vincula centum
Injice, captivi qualia ferre solent;
In facinus ruit omne furor, nisi compede franes;
Non leo, non tigris plus feritatis habet.
Ipsa furens natum discorsit Penthea mater;
Te patris obtrivit, parve Learchæ, furor.
Se quoque *Leucothoe* cum nato perdidit, *Ajax*
Ipse suo demens sanguine tinxit humum.
Nec vinclis preffisse satis: nocet halitus oris,
Deterius nullum virus *Echidna* vomit,
Abde catenatum semoti carceris antro,
Lux ubi nulla micat, vox ubi nulla sonat.
Ipse Deus superis *Furias* secrevit ab oris,
Mersaque sub terras testa, laremque dedit.
Expedit & tortis humeros & terga flagellis,
Et latera & geminas sæpe secare nates.
Quod caput infestat virus dolor omne revellit,
Corrigit & meres, & fera corda domat.
Hic facit ut sævæ mitescant tigridis iræ
Et sua crudelis fulmina ponat aper.
Protractum è tenebris interdum merge profundo,
Ut lavet insanum sæpius unda caput.
Conspectum, nomenque horret lymphaticus undæ,
Hic tamen illius sæpe levatur ope.
Ferro etiam cohibenda lues: incidere venas
Ne dubita, nec te pigra moretur hyems.
Hac ope, quo turgent membris expellere virus,
Aut oneris saltem parte levare potes.
Vulnere tergemino cubitus tundatur uterque,
Ut fluat ex omni viscere tetra lues.
Sed quia summa petens mentis furor occupat arcem
Præ reliquis ferrum postulat iste locus.
Quæ frontem dirimit mediam tibi vena secanda est,
Et quæ pone latens nomine puppis habet.
Quæque oculis simul expirant & naribus ignes,
Et cava quæ circum tempora utrinque micant,
Hæc quoque quæ linguam succo lolliginis atræ
Imbuit, auxilium non leve secta dabit.
Si quid adhuc mixtum terrena sæce supersit,
Hæc procul è cerebro virus ad ima trahe.

Consilium Collegii Parisiensis, &c.

Quæ latet in gemino tundatur poplite vena,
Quæque pedes imos, malleolosque rigat.
Præ reliquis aperire juvat quæ sponte tumentes
Virus ab extremo podice sæpe vomunt.
Has refera ferro, vel amaris illine succis,
Et mordace cutem pumice sæpe frica,
Aut si forte latent, exugat hirudo cruorem,
Aut aloes æger pocula plena bibat.
Quinetiam extremis quadrant extrema, furorem
Tollere si ferro non potes, igne doma.
Ure locum capiti cervice ubi jungitur, ure
Brachia, mox geminum crus & utrumque femur.
Sic grave septeno manabit flumine virus,
Et quod non possunt singula, multa dabunt.
Sunt hæc magna quidem; verum est præsentius istis
Auxilium, quoties mens agitata furit.
Sponte sua nemorum siccis in collibus herba
Nascitur, Aonijs non male nota jugis.
Huic folium platani, radix cæpæ æmula, caulis
Est ferulæ, cnici semina, flosque rosæ.
Hæc reliquas cum condit hyems, aquilonia ridens
Frigora, brumali sub nive surgit humo.
Grata peregrinis est coturnicibus esca;
Creditur & ventrem sæpe ciere capris.
Repperit hanc primum, si vera est fama, *Melampus*,
Factus & est medicus, qui modo pastor erat.
Hæc ope cum furerent sævæ Junonis ob iras
Præcides, hunc mentem restituisse ferunt.
Hæc animi instaurat vires, hæc fræna furori
Injicit, & toto corpore virus agit.
Helleborum Graiis, Veratrum est dicta Latinis,
Et sua qui invenit nomina ferre dedit.
Quod nigra sit radix, nigrum cognomine dicunt:
Cætera queis radix albicat, alba vocant.
Hinc ægro quærenda salus. Quibus undique vestes
Helleboros, centum sub juga coge boves.
Sylva *Caledonia* lustranda & *Grampius* ingens;
Vix quot opus, plantas insula tota dabit.
Omnia vestiga loca, radicesque potentes.
Et folia & flores, seminaque ipsa lege.

Consilium Collegii Parisiensis, &c.

Cuncta manu medica miscens, simul exprime succos
Quos bibat ægrotus, nec sine fæce bibat.
Huic cyathos seu tristis hyems, seu torreat æstas,
Tres veniente die, tres abeunte dabis.
His sine nec Cererem libet, nec quas dabis undas.
Et quascunque capit condiat inde dapes.
Auribus hos etiam instillet, vel mansitet ore
Radicem, & fumos naris obæsa trahat,
Anglia quo sumat Peto non indiget æger,
Hellebori fumus quam magis aptus erit?
Hic dabit auriculis (si quas habet æger) inaures,
Hic quæ promeruit carmine sarta dabit.
Et dabit armillas & longa monilia collo;
Ne tamen his sese strangulet ille cave.
Quod si cura comæ est, veratri pulvere crines
Spargat odor florum si juvat, inde petat.
Farciat hic capitis malesani tegmina pulvis,
Et vestem & si quæ stragula lectus habet.
Denique *Eglisheimium* circumque infraque supraque
Helleboros præter nil patiare meros.
Miscendum nisi forte illis Cereale papaver,
Quæque natat mediis alga palustris aquis.
Aut quæ Lethæo liventia poma veneno
Educat, & stirps est vertice, subtus homo.
Helleborusve alter, vel alyssum & ruta canina,
Et faba quæ porci fertur, & uva lupi.
Aut cerebri quodcunque potest restinguere flammæ,
Quicquid & in somnum lumina fessa trahit,
Sed si forte caput non est sanabile succis,
Quos creat Arctoo terra sub axe jacens.
Quod juvet, externis æger sibi quærat in oris,
Luce quibus Titan dat meliore frui.
Hinc procul, Herculeo perquam vicina sepulchro
Obiacet Euboicis insula parva jugis:
Insula parva quidem, sed facta potentibus herbis:
Sponte sua foelix omnia fundit humus.
Hic ver affiduum; non urunt frigora terras,
Nec canis Icarii rusticus ora timet.
Mens vegeta indigenis, hilaris frons, corpora sana,
Nulla lues illis, nulla venena nocent.

Non canis hos rabidus, non lædit aranea morsu,
Vipera nec sese quo tueatur habet.
Anticyram dixere olim; ditissima tellus
Helleboro; has solas insula jactat opes.
Huic noster facie est similis, sed viribus impar;
Virus abest, nostro quod solet esse comes,
Non senibus, non ille nocet puerilibus annis,
Nec canis hunc, gemino cum furit igne, vetat.
Cætera si vincit rabies, has æger in oras
Naviget: est ipso fonte levanda sitis;
Quæ nullo expelli potuit medicamine, Druso
Herculeam tellus depulit ista luem.
Hic quoque qui magni Zenonis scripta refellit,
Helleborum prudens non semel ante bibit.
Atque utinam his æger purgasset pectora succis,
Ante Deo sacrum quàm violasset opus.
Liquisset mentem furor, aut moderatior esset.
Hei mihi nunc seram terre paramus opem.
Impia crescendo cœpit dementia vires,
Vix tribus Anticyris cederet iste furor.
Ne tamen hic animum desponde: vota supersunt;
Quæ dare non possunt cætera, posce Deos.
Est locus Ardena in media, secretus ab omni
Voce, nisi si quæ murmura fundat avis:
Desuper horrendus nigra formidine locus
Imminet, & totum surripit umbra diem,
In medio veteri circumdatur area muro;
Hic stat in exigua lignous æde Deus,
Huberti cognomen habet. Non parva potestas
Numinis, hic quanquam marmora nulla vides.
Res hominum varias sustentans Jupiter olim
Ingemuit dorso cum grave sensit onus.
Tum primum reliquis ad sese in testa vocatis
Partem oneris fertur distribuisse Diis.
Cunctis dat quod agant: Latio hic favet, alter Iberis;
Tutelare Getes numen, & Indus habet.
Sunt quibus artificum curæ est genus omne; patronum
Fur habet. & leno sacrilegusque suum.
Abluit hic strumas, alter collyria lippis
Illinit, hic dentes eruit, ille polit.

Consilium Collegii Parisiensis, &c.

Et canis & vulpes & habet sua numina porcus ;

Suntque quibus eura musca, cicada, palex,
Singula quis numeret? Nemo innotatus abivir,
Munera restabant distribuenda duo.

Nemo qui viduas thalamis prohibere secundis,

Nemo qui rabiem pelleret posset, erat.

Hæc dum detrectant omnes. Hubertus a fello

Vectus adest, huic mox optio facta seni est.

Eligo posterius, labor hic minus improbus, inquit

Utiliorque aliis, utiliorque mihi.

Ex illo Huberti passim increbrescere nomen,

Dignaque coeperunt surgere templa Deo.

Hic patria, hic sedes, hic magni numinis ara

Inter humanos conspicienda lupos.

Undique dona ferens secum genus omne furentum,

Huc ruit, & multa cum prece poscit opem.

Non tamen extemplo linguit furor, ante sacerdos

Ter caput irrorans crimina lustrat aquis.

Ter niveam indutus vestem procumbit ad aram,

Raucaque ter missans murmura farre litat.

Tunc ante ora Dei vinculis circumdatus æger

Sternitur, & supplex oscula figit humo.

Hic fovea est vicina Deo, caput abdit in illam,

Pars latet anterior, posteriora patent.

Hæc secat antistes virgis, & verbera denso :

Tota venenato terra cruore madet.

Hinc ubi protractus supplex advolvitur ara,

Terque Deum inclamat, ter tremit ara sono,

Inde crucem fronti ferro candente sacerdos

Imprimit, & pura sindone stigma tegit.

Hæc stola sacra Dei est, nullo violabilis ævo,

Secta licet toties, quæ fuit ante manet.

Interea tolerare miser jejunia venter

Cogitur, herba famam pellit & unda sitim.

Hæc ubi sustinuit rabides, mirabile dictu,

Mens & judicium, quod fuit ante, redit.

Hæc *Eglissemio* quamvis via longa ferenda est,

Hoc sanare caput Numina sola queunt.

• VIRTUS NOS ORNAT.

DE
Certamine Poëtico G. E GLISEMMII
cum G. BUCHANANO, pro dignitate
Paraphraseos Psalmi CIIII.

Benedic anima mea Jehovah: Jehovah
Deus mi, magnificatus es vehe-
menter, gloriam & honorem in-
dutus es.

*Te rerum Deus alme canam Dominumque Patremque,
Magne Parens, sancta quædam Majestate verendus,
Ætheris æternæ rector moliris habenas.
Te decor, auratis ambit te gloria pennis.*

Poëtarum nostri seculi longè princeps, elegantissimus *Buchananus*, cum superasset æquales suos omnes, & plurimos majorum, cæteris poëmatibus, hoc tandem poëmate superavit seipsum. Cos ingeniorum, Poëtarum lima, *Julius Scaliger* sic judicavit, & judicium limatissimo Epigrammate pronuntiavit :

Poëticum duellum.

2
Felix Georgi, laeta vena pater,
Qua ditas immensum mare.
Quid barbarorum voce squallentem absona,
merisque nugis obsitum,
Inepturientem non ferendis artibus
audire memet postulas?
Plectrumnè Phœbo temperante, Marsyas
tentabit iſtum Pollicis?
Amabiles Thalia ſi ſonat modos,
garrive Pica geſtiet?
Te natum ad alta Pegasi cacumina:
repente ſuſceptum ſinu
Regina ſacri magna Calliope ſoni
liquore non noto imbuir:
Deditque Palmam ferre de tot gentibus,
Latina quot colit cohors.
Puris beata voce teſſellis nitor
perſtringit aures candidas,
Flexuque ducta vena dulcis aureo
quam ſuſtulit, iterat ſitim.
O me ſuperbum mole ſublaturum nova,
Te litterarotum Deo
Deſideratum abeſſe ſe, ut ſcribis doles,
quod aliquid eſſe me putes.
Tute ipſum contemplator, in quo cuncta ſunt,
& vota lenies tua.
Vulgò cantatum breve Carmen Caroli Utenhovii, ſed acu-
tum, ſed acceptum, tollit omnem ſpem æquandi gloriam
Buchanani:

Tres Italos Galli ſenos vicere, ſed unum
Vincere Scotigenam non potuere novem.

Tres Galli, Michael Hoſpitalis, Adrianus Turnebus, Joannes
Auratus. At qui viri? Soles ſui ſoli. Sex Itali, A. Sanna-
zarius, H. Fracaſſorius, A. Flamminius, H. Vidas, A. Nau-
gerius, P. Bembus. Quæ lumina? Lunæ ſui cœli. Horum
nomina potuiſſent detertere vulgare ingenium.

Ad rem. Hæc paraphraſis, non Latina ſolùm, non ſolùm
concinna, & cincinnis plena Poëtarum, ſed tam divina, tam
œcologica, tam curioſè copioſa eſt, ut pauci Commentato-
rum clariùs aperuerint mentem Prophetæ, Examinemus
ſingula.

Benedic

Benedic anima mea Jehovah. Animat, ut ita dicam, animam suam Propheta ad benedicendum, mox excitata alacritate anima prorumpit in hæc verba, *Jehova Deus mi, magnificatus es vehementer.* Quid? Potestne major fieri Deus? Minime gentium; sed apud homines tanto major sit, quanto notior ex operibus. Hæc omnia fusè facilèque exprimit Poëta,

Te rerum Deus alme cunam Dominumque Patremque

Quoniam ineffabile nomen quatuor literarum, quo utitur Propheta, exprimi non potest ulla aut cogitatione, aut voce: sapientissimus Poëta quatuor ponit epitheta, *Deum, al-mum, Dominum, Patrem.* Pergit:

Magne Parens, sancta quàm Majestate verendus.

Majestas enim à magno dicitur: & qui tam magnus est, ut dici nequeat, certè verendus est ob majestatem, & confessione ignorantie cognoscendus. Ob quam fortasse causam, Græca translatio ἐξουολόγησιν, id est, confessionem subjungit.

Ætheris æternas rector moliris habenas.

Huic versui in Textu quod respondeat, non est quidquam apertè positum. Sed ut nomen *Jehove* toties repetitum in hoc Psalmo, semel describeret multis notis, tandem vocat hic *rectorem*: aut certè hoc versu illustrat ea verba, *magnificatus es vehementer*: quoniam major sit Deus tantum in cognitione nostra, quam cognitionem cælum intuentes omnes homines capiunt.

Gloriam & decorum indutus es.

Te decor, auratis ambit te gloria pennis.

Hic Poëta ut graviorem heroicum versum faceret, translationem Prophetae & non videtur retinere, & retinet. Non videtur, quia Deum circumdat gloriæ pennis, non vestibus. Retinet tamen, quoniam verbum *induti*, si amplè sumatur, non excludit etiam pennas. Jam videamus quàm appositè:

Auratis ambit te gloria pennis.

Gloria, si credimus Ciceroni, est frequens de aliquo fama cum laude. Et alibi, *Est illustris & perculgata multorum & magnorum, in omne genus hominum, fama meritorum.* Ergo, Fama pars quædam gloria est. At famæ quis nescit esse penas? Superest unica ratio illustrandi carmen divini hujus Poëta: si subnectamus versus *Eglisemmi*, ut tanquam *Æthiopes* jubeant nostrates *Europæos* apparere candidiores.

EGLISEMMIUS

EGLISEMMIUS.

Mens ago, deposita curarum nube, canoras

Pange Des laudes, —————

Mens age. Quantum hoc principium ab illa majestate?

Te rerum Deus alme canam. —————

Consultat qui volet aures, maluisssem ego,

Eia age, deposita curarum nube. —————

Quid hic curat quid nubes? Propheta non suggessit, Poëta non prævit. Malum omen curarum mentio in ipso limine lætitiæ.

—O inviolabile numen,

Imperio penetrans magni sacraria mundi.

Inviolabile. Nec huic rei, nec huic loco convenit. Non rei: quia & spiritus & cœli inviolabiles. Non loco: quia toto Psalmo canitur gloria Dei ex operibus, quæ amorem excitent, non timorem incutiant, non vim, non vulnera, non violentiam loquantur. Scio Sinonem dixisse,

—Et non violabile vestrum Testor numen.—

Imperio penetrans magni. —————

Hunc versum Propheta si viveret expungeret: & existimo auctorem ipsum brevi inducturum, memorem nihil tale in textu prosaico inveniri.

VATABLUS.

Qui operit se lumine, tanquam vestimento: qui extendit cœlum tanquam Cortina.

BUCHANANUS.

Et circumfusum est pro tegmine lumen.

Tu tibi pro velo nittis tentoria cœli.

Noto quàm eleganter, vestiat orationem, luminibus eloquentiæ: quàm propriè, Circumfundat lumen: quàm doctè appellet tentoria cœli, alludens ad vulgatam editionem, ubi legitur, Extendens cœlum sicut pellem, quia antiquitus tentoria ex pellibus fiebant.

Poëticum duellum.

EGLISEMMIUS.

*Te niveæ cinctum radiantî lucis amictu
Splendor, & aurato velamine gloria vestit.
Tendis ut auleum rutili flammantia cœli
Culmina.* —————

Si quis è discipulis meis fudisset hæc talia, certè quidem non abiisset impunitus. Nam *Splendor vestit te cinctum radiantî amictu niveæ lucis*: nonne idem est, ac si dicas, *Splendor vestit te vestitum Splendore Splendoris*?

Interpretemur candidè per Synonima; *Splendor vestit te cinctum*, id est, *vestitum*: *radiantî amictu*, id est, *Splendore niveæ lucis*, id est, *Splendoris*. Pergamus.

*Tendis ut auleum rutili flammantia cœli
Culmina.* —————

Nego equidem doctè dici, *Culmina cœli*: credimusne cœlum.

Pauperis & tuguri congestum cespîte culmen?

Atqui si *culmen* à *culmo* est, ut asserunt Grammatici, non sine periculo legimus *flammantia culmina*, nisi fortasse mutum accepit hoc nomen ab illa parte Astrologiæ, quæ judicaria vocatur, cujus Professores Senatus consulto saxo dejiciuntur, *Genus hominum potentibus insidum, sperantibus fallax.*

V A T A B L U S.

Qui contignat aquis superiora sua, qui ponit nubes curum suum, qui ambulat super alas venti.

BUCHANANUS.

*Et liquidas curvo suspendis fornice lymphas,
Et levibus ventorum alis per inania vectus,
Frangas ceu celeres volitantia nubila currus:*

Dele voculam, corrumpes sententiam: adde voculam, sententiam corrumpes. Loquitur Poëta noster mentem Prophetæ, non circumloquitur. Examina singulatim: *suspendit*; nihil potest latinius dici: *Lymphas*, ut miraculum appareat, *Liquidas*; *curvo fornice*, Quid potest narrari ornatius? Quid paucioribus clarius?

EGLISEMMIUS.

Poëtiſum duellum.

EGLISEMMIUS.

*Mobilibus cœnacula ponis in undis,
Temonēs, denſiſquē rotas è nubibus aptans.
Ventorum alato peragras ſublimia curru.*

Unde ſignificant aquas aliquando: ſed præter *Lucretium* nemo homo eſt, qui pluvias aquas vocet *undas*: & ille quidem *aërias undas*, vocat nubes potiùs quàm pluvias. Quæro ex te, an aptans temones peragret ſublimia? quod otium aptandi paulò antè defuerit; cùm ſolum eum, aut otioſum meritiffimè nos *chriſtiani* negemus.

VATABLUS.

Qui facit Angelos ſuos Spiritus, miniſtros ſuos ignem flammantem.

Quoniam hic verſus negotium faceſſit Theologiſ, exprimit Poëta ſenſum veterum Hebræorum, quem hauſerunt à *R. Salamone*. Reliquit controverſiam intactam, quam & verè & eleganter diremit *Theodoretus*.

BUCHANANUS.

*Apparent accinſta auræ, flammeque miniſtra,
Ut juſſa accipiant.* —

Non potuiſſet ipſum Latium latiniùs loqui. Ponderemus verba. *Apparent*, Quàm propriè? Apparitorum enim eſt aſſeſſe officii cauſa. *Accinſta*, hæc vox auget proprietatem præcedentis, quàm oppidò paratæ ſunt, quæ non ſolum *apparent*, ſed *accinſta apparent*.

EGLISEMMIUS.

*Servitum properat flamma comitante voraci
Spirituum pennata cohors.* —

Bone Deus: quid hæ tenebræ cum illo lumine? non ſic loquebantur Romani. Non nescio *Virgilium* ceciniffe,

— *Aut Graiis ſervitum matribus ibo.*

Non facilè tamen invenies *ſervitum properare*, Romani, Properare Romam, Properare in urbem, Properare ire, ſcribere,

bere, non itum, scriptum: nullum probum autorem habet hæc formula loquendi.

V A T A B L U S.

Fundavit terram super bases suas, ne moveat se in seculum & in seculum.

Descendit jam Poëta ab aëre in terram: in qua paulò diutius moratur, tanquam in sede hominibus, & notâ diu, & habitatâ.

B U C H A N A N U S.

Stat nullo mobilis ævo
Terra super solida nitens fundamina molis,
Pollenti stabilita manu.

Prosa oratio, Ne moveat se in seculum & in seculum. Versu, Stat nullo mobilis ævo terra. Si Propheta fuisset Latine loquutus, usus fuisset his verbis aut similibus; Fundavit terram super bases suas. Dux causæ sunt propter quas terra tota non movetur: altera à centro petitur, in quo graviora cuncta conquiescunt: altera à jussu Dei, cujus jussa non capescere, planè contra naturæ jus est. Ultramque causam eruditissimus paraphrastes complectitur:

Super solida nitens fundamina molis,
Pollenti stabilita manu. —

E G L I S E M M I U S.

Ne sedibus unquam
Pulsa datis abeat tellus compage soluta,
Libratur gravitate sui. —

Ovidius in eadem materia iisdem penè verbis aliter proferebat,

Nec circumfuso pendebat in aëre tellus,
Ponderibus librata suis. Non sui.

Si quis ita loqueretur ex iis qui nondum ære lavantur ad Cœmeterium divi Pauli, haud dubiè non effugeret ferulam,

V A T A B L U S.

Poëticum duellum.

V A T A B L U S.

Voragine tanquam vestimento operueras eam, super montes steterant aquæ.

Familiares fuit Prophetæ, aquam, nivem, vestibus, lanæ comparare: Alibi, *Qui dat nivem sicut lanam.*

B U C H A N A N U S.

— *Terra obruta quondam
Fluctibus, ut fuso super ardua culmina velo.*

E G L I S E M M I U S.

— *Ceu veste fluenti
Alta superfuso velante cacumina ponto,
Delituit quondam.* —

Hic desidero gluten, quo hæc adhæreant superioribus. *Buchananus* repetita voce *terra*, eleganti figura, reddidit orationem plenam. Hic, omissa particula *que* aut *hec*, aut alia simili, reliquit in oratione abyssum, qualem describit. Præterea vox *velante*, meo animo, superflua est.

V A T A B L U S.

Et tamen ab increpatione tuâ fugerunt, à sonitu tonitruus festinaverunt.

B U C H A N A N U S.

— *Sed simul increpuit tua vox, tonitruque tremendo
Insonuere aures.* —

Nonne auditur quoddam artificiosum tonitruum in istis versibus, quo Poëta ipsam quodammodo videtur adæquare naturam? Audiamus jam *Eglisemmium*.

E G L I S E M M I U S.

— *Tua vox ubi sacra profundum
Increpuit, tonitruque poli sonuere fragosa
Murmura, præcipites fugiunt in cœrula fluctus.*

Audiuntur in verbis *Buchanani* quasi nubes ipsæ diffiliens: In istis, — *Vox*
Auditur fractos sonitus imitata tubarum.

Certè

Poëticum duellum.

Certè bene cœpit currere, sed præ copia claudicavit. *Virgilio*, deo poëtarum satis fuit *Intonuere poli*. Huic,
Tonitruque poli sonuere fragosa

Murmura.

Cur non vereris

Crudeles dantem *Salmonæa* pœnas?

Dum flammæ *Jovis* & sonitus imitæris *olympi*.

V A T A B L U S.

Tunc ascenderunt montes, descenderunt valles ad locum suum, quem fundasti iis.

B U C H A N A N U S.

Paulatim ascendere montes

Cernere erat, sensimquæ cavas subsidere valles,

Inquæ cavas valles trepidas decurrere lymphas.

Omni melle dulcior oratio, Indicæ succo cannæ suavior. Nescio an Romana lingua meliores unquam versus viderit. Sed obviam fit difficultas, quam scilicet portionem *Psalmi* expriment hæc verba :

Inquæ cavas valles trepidas decurrere lymphas.

Id difficultatis paucis sic infringo. Doctissimus Poëta sequutus *Francisci Vatabli* Psalmorum interpretationem, quem *Parisiis* Hebraicæ linguæ professorem habuit summè amicū & familiarem. Itaque consulebat curiosè fontes ipsos, & linguam, qua *Psalmos* cecinit regius *Propheta*. Unde deducit aliquando plus sententiæ quàm appareat in vulgatis editionibus. *Tremellius* hunc versum intelligit de aquis ipsis eū ait, *Ascenderunt per montes, descenderunt per valles in locum quem fundasti ipsis*. Et non malus interpres : *Ascenderunt*, inquit, montes aquarum, & descenderunt campi aquarum, dum ab increpatione timentes aquæ, magno fremitu, attollunt fluctus suos, & deponunt, donec ad locum sibi paratum perveniant. Nam & Poëta dixit,

Quanti montes voluntur aquarum.

E G L I S E M M I U S.

Conspicui nudata levant fastigia montes

Subsidente cavis humili cum vallibus agro,

Labitur

Labitur ad priscos aqua per declivia fines.

Primus hic versus potest esse cujuslibet Poëtæ: si decem fila talia intertinxissent totum hoc aulæum, fuisset planè dignum Aula. Subsedit tota elegantia secundo versu, nugatione- què & tautologia corrumpitur,

Subsidente cavis humili cum vallibus agro.

V A T A B L U S.

Terminum posuisti iis quem non pertransibunt: non re- vertentur ad operiendum terram.

Hic tria quærenda sunt: Quis fixit terminos maris? *Deus. Job. cap. 38. vers. 10. Circumdedit illud terminis meis, & po- fui vestem & ostia, & dixi; Usque huc venies, & non procedes amplius, & hinc confringes tumentes fluctus tuos. At qui sunt ter- mini? Arena: Hier. 5. ver. 22. Qui posui arenam terminum mari, præceptum sempiternum quod non præteribit. Si præceptum est sempiternum, cur redierunt aquæ in diluvio? Redierunt jussu Dei: hoc autem non est violare præceptum, obedire præcipienti.*

B U C H A N A N U S.

*Néve iterum immissa tellus stagnaret ab unda,
Limitibus compressa suis resonantia plangit
Littora, præscriptas metuens transcendere metas.*

Hæc vel *Virgilio* dignissima carmina, videamus quo arti- ficio imitatur

E G L I S E M M I U S.

*In varios collecta sinus, transvolvitur illinc
Nescia, plangendo resonantia saxa laceffit,
Ne liquido rursus latitet sub marmore tellus.*

Hæc discipuli sunt, illa præceptoris: hæc pueri, illa viri. Quid aio? Hæc versificatoris, illa poëtæ, & poëtæ quidem principis. Jam quid ad mentem Prophetæ?

In varios collecta sinus. ———

Plus continet quàm Prophetæ dicit.

————— transvolvitur illinc.

Maudita phrasis, quæ quodammodo implicat, ut dicam dia- lecticè, contradictionem: nam *trans* includit transitionem hinc

hinc illuc, ut *Trans mare curvis*. Itaque *transvolvier* illinc,
 nullo sensu dicetur. At dubito an Latini usi fuerint voce
transvolvier.

V A T A B L U S.

Qui emittit fontes in convallibus, inter montes ambulat.

B U C H A N A N U S.

*Tum liquidi fontes imis de collibus augent
 Flumina, per virides undas volventia campos.*

Hi versus reddunt me memorem Maronis, ponuntque ante
 oculos locum illum sæpe mihi cantatum,

*Non scopuli rupesque cava, atque objecta retardant
 Flumina correptos undâ torquentia montes.*

E G L I S E M M I U S.

*Fontibus è nitidis valles argenteus implet
 Per tumidos rivus flectens vestigia colles.*

Quàm hic turbidos fontes emisisti, qui valles totas inun-
 dent & impleant, hi faciunt, ut ne sint rivi argentei (ut
 vis) sed cœnossi. Si intuereris tua carmina meis oculis, su-
 bitò exclamares,

*Eheu quid volui misero mihi ? floribus austrum
 Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.*

V A T A B L U S.

Potum dat omnibus bestiis agrestibus, frangunt onagri
 sitim suam.

B U C H A N A N U S.

*Unde sitim sedent pecudes, quæ pinguis tondent
 Pascua, quique feris onager saxa invia sylvis
 Incolit.*

Epitheta, natura ipsa dictavit. *Pinguis pascua*: à patre po-
 ètarum accepit. *Tondent, feris sylvis, saxa invia*: his adjun-
 ctis naturam onagri planè exponit, quam Propheta tacitè
 tantùm ponit.

EGLISEMIUS.

*Libabit latice campis quæcumque vagatur
Bellua, qui sylvis onager se tristibus addit,
Eximat ille surim.* —————

In primis, nulla particula nescit hanc orationem superiori.
Quàm egregiè Buchananus, *Unde surim sedent.* Tum quod ad-
dit de onagro, à Buchananano surripuit. Nam in sacro contextu
non dicitur onager sylvas incolere, aut sylvis se abdere.

VATABLUS.

Juxta eos fontes volucres cœli habitant, inter frondes
dant vocem.

BUCHANANUS.

————— *Hic, levibus quæ tranant aëra pennis,
Per virides passim ramos sua tecta volucres
Concelebrant, mulcentquæ vagis loca sola querelis:
Concelebrare tecta, didicit à Lucretio: ego planè suspicio
quot voces, tot margarita.*

EGLISEMIUS.

————— *Volucris quæcumque strepti
Verbere pennarum vacuas niterur in auras,
Hospitio frondente toros structura loquaces,
Mulceat hic vocum tremulo discrimina cantu.*

Frustra hic moneam cæmentum deesse, quod apud hunc
nusquam est. Sed operæ pretium est advertere animum quan-
to hic verborum apparatu aviculam in sublime levet, & id
quidem ut nidum faciat: hoc enim volunt verba, *structura
toros loquaces.* Expectabam hic alaudam enitentem alarum re-
migio in nubes, ut canora voce aures mortalium oblectaret:
sed frustra fui, nam omnis hic volandi conatus instituitur ad
structuram nidi, quod eo etiam est absurdus, quia multi
aves humi nidificant, ut ad eam rem haud opus sit volatu.
Longè deterius est, quod de omnium avium cantu subjicit,
nam naturâ dictante intelligere debuit plures esse aves non
cantatrices. Addo particulam *quæcumque* totam orationem
vitiare, certè periculo plena est paraphrasis, quæ
Spiritus sancti oracula falsa facit.

V A T A B L U S.

Qui irrigat montes de superioribus suis, de fructu operum tuorum satiabitur terra.

Propheta hoc versu addit aliam, & admirabilem providentiam, & videtur mihi, hoc loco, ipsum carmen cum materia surgere. Præter enim flumina & fontes, quibus non possunt irrigari montes & altiora loca, Deus pluit ex nubibus, veluti ex cœlestibus quibusdam fontibus, ut nulla pars terre non sentiat opem, & tempestivè irrigetur. Sed audiamus quàm inimitabiliter hæc canat Calidomius noster olor.

B U C H A N A N U S:

*Tu pater ærios montes, camposque jacentes
Nectare cœlesti saturas, fecundaque rerum
Semina, vitales in luminis elicis oras.*

Narrant Oppianum poëtam Græcum pro singulis versibus, singulos aureos ab Imperatore accepisse. Certè hæc tria *Buchanani* carmina plus habent eloquentiæ, plus materiæ, plus sapientiæ, plus arcane theologiæ, quàm multa carmina Græcorum poëtarum (sed quid præmi mereantur, decernere non magis meum est, quàm dare.) Examina si placet. *Ærios montes*, quid dici potest altius? *Camposque jacentes*, quid addi potuit spatiosius? *Nectare cœlesti saturas*, Hæc sapiunt Nectar & Ambrosiam. *Fecundaque rerum semina*: quàm facundè? *Vitales in luminis elicis oras*: Quàm diu hic Sol lucebit, tam diu hæc verba vivent, & volitabunt viva per ora virum.

E G L I S E M N I U S.

*Ambrosia montes irrorant astra liquore,
Muneribus satiata tuis, pecorique virisque
Aptas obsequiis, alimentis dulcibus aptas,
Promit humus teneris gemmantes floribus verbas.*

Conatus est primo versu imitari Nectar illud *Buchanani*, sed satis est intueamur propius. *Nectar*, potus deorum fuit; *Ambrosia*, cibus. Non ergo tam propriè irrigantur montes *Ambrosiâ* quàm *Nectare*. Ad hæc non existimo *astra* irrorare montes: nam etsi cœlum capiatur pro aëre, *astra* non item capiuntur. Si *humus* quod verbum longe sequitur, jungatur cum *satiata* nihil legi potest obscurius. At *Pecori virisque, aptas obsequiis*.

obsequiis. Quo auctore didicisti sic Latine loqui contra leges Grammaticorum? *Aptas obsequiis viris, virorum dicendum erat.* Debes Prisciano poenas: quanto dixisses emendatius, *pecorumque virumque aptus obsequiis.*

VATABLUS.

Qui germinare facit scœnum pro jumentis, & herbam ad usum hominum, & educit panem de terra.

BUCHANANUS.

Unde pecus carpat viridis nova pabula fœni:

Unde olus humanos geniale assurgat in usus:

Quaque novent fœbas cerealia munera vires.

Si præter hos versus nihil unquam Buchananum vidissem, assererem certè hæc esse & summo iudicio viri, & maximo ingenio Poëtæ carmen. Quàm Apolline digna sunt, *Viridis nova pabula fœni?* quàm eleganter, *olus pro herba?* & apponit ex interiori Philosophia, *geniale.* Tum pro pane, *cerealia munera:* tam heroicè ut nihil suprâ. Uno verbo, quæ vocula sine pondere?

EGLISEMMIUS.

Promit humus teneris gemmanes floribus herbas.

Propheta hoc versu dicit tria, *Eglisemmius unum.* Propheta ponit scœnum, herbam, & panem: scœnum jumentis, panem hominibus, & nè deesset obsonium, herbam. *Eglisemmius* existimans panem & scœnum abundare, exprimit solum herbas. Ne utar pluribus, certè manca est hoc loco Paraphrasis. Sed quid ad scœnum? quid ad herbas cibarias hæc gemmæ? hi flores? Nam herbæ sæpenumero pulcherrimorum florum non eduntur.

VATABLUS.

Et vinum quod lætificat eor hominis, ut faciem vitare faciat præ oleo, & panem qui cor hominis fulcit.

BUCHANANUS.

Quaque hilarant mentes jucundi pocula vini,

Quique hilarat vultum, succus viridantis olivi.

Longè consultius hic omittitur sine culpa iterata mentio panis, quàm in superiori versu, quoniam facile est eundem versum repetere, nec indecorum fuisset eundem repetere. Sed quid de hoc sentiam, alibi.

EGLISEMMIUS.

Pampineos animis neſcentes gaudia succos,

Et baccas oleæ fragrantis ut ora serenant,

Et cererem valido firmantem corda vigore.

Primo versu sermo non exprimit sensum Prophetæ, & ipsa sententia non promit vinum. Probo. *Pampinei succi neſunt gaudia animis*, non significant *lætificare cor*. Deinde, *Pampinei succi non sunt vinum*: aut si pro vino capiantur, dura loquutio est, & plurium figurarum.

VATABLUS.

Saturantur arbores excelsæ, cedri Libanon quas plantavit,

BUCHANANUS.

Nec minus arboribus succi genitabilis humor

Sufficitur, cedro Libanon frondente coronas

Aluibus nidos.

EGLISEMMIUS.

Arboreos fœtus, tineis impervia cedri

Robora tu saturas, Libani quæ consita celso

Vertice, progeniem volucrum nidosquæ tuentur.

Agnosco numeros, & verba, & ut sic dicam, nomen Virgilii, *Arboreos fœtus*: cæterum agnosco subtegmen Textoris, qui confecit centonem in usum incipientium puerorum, ex veterum, & suis epithetis, quasi versicoloribus quibusdam filis; hinc subsecuit *Eglisemmius*, *Tineis impervia cedri*. Cedrus enim (inquit puerorum Pædonomus Textor) lignum habet jucundi odoris, & tineis impervium. Ad hæc quis unquam legit *robora cedri*? Eodem jure dicam *fagos cedri*, *platanos cedri*, *fraxinos cedri*: quæ loquutiones dignissimæ sunt robore & rubore

VATABLUS.

VATABLUS.

Ut ibi aves nidificent, Ciconiæ abietes sunt domus.

BUCHANANUS.

*Abies tibi confita surgit,
Nutrit ubi implumes peregrina Ciconia fetus.*

EGLISEMMIUS.

*Nec minùs est felix abies, hæc ulmine texta
Pendula castra novat clangente Ciconia rostro.*

Cum quâ confertur arbore, felicitate, abies? Ut non minùs sit felix: Quæ tandem est hæc felicitas? An quòd saturatur rore coelesti? an quòd ibi aves nidificent? At certè arborum felicitas hæc nulla est, est potius avium. Deinde, quis docuit Ciconiam castra sua vimine texere?

VATABLUS.

Montes excelsi ibicibus, petræ hospitium leporibus.

BUCHANANUS.

*Tu timidis montes damis, cava saxa dedisti
Tutus ut abstrusis habitaret echinus in antris.*

EGLISEMMIUS.

*At lepori silices, pavidis juga senta recessum
Conciliis damis.*

E tot sententiis interpretum, elegit Buchananus honestissima nomina, ut res videretur ab ipsa natura depingi, sic timidi damæ amant montes, echini antra. Certè non disputabo cum linguæ Hebraicæ peritis: sed maxime fugerem sententiam interpretum, qui struunt lepores. Ratio. Timidum animal lepus est, & ideo dicitur dormire apertis oculis, totamque vitam in pedibus & fuga ponere; hinc lepus quasi levisipes. Jam saxa, silices, & montes retardant lepores fugientes. Itaque aperta æquora & campos amant lepores.

VATABLUS.

Fecit Lunam in tempora, Sol novit occasum suum.

BUCHANANUS.

BUCHANANUS.

*Tu Luna incertas vultus per tempora cetta
Circumagis, puroque accensum lumine Solem
Ducis ad occiduas constanti tramite metas.*

Ipse hypercriticus ille Caesaris, nihil carperet in istis versibus, Ubi Luna tot figuris, & Sol tam puro lumine illustrat orationem.

EGLISEMIUS.

Constanti temporis arte

*Inconstans lunare decus revolvare figurar,
Occiduoque iubes petago decumbere Solem.*

Nescio quo merito, Luna visa est favere his versibus, eosque spongia subtrahere. Imitatio est Buchananis ille incertus, certa: hic constanti, inconstans.

VATABLUS.

Ponis tenebras & est nox: in ipsa reptat omnis bestia sylvestris.

BUCHANANUS.

*Inde superfusus cuncta involventibus umbris,
Per tacitos spargis nocturna silentia terras.*

Tum fera prorepat latebris.

Prorepat exprimit Hebraicæ dictionis vim: hi versus obscuram noctem clare depingunt.

EGLISEMIUS.

Tecta saporiferos picea caligine vultus

Nubila diffundis tacitam ducentia noctem,

Proripit interea speluncis acre ferarum

Agen.

Ut melius exprimeret noctem, versus fecit plenos tenebrarum. Diffundis nubila ducentia tacitam noctem. Minime gentium: nubila non ducunt noctem. Nam sudo, & sereno coelo, & non nubilo fit aliquando nox. Atque saepenumero interdiu nubila. Alter totus versus est superfluous, & Ovidii ad verbum, 1. Met.

*Madidis natu exultat alis
Terribilem picea tectus caligine vultum.*

VATABLUS.

Poeticum duellum.

VATABLUS.

**Leunculi ratiunt ad pradam, & ad quærendum à Deo
escam suam.**

BUCHANANUS.

Sylvisque relictis,

Predator vacuis errare leunculus arvis

Audet, & è caelo mugitu pabula rauco

Te Patrem exposcit.

EGLISEMMIUS.

Et auxilium caeleste leunculus escam

In pradam exorans, rugitibus aethera pulsat.

Sanè non poscunt feræ escam in pradam, sed pradam in escam.

VATABLUS.

**Oritur sol, congregant se; & in habitaculis suis aceu-
bant.**

BUCHANANUS.

Dein rursus, sole renato,

Abditur oculis prædatrix turba cavernis;

EGLISEMMIUS.

Sole recens orta latebrosis invia dumis

Antra subit.

VATABLUS.

**Tunc egreditur homo ad opus suum, & ad culturam su-
am, usque ad vespæram.**

BUCHANANUS.

Inque vicem subeunt hominumque bouumque labores,

Donec sera rubens accendat lumina vespæ.

Artificii est fundere Virgilii versus tanquam suos.

EGLISEMMIUS.

Redeunt alacres ad planstra coloni,

Donec purpureus det sera crepuscula vespæ.

Multa

Multa erant longè honestiora opera, quibus exprimeretur sententia Prophetæ, qui non nominatim, sed generatim, producit hominem ad opus, tu *plaustrarium* facis. Non paulo civilius *Buchananus* opus vertit labores. Ne obicias *culturam*, aio, *culturam* comprehendere plurima mundiora *plaustra*. Virg. docet in Georg. miror cur non sumptseris Virg. verum, quem poteras eodem jure, quo ille, nisi crederes te meliorem facturum.

VATABLUS.

Quàm multiplicata sunt opera tua Jehova? Omnia ipsa in sapientia fecisti: completa est terra possessionibus tuis.

BUCHANANUS.

*Sic pater in cunctos didis te commodus usus,
Nec tantum tellus, genitor, tua munera sentit,
Tam variis fecunda bonis. ———*

EGLISEMMIUS.

*Sancte opifex quanto moliris cuncta decore,
Consilioque struis? moles terrena tuarum
Dives opum exultat. ———*

Agitur, ut ego sentio, non spiritu Poëtico hic auctor, sed motu naturali; qui semper velocior est in fine, ut hic Poëta melior in postremis versibus. Ego tamen non appo-
suisssem *struis*, nec adiecisssem *moles*, nec dixisssem *exultat*, nam *struis* & *moliris* idem. *Moles* verò, & *moliris*, fastum potius quàm figuram loquuntur. Et *exultant*, quod *Buchananus* tripudiantibus piscibus ascribit bene, ascribit hic non bene, terræ.

VATABLUS.

Hoc mare magnum & latum locis: ubi reptilia, quorum non est numerus, & bestię pusillę cum magnis,

BUCHANANUS.

*Sed & æquora ponti
Fluctibus immensas circumplessentia terras
Tam laxo spatiosa sinu, tot millia gentis
Squammigera tremulâ per stagna liquentia caudâ
Exultant. ———*

EGLISEMMIUS.

EGLISEMMIUS.

*Latè circumsonat ingens
Oceanus, seu parva lubet, seu magna ciere
Corpora squammigerum, vitreâ complectitur alva
Innumeras pinna fluitantes remige turbas.*

VATABLUS.

Ibi naves ambulant, & Leviathan iste, quem formasti ad
ludendum in eo.

BUCHANANUS.

*Tot monstra ingentia, & horrida visu
Veliferas circumnant puppes, grandia cete
Effingunt molles vitreo sub marmore lusus.*

EGLISEMMIUS.

*Pandentes levibus naves cita carbasa ventis,
Marmoreoque sinis balenas gurgite passim
Carpere jucundos vitreo sub gurgite lusus.
Non intelligo quid sit, Sinis naves pandentes cita carbasa:
Nec sensus bonus est, nec syntaxis: ego scripsissem pandere.*

VATABLUS.

Universa ipsa in te sperant, ut des escam ipsoꝝ in tem-
pore suo.

BUCHANANUS.

*Atque adeo quæ terra arvis, quæ fluctibus aquor
Educat, à te uno pendent, Pater optime, teque
Queque suo proprium poscunt in tempore villum.*

EGLISEMMIUS.

*In te summe Parens hac inclinata recumbunt
Omnia, temporibus villum poscentia certis.
Hæc ergo omnia non recumbunt in Deum, nisi inclinata,
jacentia, & debilitata? Falsum, & contra mentem Prophe-
tæ. Immo hæc omnia erecta, integra, & firmis viribus in
Deum sperant, à Deo pendent. Phrasis Virgiliana detorsit
calamum*

calamum tuum in hoc diverticulum ex 12 Æneid.

Domus inclinata recumbit.

VATABLUS.

Das iis, colligunt: aperis manum tuam, saturantur bono.

BUCHANANUS.

Te magnam pendente manum saturantur abunde

Omnia.

EGLISEMMIUS.

Te dante accumulans, dextram laniante venient

Exaturata bonis.

VATABLUS.

Abscondis faciem tuam, turbantur: auferis spiritum eorum, deficiunt, & in pulverem suum revertentur.

BUCHANANUS.

Te rursus vultum condente fassiscunt:

Te tollente animam, subito exanimata recurrunt

In cinerem.

EGLISEMMIUS.

Vultum celante patescant,

Vitales resecante moras, anima que nitorem,

Protinus in tenuem vertuntur pulveris umbram.

Vitales resecare moras, id est, morti addicere, privare vita. Non vulgaris certè phrasis, petita ex abditioribus loquendi formulis, fortè obscurorum virorum epistolis. Præterea subjunxit aliam phrasin longè deteriolem, *resecare nitorem animæ*, quod quid sit ne Sybilla quidem interpretetur. Deinde, *vertuntur in pulveris umbram*: hoc corruptionis genus ignoravit Aristoteles. Umbra enim privatio est, in quam nulla res vertitur. Sanè frustra, non dicam ineptè, plus dicimus quàm Propheta: ille, *in pulverem suum revertentur*: hic, *in tenuem vertentur pulveris umbram*.

VATABLUS.

V. A. T. A. B. L. U. S.

Mittis spiritum tuum, creantur: & innovas faciem terræ.

BUCHANANUS.

Inspirante animam te denuò, surgit

Illico fecunda sobolis generosa propago.

Et desolator gens incolit aurea terras.

EGLISEMMIUS.

Asperso rediviva tuo spiramine surgunt,

Squalentique redit facies lætissima terræ.

Ex hac paraphrasi unius versiculì, facile erit decernere, quòt stadiis præcurrat Buchananus non hunt, quem piget nominare, sed omnes Poëtas, præter incomparabilem Maronem. Hoc ut clarè intelligamus, interpretemur exactè versiculum Prophetæ; *Mittis spiritum tuum, creantur: & innovas faciem terræ.* Principiò, *creantur*, non accipitur propriè, ut Theologi capiunt, pro educatione ex nihilo, sed pro educatione in genere & procreatione individuum, in diversis rerum speciebus. Itaque quamvis potest Deus opt. max. *mittere spiritum suum*, & vitam reddere iis, quibus abstulit, etiam in individuo: ut verè faciet tandem in resurrectione omnium hominum: tamen Propheta hic loquitur de missione spiritus vitalis in animantium genera per novam generationem, quo sensu rectissime *renovat faciem terræ*; cum post varios casus, & occasus animalium, iterum replet orbem novo foetu per generationem. Jam videmus quàm peritè, quàm facundè, quàm poëticè, hæc omnia cecinerit olor noster Caledonius.

Inspirante animam te denuò, surgit

Illico fecunda sobolis generosa propago.

Hoc est, *Mittis spiritum tuum, creantur.* Pergamus, & innovas faciem terræ.

Et desolator gens incolit aurea terras.

O verba planè aurea: o regem poëtarum: agis Theologum, dum interpretaris: agis Poëtam; dum fundis ista gella. Mallem esse auctor horum trium carminum, quàm rex Togatarum. Audiamus jam strepitum verborum Egli-

*Asperſo rediſiua tuo ſpiramine ſurgunt,
Squallentiquè redit facies lætiſſima terræ.*

Hæc paraphraſis videtur interpretari Prophetam, de renovatione faciei terræ: quæ fit quotannis, cum induit novam quodammodo veſtem, & herbeſcentem diffundit viriditatem, ut ait Tullius; quæ, an fit ad mentem Prophetæ, judicent alii: hoc tamen non duxi prætermittendum, quod *Spiramen* vel Dei Spiritum tanquam liquidum quid foret, vel ut oleum, aſpergi dicat.

V A T A B L U S.

Erit gloria Jehovæ in ſeculum, & lætabitur Jehova in operibus ſuis.

BUCHANANUS.

*Sic eat, & nullo regnet cum fine per ævum
Majeſtas divina, ſuumquè in ſecula lætus
Servet opus Deus.* ———

EGLISEMMIUS.

*Compleat atero venientia ſecula plauſu
Fama Jovæ. Charas, operum monumenta ſuorum,
Delicias rex uſque vocet.* ———

Primo verſu, non illaudata proſeſſo paraphraſi, ſenſum Prophetæ reddit. Conferamus.

Erit gloria Jehovæ in ſeculum.

*Compleat atero venientia ſecula plauſu
Fama Jovæ* ———

Secundo verſu, paulò obſcurior eſt, & nemo homo ſic loqueretur.

Lætabitur Jehova in operibus ſuis.

————— *Charas, operum monumenta ſuorum,
Delicias Rex uſque vocet.* ———

V A T A B L U S.

Qui aſpicit terram, & tremit: tangit montes, & fumant.
BUCHANANUS.

BUCHANANUS.

*Ille Deus, quo territa tellus
Concutiente tremis, montes tangente vaporant,
Fumifera trepidum nebula testante pavorem.*

EGLISEMIUS.

*Cui visa repente
Terra tremis, rupes tacta radice vacillans
Exudat refugos dorso fumante vapores.*

Rursus bellè incipit, & bellè loquitur. Conferamus cum
contextu,

Qui aspicit terram & tremis.

*Cui visa repente
Terra tremis.*

At quæ sequuntur verba planè tremunt. Cur ais? *tacta radice*. Nihil tale habet Propheta: sed dicit, *Tangit montes, & fumant.*

Lector amice, peto hic vehementer attentionem. Hoc versu Propheta alludit ad montem Sinai, quem describit Moyses, Exod. 19. his verbis; In cuius verticem descendit Dominus & vocavit Moysen in cacumen ejus, totus autem mons Sinai fumabat, eo quod descendisset Dominus super eum in igne, & ascenderet fumus ex eo, quasi de fornace. Ergo descendit in verticem non ad radicem.

Annectit,

Exudat refugos dorso fumante vapores.

Qui sunt refugi hi vapores? Certum est fumos ascendere, scribitquè Moyses, *Et ascenderat fumus ex eo: quomodo ergo refugiant?*

V A T A B L U S.

Cantabo Jehovah in vita mea, psallam Domino meo quamdiu ero.

BUCHANANUS.

BUCHANANUS.

*Hanc ego dum vivam, dum spiritus hos regit artus,
usque colam.*

EGLISEMMIUS.

*Carmen erit Deus iste mihi quoad ultima vita
Linea succedat, mihi pars quoad ulla superstes,
Illi sacra curam memori praestonia cultus.*

Videtur Eglisemmius extendere sententiam horum versuum
ad laudes, quae post hanc vitam ab anima supersiste funden-
tur, quod est contra interpretes & mentem Prophetæ.

VATABLUS.

Dulce erit ei eloquium meum, ego letabor in Jehova.

BUCHANANUS.

*Tantum ille meas facilisque bonisque
Accipiat voces: nempe illo oblector in uno.*

EGLISEMMIUS.

Dulce melos meditatus ei: letabor eodem.

Carmen hoc, & humile est, & tantum abest ab heroei
carmine majestate, ut oleat solutam pueri orationem. Jure
merito subjungam.

Turpe est Doctori cum culpa redarguit ipsum.

VATABLUS.

Consumuntur peccatores de terra, & impii ultra ne sint.

BUCHANANUS.

At verò impietas planè extirpetur ab ima

Radice, & scelerum stirps nulla repullulet.

EGLISEMMIUS.

Rapta sed in nihilum terras gens prava relinquit.

Reliquam

Reliquam versiculi Prophetæ partem reliquit lectoribus
per apostrophein supplendam. Expressit ornatusissimus Buchananus.

Et scelera stirps nulla repulset.

V A T A B L U S.

Benedic anima mea Jehova. Alleluja.

B U C H A N A N U S.

Te rerum Deus alme Patrem dominumque canemus.

E G L I S E M M I U S.

Pange Deo laudes postis mens libera curis.

Nihil habetur in textu, quod curæ significet, nisi fortasse
sit illud Alleluja. Ego certe quidem fateor Hebraicè me mi-
nimè esse doctum, sed accepi a præceptoribus Alleluja læti-
tiae vocabulum esse, non curarum. Quoniam puduit tam læ-
tum, tam lautum Psalmum tam tristi versu claudere, subjeci
iterum ultimum Buchanani plenum urbis & elegantiarum.

Te rerum Deus alme Patrem Dominumque canemus.

FINIS.

27

*****

GUIL: BARCLATI
AMOENIORUM ARTIUM
ET MEDICINÆ DOCT:
JUDICIUM,

DE
Judicio G. EGLISEMMII, quo damnat
BUCHANANUM & læsæ Latinitatis,
& violatæ poetices.

Pincipiò, præfiscinè, pronuncio magis esse
arduum, in *Buchanani* Poëmæte invenire
versus non bonos, quàm in *Eglisemmii*
non malos. Clara res est consideratè le-
genti.

Deindè, quæ objicit maximo & claris-
simo Poëtæ, omnia sunt aut evidenter
falsa, aut ridiculè puerilia, aut perperàm intellecta. Sed or-
diar altiùs, & quid peccatum sit, & hic, & ibi, *Judicio* meo,
sine odio, & sine amore, palàm proferam. *Eglisemmio*, quasi
Doctori, dabo primas: *Buchanano* secundas, ut tantùm do-
cto. Scriptum suum ergo vocat *Duellum*; Anglicè potiùs, quàm
Latine. Nam *Duellum* idem est quod bellum: at bellum dua-
rum partium quidem est, sed non duorum solùm. Vocassem
Certamen potiùs, quòd inter duos fit frequenter. Crede Ma-
roni:

Et certamen erat Corydon cum Thyrside magnum.

Epigraphe peccat iterum in *Decertantibus*. Certè non de-
certat jam *Buchananus*, nisi fortassè cum Orpheo, in campis
Elysiis

Elyfils : ob quod certamen vocat fortè Eglifemmius *lassatas* ejus manes, in Epistola ad magnum Regem.

In toto poemate, tantum octo sunt, sive versus, sive phrascs, secretiores litteraturæ mystis tolerabiles : scilicet,

Ventorum alato peragras sublimia curru :

Conspicui nudata levant fastigia montes :

Per tumidos rivus flectens vestigia colles :

Sole recens orto latebrosis invia dumis

Antra subit : —————

Innumeras pinnâ fluitantes remige turbas :

Illi sacra canam memori præconia cultu.

Phrascs,

Cœnacula ponis in undis.

Per tumidos colles.

Solœcismos, improprie dicta, manca paraphrascs, non hærentia membra, obscura, superflua, notavi in judicio de *Paraphrasi*.

Hic locus cogit contundere manifestas calumnias, quibus famatur nobilis Poëtæ eruditio. Inprimis, inquit Eglifemmius :

Syllabam Grammaticorum omnium regulis longam, hic insulse corripuit : nempe ultimam in denuò, à nomine puta de novo deductam.

Haud dubiè ineptum esset contendere cum *Mathematico* de nominum genesi : sed de quantitate syllabarum, soleo, non Genethliacos, sed Grammaticos consulere. Inter quos, Victorinus affirmat denuò esse dactylum. Et quoniam agimus cum Scoto, de Scoti eruditione, non erit absurdum, testem etiam Scotum producere : is est. *Sedulius*, locuples admodum, & religiosus testis, qui floruit circa annum quadringentesimum trigesimum. Ejus hic versus est :

Vox Domini superextat aquas, vox denuò verbum.

Ergo Grammatici, & Poëtæ nobis adsunt. Videamus an argumentis vincat. Putat ideo ultimam in denuò produci, quia à nomine deducta est : quid igitur amodò, sedulò, mutuò, citò, quorum ultimas licet corripere ? An non & ea à nominibus derivantur ? Tandem accipiamus legem, quam ipse tulit : sint talia longa omnia ; cur ille suæ legis immemor, corripuit priorem in voce quoad, nempe à nomine

quæ deductam? & quod mirandum est, à nemine prius correptam?

Secundò subjungit Eglisemmius :

Solœcismum turpiter commisit his versibus Buchananus.

Neve iterum immissa tellus stagnaret ab unda :

Limitibus compressa suis resonantia plangit

Littora, præscriptas metuens transcendere metas.

Si enim epithetum *compressa*, attribuat *telluri*, falsam reddit orationem. Et ut loquitur Scaliger, solœcismus erit in Philosophia : sin attribuat, *unda*, solæcon dabit grammatica, subjectum & substantivum collocans in obliquo casu, epithetum in recto : non licebit ei se defendere subaudiendo subjectum repetitum in recto, sola enim personalia hoc admittunt.

Existimo esse præter officium Medici, morbos orationis sanare : sed arbitror esse è re literaria, docere orationem vegetam, valentem, & satis superque sanam non ægrotare. Hi versus Buchananì, non vitali solum calore, sed vivido colore pleni, nihil habent quod jure carpat vel *Invidia*, Eglisemmius taxat duo : *Plangit ne stagnaret*, & *Ab unda limitibus compressa suis*.

Hac formula loquuntur excellentissimi auctores : Grammatici vocant *Syllepsim casus*. Linacer sic definit ; *Syllepsis est, cum dissimilibus clausulis commune aliquid, quod in una ponitur mutatum aliquatenus, in alia desideratur*. Confer hanc definitionem cum Buchananì ;

Neve iterum immissa tellus stagnaret ab unda,

Limitibus compressa suis. —

Unda ergo est aliquid commune duabus clausulis, quod priore versu ponitur, & mutatum aliquatenus, scilicet in casu, sequenti versu desideratur. Satin' clarè ? Intellexistin' Eglisemmi ? Quæso discè candidè loqui de viris doctis, & modestè de mortuis. Auctores Latinæ linguæ non semel utuntur ea formula sermonis : Cornel. Tacitus, 2. Annal. *Quem auctorem utriusque regni, si sperneretur, vindicem metuebat*. Non est tibi Dictatori inter Grammaticos, opus, ut arbitror Commentatore, Salsust. Linguæ latinæ quasi quidem atavus, De ordinanda

Repub.

Repub. *Ad pecuniam, qua, cuique libet, via nititur.* Eutrop. li. 8. Propterea quod à Trajano victa Dacia, ex toto orbe Romanorum infinitas eò copias hominum transfulerat. Lac lacri non est similis, atque hæc oratio Buchananii verbis. Hic enim subauditur in nominativo, quod antè ponebatur expressè in ablativo. Sed pudet repuerascere. Pergerem ad viriles & robustas, ut sic dicam, objectiones, nisi me paululum moraretur illa regula de Impersonalibus, quam bona fide, nec intelligo, nec lego apud Grammaticos.

Tertiò, ita inquit Eglisemmius.

*Carmina solutam potius orationem quam Heroici versus
majestatem redolentia effudit ibidem: hæc scilicet,
Pollenti stabilita manu, terra obruta quondam.
Veliferas circummant puppes, grandia cere
Exultant tot monstra ingentia, & horrida visa.*

Nec non & ista:

*Te tollente animum subito exanimata recurrunt
In cinerem; inspirante animum te denuò, surgit.*

Et illa:

*At verò impietas planè extirpetur ab ima
Radice, & scelerum stirps nulla repullulet, at nos.*

Hos versus ut infœlicia lilia, ut steriles avenas, ut vitia quædam carminum libens eruncaret; Quos tamen nemo vel mediocriter Poëta, non intueretur ut lilia, non exosculatur ut rosas. At solutam orationem redolent. Si vocat solutam orationem, carmen grandi, & regio gradu incedens, quanquam ordo grammaticæ compositionis non turbetur: ipse Virgilius solutas fudit tales orationes:

O formose puer, nimium ne crede colori.

Humida solstitia, atque hyems orata serenas.

Vix è conspectu Sicula telluris in altum

Vela dabant lati. ———

Defatigaret lectorem repetitio mille versuum, quorum ipsa simplicitas, virtus est, non vitium. Fortassè vocat illam orationem tantum carmen, quæ turbido & temulento passu grassius, & ordinem confundit, & rem obscurat. Qualem orationem Eglisemmii paraphrasis suppeditat.

*Ambrosio montes irrorant astra liquore,
Muneribus satiata tuis pecoriquè virisque
Aptos obsequiis, alimentis dulcibus aptas,
Promit humus teneris gemmantes floribus herbas.*

Hæc oratio vel Oedipum cruciaret.

Pergit Eglisemmius.

Nec urgebo admodum carmina quàm proximè ad ridiculam Leoninorum naturam accedentia: quorum medio, & penthemimeri finis resonat.

Paucis interpositis.

Sapiunt hæc fere incultum id seculum, quo senes, & circulatores rythmicis hexametris unicè delectabantur. Cujusmodi celebratur illud marmoreæ cathedræ Westmonasterii appensum.

*Ni fallat fatum, Scoti quocunque locatum
Invenient lapidem, regnare tenentur ibidem.*

Antagonista hic definit Leoninum versum, & ponit exempla: utrumque malè. Nam qui damnat Buchanani carmina, virtute definitionis, is necessariò absolvit eadem, vi exemplorum. Si, ut cum Philosophis loquar, essentia Leonini versus consistit in sono ultimæ syllabæ, reiterante quodammodo postremam syllabam Pentemimeris: certè versus Leoninos admisit quoque Virgilius:

Quæ regio in terris nostri non plena laboris?

Nusquam amittebat, oculosque sub astra tenebat.

Im verò exempla docent contra descriptionem, non ultimæ syllabæ rationem habendam, sed penultimæ.

Ni fallat fatum, Scoti quocunque locatum.

Ad hanc regulam nulla sunt carmina Buchanani. Atque etiam si talia carmina senum tantùm sunt, & circulatorum; circulator Ovidius est: sic enim ille in Arte;

Quot cælum stellas, tot habet tua Roma puellas.

Circulator Virgilius est, qui 10. Æneid.

I nunc, & verbis virtutem illude superbis.

Quartò, Increpat conjunctiones toties iteratas. *Miramur: illæ*

enim

32
enim sunt, sine quibus poeticum opus ædificari nequit. Ad
ornatum aliquando ponuntur, aliquando ut expleant, etiam
sine necessitate.

Barclayi Judicium.

Nam neque Parnassi urbis juga, nam neque Pindī.

Multa quoque & bello passus. ———

Atque hinc atque illinc humeros ad vulnera durant,

Molemque & montes. ———

I nunc, Iodes, Virgilium increpa.

Quintò, Elisiones numerat, nempe, triginta quinque: tot
equidem ornamenta; sine quibus carmina non parum suæ
magnitudinis amitterent. Opponam unum hemistichium,
adversus tot testes, obtorto collo, huc à te ductos.

Phyllidæ amo ante alias. ———

Ubi quatuor verba, tres Elisiones.

Sextò, *Congessit* (inquit Egliſemmius) *omnia supplementa*
miserè laborantis ingenii, nempe, tùm, tantùm, sic, &c. Nun-
quam legit Egliſemmius, ut apparet, patrem poetarum Ho-
merum: in cujus decem versibus obiter occurrentibus, plu-
res non necessariæ particulæ leguntur, quàm in sexaginta
versibus Buchananis. Architecti, haud dubiè, te præfectum
non admittent; immò mittent potiùs in latomias lapidarias;
qui parietem sine calce, sine cœmento, eodem jure ædifican-
dum censes, quo poema sine particulis, quæ tanquam fi-
bræ continent membra orationis, & continuam faciunt sen-
tentiam. Itaque tales voculæ, non sunt *supplementa miserè la-*
borantis ingenii, sed signa acerrimi judicii, periti artificis, &
indicia perfectissimæ orationis.

Septimò, accusat *nugationes*, & ponit exempla:

Dein rursus sole renato.

Inprimis, hunc versum non intelligit. Sermo est de feris
quæ noctu vagantur; Sole verò orto, sese recipiunt.

Tum fera prorepat latebris ———

Quando? Cùm

Per tacitas spargis nocturna silentia terras.

————— *Dein, rursus, Sole renato*

Abditur occultis prædatrix turba cavernis.

Construe si placet, *Dein, Sole renato, prædatrix turba rur-*
sus

ſus additur. Sed ſac dixiſſe rurfus renato Sole. Quid tum? an non Latine? an non eleganter dicitur? Sanè, vel decima Muſa Plautus non eſt Latine loquutus. Pænul. Prolog. Reverte rurfus. Bacchid. Rurſum recipere. Ciſtellar. Rurſum recurrere. Petron. Arbiter. Rurſus me ad bibendam revocavit. Suet. Rurſus repetita Biſthynia. Nugari eſt his nugis reſpondere. Academia Pariſienſis, quam judicem elegit, facile crederet Ellebori jugere inſanabilem eſſe hæc talia ſerio dicentem.

Octavo, Verba ſunt Eglifemmi, *Reſonantia literarum finallium in vocibus ſimiliter deſinentibus in (a) indigna eſt erudito Poëta :*

Tremulâ per ſtagna liquentia caudâ

Tot monſtra ingentia & horrida viſa.

Non eſt ergo eruditus Ovidius :

Cetera cum echarta dextra loquuta mea eſt

Parce laboranti piſta dea læta pharetra.

Vanefcat culpâ culpa repulſa tuâ.

Et riget amiſſâ ſpina reliſta roſa.

Decepta eſt operâ nulla puella meâ.

Non eſt eruditus Virgilius, qui canit :

—— Bella, horrida bella.

Nonò, *Integratorum penè verſum, in aliis auſtoribus, & in ipſo alibi poſitorum mutatio, egeſtatem denotat : ut horum,*

Ætheris æternas reſtor moliris habenas. Item,

Donec ſera rubens accendat lumina veſper.

Hoc eodem argumento accuſat Homerum, accuſat Virgilium, & pleroſque principes Poëtas. Cogor hic calamum abjicere, & ſeniorẽ precari *Eglifemmi* ſanitatẽ, nè valetudine abutatur ſcribundis ægris operibus. Nè videar tamen iniquus judex, magnum opus aggrediar, & audebo verſus etiam *Bachanani* cenſoria virgula notare. Ut ſentiant lectores *Eglifemmi* præteriſſe locos, qui præferebant ſpeciem peccati ; animadvertiſſe in innocentes. Pronunciabo ego quidem ſententiam meis verbis, non meam, ſed *Momi*, qui ſuperſtitioſè curioſus ait tertium verſum ſuperfluum, & dictiõis, quaſi impetu, natum.

Ætheris æternas reſtor moliris habenas.

In iudicio nostro de paraphrasi respondimus.

Deinde cum sermo habetur de sententia ejus versu, —
Apparent accincte aure, Surgit ille, & ait, Apostolum clare,
 & sine dubio, versum illum interpretari de coelestibus Spi-
 ritibus, qui ab officio dicuntur Angeli: Cujus interpreta-
 tionem decet nos Christianos venerari, & sequi. Non inficior.
 Poëta tamen sequens videtur veterum Hebræorum sensum,
 qui hunc locum de ventis, & igneis meteoris exposuerunt.
 Sed pace tuâ, Momæ, verba Prophetæ utramque interpreta-
 tionem admittant, & Theodoretus utramque conjunxit,
Qui facis Angelos tnos spiritus, & ministros tuos ignem urentem:
 id est, facis ut Angeli ministri tui habeant velocitatem spiri-
 tum, hoc est ventorum; & efficaciam ignis urentis: atque
 ita sint veluti quidam spiritus in discurrendo, & veluti qui-
 dam ignes divini in operando.

THOMÆ

THOMÆ RHÆDO

SUO, S. P. D.

UM induxissem animum proferre iudicium meum de paraphrasi G. EGLISEMMII, quæ publicè edita circumferebatur: ostendit mihi quidam ejusdem Psalmi paraphrasim tuam; quam cum etiam censorio animo, & exactè legissem, arbitratus sum dignam, quæ videretur ab omnibus, & propter elegantiam carminis, & propter expressam Poëtæ mentem non semel præ cæteris, & propter antiquitatis, & doctrinæ non obscura argumenta. Satis scio te scire quæ dico; sed ut alii sciant, promam exempla. Primum ipsum carmen pulchrum est, & splendet.

Eia age, divinos, mea mens, celebremus honores;

Et illud,

Tu gemmata tibi tendis conopea cælos.

Et illud,

Pensilibusque hæere jubes cœnacula nimbis;

Quid potest dici argutiùs isto?

———— Ne considat, in se

Undique nixa cadit. ———

Quod sequitur non limpide solum fluit, sed fluit ex fontibus philosophiæ naturalis.

Tu trabis illimes montana ab origine fontes,

Quos petudes, & prata bibant. ———

Jam notemus Prophetam duobus versibus, xiii. & xv. mentionem panis facere. Priore versu panem accipit pro omni cibo: hinc Tremellius vertit, ut depromant cibum de terra. Altero versu, panem capit, pro pane propriè dicto, ut opponitur obsonio: sic hos versus interpretatur Theodoretus, & alii. Utramque sententiam exprimis:

Et dulces genus hunc cibos. —

Paulò Post:

Et gustata Ceres fessos corroborat artus.

Quis non suspiciet reconditam eruditionem in illo versu?

Cuique piam credit sobolem crotalistris, pinus.

Pia soboles; latinè, & propriè dicitur. Et *Crotalistris*, convenit ciconiæ tam decorè, ut nihil luprà. Et eleganti figura ponitur sine substantivo.

Amo hemistichium;

— Licetorque sacras ulciscitur iras.

Maro videtur distasse tibi *Umbram odoratam.*

Cedrus odorata Libanum quæ protegit umbra.

Qui ipse *umbram amaraci* vocaverat olim *dulcem.*

Non dicam oppidò quàm intimè penetraveris in sensum Prophetæ illo versu:

Tu stata multiplici designas tempora Lunæ.

Intueor *astriferum illud pepulum*, admirans elegantiam translationis:

Ut verò astrifero texit nos omnia peplo.

His versibus quot figuræ lucent:

Plena tui tellus, verum sator, æquora plena;

Æquora squammigerum domus ingens. —

Servat & translationem, & sententiam Prophetæ hoc quod sequitur:

Dum nova vernat humus, subirisquæ aridet alumnis.

Denique viginti aliquot versibus brevior es utroque paraphraste. Fateor seriò, & bona fide, me non audere per pudorem exprimere laudes, quas ego judico te mereri.

Sed ne fraudetur Lector tam exquisitè eleganti carmine, subjiciam totum. Quæso te vel patriæ causa, cui vivimus; ne patiare venam illam tuam exarescere. Non deest argumentum, cui est, & materies, & Mæcenas **J A C O B U S M A G N U S.**

Vale.

I

P S A L.

P S A L M I CIV.
 P A R A P H R A S I S
 T H O M A E R H A E D I.

E la, age; divinos, mea mens, celebremus honores;
 Nulla tuas æquant, Genitor, præconia laudes;
 Te tua Majestas, te formæ æterna juvena,
 Dives inaccessæ vestit te purpura lucis.
 Tu gemmata tibi tendis conopea cœlos,
 Pensilibusquæ hædere jubes cœnacula nimbis.
 Tu nubes auriga premis; ventosquæ jugales
 Circumagis, vastumquæ truces per inane fatigas.
 Nunciat aura levis tua jussa; sed impiger ignis
 Exequitur, lictorquæ sacras ulciscitur iras.

Stat tellus immota loco, ne concidat, in se
 Undique nixa cadit: fuit olim mersa profundo,
 Lugubri montes palla cum texit abyssus.
 Sed tua vox dissecit aquas; tonitruquæ paventes
 Desiluère jugis: stagnat convallibus humor,
 Ima petens: spumæ rorantia littora quassant;
 Ne redeant, terrasquæ tegant, hic terminus hæret.

Tu trahis illimes montana ab origine fontes,
 Quos pecudes & prata bibant, & secla ferarum.
 Hic ubi natales mulcetis carmine ripas,
 Et viridi celatis, aves, sub tegmine nidos,
 Quin etiam montes, te dante, è nubibus, almo
 Rore madent: te fassa patrem parit omnia tellus,
 Gramina jumentis, agris mortalibus herbas,
 Et dulces genus omne cibos; ut pectore curas
 Vina fugent, pinguiquæ oleo frons læta nitescat,
 Et gustata Ceres fessos corroboret artus.

Te plantante, virent sylvæ; domus alta volucrum
 Cedrus odoratâ Libanum quæ protegit umbrâ:
 Cuique piam credit sobolem crotalistrâ, pinus.
 Persultat, duce te, rupes, fraudesquæ sequentûm
 Cerva fugit: ducitquæ histrix sub pumice semnos.

Tu statâ multiplici designas tempora Lunâ;
 Quadrifidumquæ rotas Solis decursibus annum.
 Ut verò astrisero texit nox omnia peplo
 Destituunt sua lustra feræ: catuliquæ Leonum
 Te, Deus alme, vagis prædam rugitibus orant.
 Mane novum pellit saturos, conditquæ latebris;
 Et vocat è stratis avidos ad aratra colonos.
 Fervet opus donec jubeat discedere vespër.

O decor, ô cunctis lucens sapientia factis!
 Plena tui tellus, rerum fator, æquora plena:
 Æquora squammigerûm domus ingens; hospita nautis.
 Vela tremunt Zephyris: balena è naribus undas
 Emovit, & tardo mollitur corpore saltus.

In te magnæ pater, quæ spirant omnia, sperant:
 Tu tempestitivam præbes orantibus escam.
 Te spargente legunt: satiataquæ divite dextra
 Exultant: marcentquæ tuo defecta favore,
 In cineres redeunt, vitæ cùm dulce reposcis
 Depositu: jussuquæ tuo de pulvere surgunt.
 Tum nova vernat humus subitisquæ arridet alumnis.

O regnes sine fine bonus, sine fine beatus:
 Quæquæ creas, ea lætus ames: te vasta minante
 Terra tremit; fumoquæ metum juga celsa fatentur.
 Tu mihi carmen eris, genitor: tu, sola voluptas:
 Tu desiderium: rumpet mors unica vocem.
 At cadat impietas; imaquæ à stirpe recisa
 Arescat; iustaquæ levet formidine terras.
 Eia, age, divinos, mea mens, celebremus honores.

F I N I S.

PARAPHRASIS POETICA
PSALMI CIIII.

Auctore ARTURÒ JONSTONO
S C O T O.

Juxta Exemplar impressum *Aberdonia*, 1637.

Benedic anima mea Domino, &c.

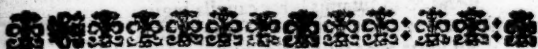
- D**icere fert animus superùm nova carmina regi,
Quem sacra Majestas cingit, & ambit honos.
2. Se radiis, ceu veste, tegit, ceu byssina vela
Explicat astriferi moenia vasta poli.
  3. Inter aquas domus alta trābes expandit eburnas,
Dantquē triumphales nubila summa rotas.
Terga premens Zephyris, Eurisquē jugalibus actus
Pervolat Eoas, occiduasquē plagas.
  4. Stant circum aligeri proceres, flammæque ministræ,
Et certant alacres, quò jubet ille, sequi.
  5. Pondere nixa suo, medio stat in aëre tellus
Pendula, nullius præcipitanda manu.
  6. Illa priùs pelago, ceu velo, testa latebat,
Altius& summis montibus æquor erat.
  7. At simul intonuit tua vox, pater alme, marisquē
Cedere jussit aquam, jussa recessit aqua.
  8. Surgere cæperunt montes & sidere valles.
Collibus incinctæ nubiferisquē jugis.
  9. Tu mare sepsisti claustris, ne, fœdere rupto,
Terra repentinis obrueretur aquis.
  10. Vallibus in mediis, & rupes inter acutas,
Fluvius tu stabili currere lege jubes.

11. His

Jonstoni Paraphraf. PSAL. CIV.

11. His pecudes, timidique simul saturantur onagri
Quæque colunt sylvas, & loca sola feræ.
12. Hæc circum glomerantur aves, nidosque loquaces
Intexunt ramis, arboreisque comis.
13. Æthereo tu rore beas juga confita dumis,
Totaque cœlesti sub pede ridet humus.
14. Hæc pecori gramen de vœtigalibus arvis,
Hæc homini vœscum sponte ministrat olus.
15. Farre novas vires, & vultum pingis olivo,
Et recreas dulci tristitia corda mero.
16. Sylvarumque potens Libani sacra culmina cedris
Conferis, hîc volucrum pendula testa locas.
17. Apta fretis abies se tollit in æthera, pullos
Pascit, & hic colubris nuntia veris avis.
18. Incolit imbellis latebrofa cuniculus antra.
Errat & in summis hirta capella jugis.
19. Tu Lunæ rapidis metiris tempora bigis;
Sol jubar Hesperiiis, te duce, mergit aquis.
20. Tu tenebris condisque diem, noctemque reducis,
Noctivagisque feras, quo lubet, ire jubes.
21. Tum ruit in prædam soboles animosa leonis,
Et te mugitu supplice poscit opem.
22. Ast ubi Sol oriens vitreis caput extulit undis,
Turba ferox latebras quærit, & antra subit.
23. Gens hominum interea stratis excita labore
Instat, & in noctem continuatur opus.
24. O Deus, ampla tuæ quàm sunt miracula dextræ!
O quàm solerti singula mente regis!
25. Divite tu gazâ terras & messibus imples,
Nec minus est vasti fertilis unda maris.
- Squamiger hanc peragrat populus, prolesque parentem
Stipat, & ingentes turba minuta duces.
26. Hic inter, circumque rates maris incola pistrix
Ludit, & in formi mole superstat aquis.
27. Quicquid humus, vel pontus alit te suspicit, uno
Te tempestivas poscit & ore dapes.
28. Cuncta legunt epulas, tu quas, pater alme, ministras,
Cuncta saginantur te referante manum.
29. Omnia turbantur, tu cum jubar oculis oris,
Et fiunt, animam te revocante, cinis.

- 30 Mox ubi vitales inspiras luminis auras,
Sæcla renascuntur, jussuque vernat humus.
31 Ætheris ergo parens omni cantabitur ævo,
Gaudebitque operis nobilitate sui.
32 Illius adspectu tellus tremit infima, fumant
Ardua cœlesti culmina tacta manu.
33 Æthere dum vesci datur, & vitalibus auris,
Hic mihi materies carminis unus erit.
34 Grata sit huic opto vox hæc, sic gaudia carpam
Dum recolam domini munera tanta mei.
35 O pereant scelerum socii de stirpe recisi,
O premat infandos fœda ruina lares.
Interea tu læta Dei mens concipe laudes,
Quisquis & hanc orbem, quem regit ille, colis.

PARAPHRASIS POETICA PSALMI CIV.

Authore D. GULIELMO STUARTO OCHILTRIO,
Expleto nondum anno ætatis decimo quinto.

*Juxta exemplar impressum Glasguz 1672. Et præfixum Libro
Thomæ Belli, qui inscribitur Roma Restituta.*

Eia Patrem cane, pange Deo præconia laudum
Mens cognata Polo, quem Majestate serenat
Oris honos, redimitque sacris circumflua pennis
Gloria, fidereo trabeatum lucis amictu,
Ille sibi ætherii subsellia firma theatri
Imbriferis contignat aquis, & celsus in axe
Nimbijugo dat lora volans, vehiturque quadriga
Aëria, ventos frænans auriga jugales.
Aura levis promptis mandata capeffere pennis,
Flamma voraxque sacras ulcisci accingitur iras.

Fulta suæ molis solido fundamine tellus
 Stat nullâ violanda manu, quondam obruta tellus,
 Æquora cæruleo tegerent cum culmina velo:
 Voce tuâ rumpente moras, variôque tumultu
 Horrisono reboante polo, stupefacta repente
 Fulmineas tremuere minas, testante pavorem
 Terrificum refugo præscripta in mœnia fluctu,
 Cernere erat venis montes juga nuda solutis
 Tollere, & ad positas valles descendere metas;
 Et laceros undare sinus, vallésque per imas
 Irruere è mediis argentea flumina saxis.
 Nêve iterum terras perruptis undique claustris
 Hauriat indomiti diffusa licentia ponti,
 Comprimis instabiles resoно molimine fluctus,
 Perque humiles passim sinuoso tramite valles
 Præcipites volvantur aquæ, prærupta secantes,
 Quas onagri pecudésque bibant: hic remige pennâ
 Vecta per alticomæ spatiantia brachia sylvæ
 Implumem fovet ore larem, ramosque frequentans
 Avia mulcet avis tremulî discrimine cantûs.
 Montibus imbibitur gelidis argenteus humor
 Nectaris ætherii: sensim & cum scœnore multo
 De terræ locuplete penu genialia surgunt
 Semina, vitales animanda vigoris in usus:
 Unde avidæ scœnum pœcudi, mortalibus herbæ,
 Et munus Cereale datur; mentemquæ gravatam
 Bacchi animans genialis honos, & succus Olivæ
 Exhilarans rutilum diffuso lumine vultum.
 Nec minûs & foetus animæ vegetabilis humor
 Arboreos, Libani cedro sua tecta virenti
 Concelebrat pennata cohors: tibi pinea surgit,
 Cui sobolem, creditquæ pios Crotalistræ nidos.
 Sic filices lepori; sed Echino concava saxi
 Indulgent facilem tranquilla pace quietem.
 Tu lunare decus stabili das temporis ortu
 Instabiles lunare vices, & sidus eöum
 Clara renascentis referans spiramina lucis,
 Hesperio recubare toro: tunc, cum urget in astra
 Præcipitem lux prona diem, cava tecta relinquit

Quadrupedûm

Quadrupedum sylvestre genus, catulique Leonum
 Ore fremunt, pascuntque vagis alimenta querelis.
 Cum croceis inuenta rotis aurora resurgens
 Sparserit in totum radiis nova lumina mundum,
 Czca cavernosi subeunt penetralia saxi:
 Fervet opus, semperque hominum manus emicat ardens,
 Dum ruit, & fuscis nox terram amplectitur alis.
 Mens mundi, rerumque parens, quam mira patrasti,
 Cuncta movens, mota amplectens, complexa gubernans!
 Dædala nec tantum sentit tua munera tellus
 Omnigenis diffusa bonis; sed & undique fluctu
 Equora, quæ medias lambunt circumfusa terras,
 Tam patulo complexa sinu: quæ remige pinnâ
 Concelebrat pinnata cohors, sulcantque per undas
 Fluctivagæ vada salsa rates: ubi grandia cete
 Humida spumificis turbant chrystalla chorcis.
 Incumbunt hæc cuncta tuæ, pater optime, curæ,
 Temporibus satianda suis: te dante renident,
 Et dextram pendente legunt; condenteque vultum
 Prorsus in obscuris tabescunt cuncta tenebris.
 Te vitam tollente, fugit modo corporis artus
 Spiritus, & tenuis sensim vanescit in auras:
 Vitales afflante auras, generosa resurgit
 Progenies, tacitasque novat gens aurea terras.
 Gloria perpetua Domini renovanda juventâ
 Floreat; æternamque operi det ferre coronam:
 Quo radiis fulgente vagis, conterrita tellus
 Intremuit, trepidisque fluens de montibus ater
 Undabat tangente vapor. Te prosequar usque
 Laudibus, hæc luteæ dum patris fabrica massæ
 In cineres resoluta cadat: fatalis at imâ
 Impietas de stirpe ruet sine semine: sed mens
 Eis patrem cane, pange Deo præconia laudum.

GUL. STUARTUS Ochilvianus.

PARAPHRASIS

PARAPHRASIS POETICA PSALMI CIIII

Authore D. HENRICO HENDERSONO
ab ELVINGSTONE. M. D.

Nunc primum edita, ex duobus manuscriptis, inter se diligenter collatis; Quorum, Unum suppeditavit Digniss. D. D. Joannes Clerk à Penny-cook Eques Auratus, & Authoris Gener. Alterum Doctiss. D. M. Alex. Cuninghamius primum Philologia, postea Philosophia, Professor celeberrimus in Academia Edinburgensi.

Mens fer ad astra Deum, Maetidum columenque decusque.
Transcendit cunctas tua magna potentia metas.
Te veneranda tegit Majestas, Gloria cingit
Lucis inaccessæ radorum tegmine amictum.
Tu coeli expandis radiantes luce tapetes.
Plusquàm marmoreis tua Regia fixa columnis
Fidit aquis: Nubes reddis moderamine currus.
Ventorum aligeros agitas temone jugales;
Spirituum æthereæ legiones usque ministrant:
ignes & flammæ tua jussa capescere gaudent.
Ponderibus librata suis stat in aëre Tellus
Immota, exigui fundata statumine puncti.
Hanc olim undisoni maris obduxere procellæ,
Oceanusque furens super alta cacumina terræ;
Horribili sed voce tuâ cecinere receptum
Æquora, terribili tonitru fugiuntque repente
Attonitæ refidentque limis in vallibus undæ.
Scandere se simulant montes, descendere valles
In proprias sedes fixit quas Conditor orbis
Comprimis iratum pelagum, furibunda repellens
Murmura; seu valido spumantiaque ora Capistro,
Littoribus frænas, undisque repagula monstros
Ne velut antè fremens tellurem absorbeat unda.
Tu salientis aquæ rivos, tu flumina aquarum
Dejicis in valles circumlabentia montes.

Unde armenta sitim, pecudes onagerque feraque
largius epotis possint compescere lymphis.

- 12 Ad rivos habitant volucres, ramisque canentes
Oris blandiloqui concentibus aëra mulcent.
13 Ipse rigas montes, destillans æthere ab alto;
Fructu operum imprægnata tuo tellusque refulget.
14 Pabula, tu pecori, rorantia gramina, proferis.
Usibus omnigenas hominis tu porrigis herbas.
15 Exhilaras animos vino, curisque mederis;
Efficis & nitidos oleo splendescere vultus;
Panem tuo fragiles reparasque in corpore vires,
16 Vivifici arboribus locuples data copia succi
Cedrisfero in Libano, Domini quas dextra serebat.
17 Hic turmæ aligeræ fabricant sua frondea testæ,
Hic vernatque abies ubi grata Ciconia degit.
18 Barbigeris capris tribuis juga celsa petrarum,
Rupibus in mediis quæritque Cuniculus antrum.
19 Per Lunæ instabilem stabilis tua tempora cursum,
Tu rapidum hesperias Solem convolvitis in undas.
20 Jussa tegit terras tunc nox velamine opaco,
Egreditur Sylvis furiataque turba ferarum;
21 Magnanimus poscit supplexque Leunculus escam,
Te Dominum agnoscens: rugit, regioque pavescit.
22 Sol simul Eois roseum caput extulit undis
In latebras & lustra redit truculenta Caterva:
23 Tunc ad opus se accingit homo, alternosque labores
Fert, donec tenebrosa nigris nox incubet aliis.
24 Ampla tuæ laudis quot facta illustria prostant.
Singula & in proprios usus sapientia finxit.
25 Luxuriansque tuis opibus terra undique gestit.
Sic pelago hoc magno vastoquæ Potentia grandis
Lucet, ubi undigenæ gentes regna uda pererrant:
Innumeræ reptant immanes mole feræque
Et parvæ, piscesque natant, saliuntque per undas.
26 Hic & fluctivagæ sulcant vada falsa carinæ.
Et ludit liquidis magnus Leviathan in undis,
Extans supremi mirandum plasma parentis.
27 Quæquæ Salo, quæcunque solo generantur ubique
Te spirant, sperant, venerandum & numen adorant:
Et poscunt dulcem opportuno tempore pastum.
28 Cuncta legunt escas tribuis quas providus ipsis,
Tequæ manum expandente, bonis satiantur opimis:

46 *Paraphras. D. Henrici Hendersoni PSAL. CIIII.*

29 Si vultum abscondis sunt consternata pavore

Si revocas animam, subito mors occupat atra;

Inque suum vilem cinerem resoluta facessunt

30 At simul emittis flamen rediviva creantur,

Vel, si mavis,

At rediviva creas validus si Spiritus inflat

Et decorat mundi faciem renovata juventa.

31 Aeterni maneant Dominum per sæcula honores

Inque opere excellat, gestis lætusque triumphet:

Vel, si mavis,

Gloria florebit Domini per sæcula sæclum

Ille triumphabit gestis, lætabitur actis.

32 Cujus ab aspectu tellus concussa tremiscit.

Cujus contactu montes ad Sydera fumant.

33 Dum fervet calidus circum præcordia sanguis,

Dumque superstes ero recinam Dominumque Deumque

34 Dulce erit eloquium mihi, quod penetrabilia cordis

Effundent; erit ille mihi mea sola voluptas.

35 Funditus excisi pereant cum stirpe scelesti,

Lumina nec solis turba unquam impura revisat.

Mens fer ad astra Deum, Isacidum columenque decusque

Cuncta creata Deum totum celebrate per orbem.

F I N I S.

D. Henrico Henrisono Medico, & Poëta celeberrimo.

Henrisono, duplex cui circum tempora Laurus
Floret, utrumque cui præstat Apollo decus.

Sive Machaoniam poscant contagio dextram,

Seu placet argutz plectra movere lyra.

Publica morborum requies, laus prima medentum,

Ægrorumque salus, præsidiumque cluis.

Et Buchananæ certat tua musa camænis,

Aptat ut Isacida plectra latina lyra.

Vatis Idumæos miscent Stygiosque triumphos

Et medici, doctæ sic monumenta manus.

Si medicina artus, sanetvè poetica mentem,

Nulli equidem vitæ sanior usus erit.

Sic radient geminâ viventi tempora palmâ,

• Claraque defuncto destinet astra Deus.

Ninianus Patersonus Lib. 2. Epigr. II.

D 2 *Paraphrasis*

PARAPHRASIS POETICA
PSALMI CIV.

Auctore *NINIANO PATERSONO* Glasguensi
Juxta exemplar impressum *Edinburgi. 1678.*

Deus gloriosus.

Accipe nostrarum genitor præconia laudum,
Qui super excelsi sinuosa volumina cœli
Lucis inaccessæ splendens, venerandus amictu
Majestate sedes Augustâ; quique capeffis
Quicquid id est mundi jure inferioris habenas.
Tu superi convexa poli tentoria figis,
Atque tibi liquidis regaliâ ponis in undis
Tecta habitanda: levi raptos super axe jugales
Nubila divinis cogis servire lupatis;
Invecta aspirat Zephyrus famulantibus alis.
Ocids angelici flammâ per inane volante
Turba chori, levibus tenuem secat æthera pennis.
Libratumque suis valido suspendis ab axe
Ponderibus mundum, moles ne tanta vacillet:
Quam velut injecto circumvelamus amictu
Corpora, sic cumulus quondam subtexit aquarum;
Usque adeo ut guttis juga celsa insperfit amaris.
At simul increpuit tua vox, subitoque fragore
Intonuere poli, perterrita; montibus altis
Mox delapsa ruunt per apertas flumina vales.
Neve iterum effuso stagnaret ab æquore tellus,
Arctus ab appositis limes determinat arvis.
Hinc altâ de rupe cadens convallibus imis,
Volvitur obliquus per saxa humentia rivus:
Unde per incultos relevent errantia campos
Bruta sitim, sicci que onagri vaga flumina libent.

Hic levis æthereas quæ nititur ales in auras,
 Suspendit ramis (operosa cubilia) nidos:
 Ingeminans suaves ruris solatia cantus.
 Desilius incumbit scopulis ardentibus imber:
 Cultaque labentes potant sitientia lymphas.

Alma parens frugum tellus, tua munera sentit,
 Quæ partu foecunda suo, gemmantia reddit
 Gramina, quæ victumque homini pecudique ministrant.
 Quæque cient alacres turbato in pectore motus,
 Prodit odorati fragrantia munera *Bacchi*;
 Quique hilarat vultum, succum viridantis olivæ
 Sufficit, & cererem reparandis viribus aptam.
 Hinc sætu largo saturatis prodiga fibris
 Arbor fundit opes. Libani celeberrima cedrus
 Gloria, diffundit spatiantia brachia ramos,
 Alitibus nidos: thalamos procera pudicos
 Hospitiumque abies tibi grata ciconia præbet.
 Gaudet inaccessis capra montibus hirta, cubile
 Gaudet in umbrosis fodisse cuniculus antris.

Cura eadem aërii tractus tibi, nam tibi lunæ
 Incertæ certo deducitur orbita motu.
 Tu Solem auricomum, emensum spatia omni ^acoeli,
 Ducis ad hesperium constanti lege cubile.
 Ergo feræ obscuris dum nox amplectitur alis
 Tellurem, effusæ latebris grassantur, opimæ
 Spe prædæ, & saltus late populantur opacos.
 Ipsaque torvorum proles truculenta leonum,
 Tristia dum vacui stimulant jejunia ventris,
 Mugitu supplex victum tua numina poscit.
 At simulac radiis tectum patefecerit orbem
 Mundi oculus, trepido repetit sua lustra meatu
 Turba rapax, fessosque sopor complectitur artus.
 Sic genus humanum assuetum labor urget in orbem
 Intentumque operi tenet à *Pallantidos* ortu,
 Dum referunt tacitam rubicunda crepuscula noctem.

Quam patet amotis sapientia provida metis
 Summe Deus? vel quanta tuæ miracula dextræ
 Magne opifex rerum? quot numinis undique prostant
 Argumenta tui? tibi vastæ climata terræ
 Quam sis dives opum testes: testatur & unda

PARAPHRASIS POETICA
PSALMI CIV.

Auctore *NINIANO PATERSONO* Glasguensi
Juxta exemplar impressum *Edinburgi*. 1678.

Deus gloriosus.

Accipe nostrarum genitor præconia laudum,
Qui super excelsi sinuosa volumina cœli
Lucis inaccessæ splendens, venerandus amictu
Majestate sedes Augusta; quique capeffis
Quicquid id est mundi jure inferioris habenas.
Tu superi convexa poli tentoria figis,
Atque tibi liquidis regalia ponis in undis
Tecta habitanda: levi raptos super axe jugales
Nubila divinis cogis servire lupatis;
Inventa aspirat Zephyrus famulantibus alis.
Ociûs angelici flammâ per inane volante
Turba chori, levibus tenuem secat æthera pennis.
Libratumque suis valido suspendis ab axe
Ponderibus mundum, moles ne tanta vacillet:
Quam velut injecto circumvelamus amictu
Corpora, sic cumulus quondam subtexit aquarum;
Usque adeo ut guttis juga celsa insperfit amaris.
At simul increpuit tua vox, subitoque fragore
Intonuerè poli, perterrita; montibus altis
Mox delapsa ruunt per apertas flumina valles.
Neve iterum effuso stagnaret ab æquore tellus,
Arctus ab appositis limes determinat arvis.
Hinc altâ de rupe cadens convallibus imis,
Volvitur obliquus per saxa humentia rivus:
Unde per incultos relevent errantia campos
Bruta sitim, sicciq; onagri vaga flumina libent.

Hic levis æthereas quæ nititur ales in auras,
 Suspendit ramis (operosa cubilia) nidos:
 Ingeminans suaves ruris solatia cantus.
 Defluus incumbit scopulis ardentibus imber:
 Cultaque labentes potant sitientia lymphas.

Alma parens frugum tellus, tua munera sentit,
 Quæ partu foecunda suo, gemmantia reddit
 Gramina, quæ victumque homini pecudique ministrant.
 Quæque cient alacres turbato in pectore motus,
 Prodit odorati fragrantia munera Bacchi;
 Quique hilarat vultum, succum viridantis olivæ
 Sufficit, & cererem reparandis viribus aptam.
 Hinc foetu largo saturatis prodiga fibris
 Arbor fundit opes. Libani celeberrima cedrus
 Gloria, diffundit spatiantia brachia ramos,
 Alitibus nidos: thalamos procera pudicos
 Hospitiumque abies tibi grata ciconia præbet.
 Gaudet inaccessis capra montibus hirta, cubile
 Gaudet in umbrosis fodisse cuniculus antris.

Cura eadem ærii tractus tibi, nam tibi lunæ
 Incertæ certo deducitur orbita motu.
 Tu Solem auricomum, emensum spatia omni^a cœli,
 Ducis ad hesperium constanti lege cubile.
 Ergo feræ obscuris dum nox amplectitur alis
 Tellurem, effusæ latebris grassantur, opimæ
 Spe prædæ, & saltus late populantur opacos.
 Ipsaque torvorum proles truculenta leosum,
 Tristitia dum vacui stimulant jejunia ventris,
 Mugitu supplex victum tua numina poscit.
 At simulac radiis tectum patefecerit orbem
 Mundi oculus, trepido repetit sua lustra meatu
 Turba rapax, fessosque sopor complectitur artus.
 Sic genus humanum assuetum labor urget in orbem
 Intentumque operi tenet à *Pallantidos* ortu,
 Dum referunt tacitam rubicunda crepuscula noctem.

Quam patet amotis sapientia provida metis
 Summe Deus? vel quanta tuæ miracula dextræ
 Magne opifex rerum? quot numinis undique prostant
 Argumenta tui? tibi vastæ climata terræ
 Quam sis dives opum testes: testatur & unda

Circumfusa

Circumfusa tuis immenso gurgite terris;
Quam variae rerum facies & muta natantum
Agmina ubique colunt; illic exposita procellis
Horrissonis, salis alta ruit temeraria pncipis.
Illic terribilis molè & vasto impete pristis
Fluctibus insultat, lusuque indulget inani.
Quæ mare, quæ tellus, vel quicquid parurit ær,
Seu pecudum volucrumve genus, siue agmina in undis
A te uno pendent, pater alme, & pabula cui cæcis
Sufficis, & propriam præbes poscentibus escam:
Quæ das cunque avido ore legunt, alimenta que aperitæ
Debent quæque tuæ saturata animantia dextræ.
Contrà salutiferum dum condis languida vultum
Tabescant animamque potens dum subtrahis ægris
Artubus, heu cineres veterem labentia in ortum
Quæque suos repetunt; hoc volvitur ordine fatum.
Ast ubi vitales genitor bone luminis haustus
Indulges superi, vegetantia semina cœli,
Mox nova progenies certatim assurgit in auras
Æthereas, foetuque beat sua sæcla recenti.
Sic tua perpetuis celebretur gloria sæclis
Rerum æterne parens, sic delectere tuorum
Mole operum, læto diffundens gaudia vultu.
Namque tibi solo (tua tanta potentia) nutu
Terra tremit, tactuque levi juga nubis opacæ
Umbra horrens, furvo subtexuit ardua velo.
Ipse ego dum incertæ peragam spatia ultima vitæ,
Dum fruar æthereâ luce & vitalibus auris,
Insigni te laude feram, mihi suaviter istæ
Materies eris una lyrae venerabile numen.
Dulce tui eloquium mihi, tu mihi sola voluptas
Demulcens alacres purâ duccedine sensus.
At verò intereat prorsus cum stripibus imis
Eruta contemptrix superi turba impia sceptri.
Tu nostræ interea capiens decora inclita laudis,
Magne parens, festo semper celebrabere plausu.

F I N I S.

PARAPHRASIS POETICA PSALMI CIV.

Authore Gualtero Deniston, Ludimagistro Mussilburgensi
Juxta Exemplar impressum Edinburgi.

AD
NOBILISSIMOS, AMPLISSIMOS,
Consultissimosque Viros, Senatores in supremo foro Juridico,
JUDICES REGIOS: CAUSARUM PATRONOS
Doctissimos, Disertissimos, & de Republicâ optimè meritos:
Necnon Vigilantissimos, Peritissimosque Signeto Regio
S C R I B A S:

Dedicatio Paraphraseos *Psal. CIV.*

Modulante Gualtero Denniston, Ludimagistro Mussilburgensi.

Ipse tuebatur quondam sua carmina David,

Davide defuncto Nympha ferebat opem.

Nunc cum nulla satis vestro sine numine tuta

causa sit, hoc VOBIS jure dicatur opus.

PSAL. CIV.

- 1 **D** Exteram invictam canimus Jovamque
Qui triumphatis hominum & Deorum
Præfidet regnis, animatque vasto
Numine mundum.
- 2 Quam tuæ magnus stupefecit orbem
Gloriæ Splendor! Sacra tu sereni
Pandis, immensum veluti volumen,
Atria Cœli.
- 3 Tu domos Priscæ penetras Abyssi,
Tu rotis nubes vehis inquietis,
Et manus ventis tua Dædaleas
Assuit alas.
- 4 Jura tu brutis rigidasque leges
Rebus imponis; quibus antra parent
Æoli: parent rapidæ fluent
Fervida flammæ.
- 5 Tu jubes terram solitâ revolvi
Orbitâ, gyros sibi constitutos
Audeat ne quo violare quondam
Avia saltu.

- 6 Hanc salo, victis dominante ripis
Condidit mersem Deus, & superba
Montium illufit juga, vis aquarum,
Iraque ponti.
- 7 Voce fed magnâ moniti Tonantis.
Pristinas fluctus petiêre fedes,
Et minas ponti domat æftuantis
Reddita Tellus.
- 8 Illa difiectis violenter undis
Vox falutari penitus ruinâ
Montium, nafci juga, valliumque
Æquora juffit.
- 9 Arduum fævis marium procellis
Littus opponis, tumidumque arenæ
Aggerem, quem non fuperabit æftu
Unda rebelli.
- 10 Et tamen valles falientis undæ
Rivulos potant, tua quos cavernis
Montium excivit, rapuitque in imos
Dextera campos.
- 11 Quos bibunt denfæ pecorum catervæ,
Quos feræ potant aviumque turmæ,
Queis fitim pellunt Onagri colentes
Invia Teſqua.
- 12 Tu doces lætas volucrum cohortes
Ramulos parvis onerare teftis,
Et levi propter Laticeſ morari
Otia cantu.
- 13 Proluit ficcâ pluviâlis Æther
Barbam, & arentes humeros Atlantis,
Gratum opus glebæ fitientis, agris,
Agricolifque.
- 14 Ebria, epotis, alacriſque tellus,
Nubibus, gramen pecori dicatum,
Divitem humani pretium laboris
Sufficit herbam.
- 15 Vita frumentis alitur, Falerno
Reddatur fœlix, oleo nitelcit
Frons, & grumnas animis abefſe
Indicat atras.

- 16 Syderum invadit patriam propago
Arborum potis animosa lymphis,
Et caput Cedrus Libani voluptas
Nubibus insert.
- 17 Cedrus incertis avium catervis
Dat lares dulces : abies Pelargum
Accipit eivem, piceo salubris
Grataque succo;
- 18 Cuncta Divini regit ordo fati,
Montium Damis juga destinantur,
Inter & rupes latebras Echinus
Invenit aptas.
- 19 Tu stato Lunam reditu fatigas :
Solis alternas radiis corusci
Objicis terras, retrahisque densam
Noctis in umbram.
- 20 Eripis Soli, tenebrisque terras
Tradis ereptas, fera tum relictis
Uc famis suasit rabies cavernis,
Territat orbem.
- 21 Ille prædonum Leo sævientum
Rex, & ipsarum domitor ferarum
Inverecundo licet ore, supplex
Te rogat escam.
- 22 Sol, ubi averſæ rediere terræ,
Cogit occultis stabulis Leones,
Tunc levant turmæ pecorum diurno
Corpora somno.
- 23 Tum quoque ipſorum domitor Leonum
Excutit ſomnos homo, tum labores
Impiger poſcit, recreatque ſero
Membra ſopore.
- 24 Quanta ſolertis monumenta dextræ
Eminent, dextræ freta, quæ faciesque
Syderum & terras, agit at ſub omni
Sole ſacientes.
- 25 Quæ per immenſas pelagi paludes
Pifcium ignotos populos, mariſque
Barbaras gentes, agit & profundo
Gurgite verſat.

- 6 Hanc salo, victis dominante ripis
Condidit meriam Deus. & superba
Montium illufit juga, vis aquarum,
Iraque ponti.
- 7 Voce fed magnâ moniti Tonantis.
Pristinas fluctus petiêre fedes,
Et minas ponti domat æftuantis
Reddita Tellus.
- 8 Illa difiectis violenter undis
Vox falutari penitus ruinâ
Montium, nafci juga, valliumque
Æquora juffit.
- 9 Arduum fævis marium procellis
Littus opponis, tumidumque arenæ
Aggerem, quem non fuperabit æftu
Unda rebelli.
- 10 Et tamen valles falientis undæ
Rivulos potant, tua quos cavernis
Montium excoivit, rapuitque in imos
Dextera campos.
- 11 Quos bibunt denfæ pecorum catervæ,
Quos feræ potant aviumque turmæ,
Queis fitim pellunt Onagri colentes
Invia Tefqua.
- 12 Tu doces lætas volucrum cohortes
Ramulos parvis onerare teftis,
Et levi propter Latices morari
Otia cantu.
- 13 Proluit ficcâ pluviâlis Æther
Barbam, & arentes humeros Atlantis,
Gratum opus glebæ fitientis, agris,
Agricolifque.
- 14 Ebria, epotis, alacrifque tellus,
Nubibus, gramen pecori dicatum,
Divitem humani pretium laboris
Sufficit herbam.
- 15 Vita frumentis alitur, Falerno
Redditur foelix, oleo nitelcit
Frons, & grumnas animis abefle
Indicat atras.

- 16 Syderum invadit patriam propago
Arborum potis animosa lymphis,
Et caput Cedrus Libani voluptas
Nubibus insert.
- 17 Cedrus incertis avium catervis
Dat lares dulces : abies Pelargum
Accipit eivem, piceo salubris
Grataque succo;
- 18 Cuncta Divini regit ordo fati,
Montium Damis juga destinantur,
Inter & rupes latebras Echinus
Invenit aptas.
- 19 Tu stato Lunam reditu fatigas :
Solis alternas radiis corusci
Objicis terras, retrahisque densam
Noctis in umbram.
- 20 Eripis Soli, tenebrisque terras
Tradis creptas, fera tum relictis
Ut famis suasit rabies cavernis,
Territat orbem.
- 21 Ille prædonum Leo sævientum
Rex, & ipsarum domitor ferarum
Inverecundo licet ore, supplex
Te rogat escam.
- 22 Sol, ubi averſæ rediere terræ,
Cogit occultis stabulis Leones,
Tunc levant turmæ pecorum diurno
Corpora somno.
- 23 Tum quoque ipsorum domitor Leonum
Excutit somnos homo, tum labores
Impiger poſcit, recreatque ſero
Membra ſopore.
- 24 Quanta ſolertis monumenta dextræ
Eminent, dextræ freta, quæ facieſque
Syderum & terras, agit at ſub omni
Sole jacentes.
- 25 Quæ per immenſas pelagi paludes
Piſcium ignotos populos, mariſque
Barbaras gentes, agit & profundo
Gurgite verſat.

- 26 Hic volant Puppes, choreasque Gete
Improbis campo celebrant in udo,
Humidum vulgus stupet, & per omnes
Diffugit undas.
- 27 Quæ sovet tellus, fluidumque regnum
Tethyos, turmas miseras egenas,
Tu foves solus, recreasque dulci
Munere vitæ.
- 28 Dividis cunctis alimenta, dextram
Laudat altricem Tribus omnis, & te
Exigit vitæ placidum statutz
Auspice tempus.
- 29 Tu relegatas animas in Orcum
Trudis, & vitæ rubicunda rumpis
Stamina, oclusis adytis viisque
Sanguinis almi.
- 30 Ast ubi fibris residem ciere
In suos flexus placuit cruorem,
Tum ferax natis subito renidet
Terra colonis.
- 31 Omnis hunc tellus colet, omnis atas,
Cernet æterno celebrem triumpho,
Ipse lustrabit placido beatas,
Lumine terras.
- 32 Illius nutu trepidare magnus
Orbis; excelsi trepidare montes:
Et metum mistâ tremulo favilla
Prodere fumo.
- 33 Ille dicetur mihi; semper illum
Nostra clarabit Lyra, dum nec anni
Denegant vires, neque sanguis arti
Tardior obstat.
- 34 Sola nam nobis Deus est voluptas
Huic ego inducam choreas ovantes
Victor, Eois numeris peritus
Condere carmen.
- 35 Det Deus terrâ pietas ut omni
Regnet, æternâ pietate Regum
Mens colat Regem, referatque casto
Pectore Laudes.

JONAS PROPHETA; HEROICO CARMINE

Latino descriptus, SEBASTIANO
CASTALIONE Autore,

Juxta Exemplar impressum *Basilea*, Ex Officina *Joannis*
Oporini 1545.

E T

A nobis datum Bibliothecæ, almæ Matris Academiz
Edinburgenæ,

In prædicto Exemplari continetur etiam *Προβήματα*,
sive PRÆCURSOR, id est, Vita *Ioannis Baptiste*,
Græco carmine heroico reddita, libris III.
ita eleganter, ut linguæ Græcæ ac pie-
tatis ex æquo studiosis, nihil possit
esse lectu jucundius.

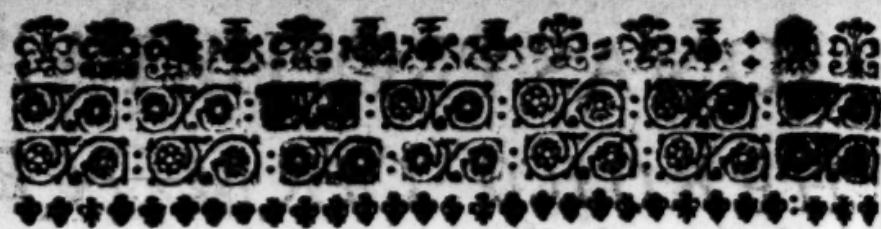

EDINBURGI,

Excudebant Hæredes & Successores *Andrea Anderson*, Regiæ
Majestatis Typographi, Anno DOM. 1696.

SEBASTIANUS CASTALIO
Bartholomæo Argenterio
medico.

Mitto tibi Jonam, qui tetra piscis ab alvo
Post triduum rediit lumen in æthereum.
Sic etiam Iesus fracto conamine mortis,
In vitam rediit patre volente Deo.
Victa jaces ô mors, victori redde jubenti
Corpora, quæ longa condita nocte premis.
Redde, jubet victor: renuis? sed reddere certè
Cogèris, tempus nec procul esse reor.
Jam video tenera trudi de cortice ficus,
Signa quidem nostri non dubitanda boni.
Sic vivamus, uti noster, quo tempore cunque
Adveniet, vigiles nos herus inveniat.

Basilea.

JONAS PROPHETA HEROICO
CARMINE descriptus, Sebastiano Casta-
lione Autore.

Natidicum capimus vatem, qui tristitia summi
Jussa patris fugiens, immensa piscis in alvo
Conditur, & superis triduo post redditur auris,
Et tandem Ninivæ fert aspera dicta superbæ.
Tu mihi, qui cœli stellantia templa gubernas,
Quique maris magni, tempestatumque potenses,

Vela per Ægæum ventis impelle secundis,
Optatosque rudi navi da tangere portus.

Est in littoreis Judææ finibus alto
Joppe tunsa salo, quas olim Dania partes
Obtinuit pubes, duodenæ munere sortis,
Cum genus Abrahami Cananæa capesseret arva.
Quam perhibent urbem, cum totum fluctibus orbem
Perlueret genitor, sævis durasse sub undis.
Huc Jonas fugiens non mollia jussa Tonantis,
Venit, & in navem pacta mercede receptus,
In Cilicum fines pelago properabat abire:
Cum pater omnipotens cœli de vertice summo
Despiciens undas, vidit ducentia Jonam
Carbasa, & irato secum sic pectore fatur.

Ergo nostra fugit fluctus mandata per atros,
Seque putat nostras (liceat modo tangere Tarsum)
Evasisse manus: nimirum dura jubemus,
Et piget auriculas mordaci radere vero.
Demens ah nimium, qui non vitabile numen
Vitat, & in stimulos calcem jacet improbus acres.
Non ita me novit Balamus, quem barbarus ille
Nunquam muneribus potuit corrumpere tantis,
Quin gentem diris fatalem lædere votis
Jussus in innocuum diras converteret oracn:
Quamvis non nollet regi parere superbo,
Nonnihil indulgens tantæ mercedis amor.
Illum ego cogebam, stimulos sub pectore versans
Acres, invitum fari quæ dicere nollet.
Et me nunc fugitans Jonas, sibi tuta putavit

Alta,

SEB. CASTALIONIS JONAS.

Alta, potestati quasi sint impervia nostræ.
 Jamjam saxo sciat, tempestatesque, notosque
 Imperio parere meo, nusquamque caveri
 Posse, manu totum qui circumplectitur orbem.
 Hæc ait, & ventis laxas immitit habenas,
 Et jubet inflari pernicious æquora flabris.
 Illi continuò liquidum per inane feruntur,
 Invaduntque maris crispantia flamine terga,
 Et primùm fluctus surdo cum murmure sese
 Paulatim tollunt: jamjamque magisque, magisque
 Insurgunt, donec vertentibus æquora ventis,
 In cœlum rupti montes tolluntur aquarum,
 Et reteggit fulvas immanis hiatus arenas.
 Coguntur nubes, ignis micat æthere creber,
 Intonat horrendum cœlum, incubat atra mari nox,
 Jactaturque feras, jamjam solvenda, per undas
 Navis, & admittit laxis compagibus imbrem,
 Exitiumque viris tempestas triste minatur.
 Continuò nautis torpescunt membra timore,
 Et fugiens sanguis pallentes deserit artus.
 Ingemuere viri, tensisque ad sidera palmis,
 Auxilio implorant superos, geminantque querelas.
 Hic vocat insanum Nereum, vocat ille gemellos
 Ab Jove prognatos: alius Jove pendet ab ipso.
 Quisque suos, tanto pressas discrimine rerum,
 Poscit opem divos, & numina surda fatigat,
 Numina mens hominis quæ veri nescia finxit.
 At non undisonum precibus mare flectitur ullis:
 Sævit, & insano vexat molimine navem.
 Et nunc sublimem tumidis suspendit in undis,
 Nunc depressam alto flavis afflicta arenis.
 Hæc miseros cogit tempestas, pondere navem
 Exonerare gravi, & lucro præferre salutem.
 Fit jactura, natant merces, rapidisque feruntur
 Fluctibus, & dives mersatur gurgite gaza.
 Interea Jonas, aliis trepidantibus, unus
 Inferiore ratis securus parte jacebat,
 Ignarusque mali, cœlestia munera somnos
 Carpebat, toto proflans ex ore soporem,
 Quem tanta rerum turbatus mole magister

Excutit

Exc
 H
 Szv
 Luct
 Tu
 Nec
 Quin
 Ore
 Si q
 Om
 Si
 Sort
 Mot
 Est
 Inno
 Alte
 Quic
 Irric
 Fun
 Hæc
 Nec
 Acc
 Illi
 Hort
 Arse
 Quic
 Tum
 Effu
 Ja
 Nau
 Non
 Hebr
 Abra
 Solat
 Hac
 Cui
 Cult
 Atq
 De
 Non

SEB. CASTALIONIS JONAS.

5

Excutit è somnis, & tali voce profatur :

Hæus homo, quid tantum juvat indulgere quieti ?

Sævit hyems, & nos cum tempestatibus atris

Luctamur, tristi superos clamore vocantes,

Tu quasi tranquillo pelago, cœloquæ quiescis,

Nec secure vides quantis jactere periclis.

Quin potius querulo præsentis numen adoras

Ore dei, si quem colis, observasquæ deorum,

Si qua tortè salus superis luceſcat ab oris.

Omnes tentandi summo discrimine divi.

Sic ait. at nautis (nam sic deus ipse monebat)

Sortibus est visum tanti conquirere causam

Motus, & læsi scitari numinis iram.

Est aliquis nostrum certè, qui sanguine dextram

Innocuo tinxit : vel qui pulsare parentes,

Alteriusve viri potuit scødare cubile.

Quicquid id est, magnū est, superos nec crimina parva

Irritant adeò, cunctis ut tristitia conslent

Funera, navigio quotquot portamur eodem.

Hæc nautæ, hæc uno cuncti simul ore fremebant.

Nec mora, sors jacitur, miserum quæ crimine Jonam

Accusat, justasquæ jubet persolvere pœnas.

Illic continuo, quænam sit culpa profari

Hortantur, quodnam ob facinus sic ira decorum

Arserit, aut qua sit patria, quo sanguine cretus,

Quid ferat, aut quonam se conferat, unde profectus.

Tum demum vates, ubi planè cernit ademptum

Effugium, tales mœsto dedit ore loquelas :

Jamjam nulla fugæ spes est : hic vera fatebor,

Nautæ : vos animis vestris mea dicta tenete.

Non dubiro, vestras quin se penetrarit in aures

Hebrææ nomen gentis, quæ ducit ab alto

Abrahamo magni generis primordia parva,

Solaquæ cœlicolūm sincerè numen adorat.

Hac ego sum vobis ortus degente, Jovæquæ,

Cui mare, cui tellus, cui magnus servit olympus,

Cultor, & interpret, populis venientia pando.

Atque utinam potius summo parère Tonanti

(Dura licet mandata forent) mens læva tulisset :

Non ego nunc pelagi sævis agitarer in undis,

Rec

6 SEB. CASTALIONIS JONAS.

Nec culpam incoelix tam dira morte piarem.
 Sed serò sapitur, cum nil sapientia prodest.
 Est urbs, Assyrio colitur quæ maxima regno,
 Quam Niniven dicunt (antiquus condidit Assur)
 Dives opum, studio male suadi perdita luxus,
 Huc me coelicolam non mollia iussa ferentem
 Jusserat ire pater, qui prava crimina vitæ,
 Quorum jam fama celsus pulsatur olympus,
 Reprimerem verbis, & tristia fata minaret,
 Ni maturarent sceleratos ponere mores.
 Ast ego, vitarem qui vates esse malorum,
 Constitui longè diversas quærere terras,
 Et Cilicum fines, Tarsumque venire per undas.
 Heu nihil invito fas quenquam fidere coelo.
 Demens, qui fugiam imperium patris omnipotentis,
 Cujus vasta manu cingatur machina mundi,
 Hoc crimen nautæ tanto nos turbine versat,
 Hoc propter tantas superum pater arsit in iras:
 Poscor ego ad pœnas, & vos contagio laedit.

Sic ait. at nautis jamdudum horrescere membra,
 Insolitusque tremor totum pervadere corpus,
 Ut didicere patris fugientem iussa potentis.
 Ergo solliciti quid agant, scitantur ab ipso:

Si tua culpa nocet nobis insontibus una,
 Integròsque premit nimium vicina mali vis,
 Dic age (namque potes, nec te immortale Tonantis
 Consilium fallit) quamnam ratione piari
 Culpa queat, quid te fieri te iudice possit,
 Quò Deus irasci, quò fervere desinat aquor,
 Ne cum re vitam rapidis ponamus in undis.
 Sic illi. contra vates sic reddidit ore :

Dura quidem fari, nautæ, sed iussa jubetis,
 Heu nunquam toto celatum tempore verum.
 Sumite (quid multis ?) jamdudum sumite pœnas,
 Et caput invisum superis freta in horrida ponti
 Precipitate viri : squamosos pascere pisces,
 Triste quidem dictu, sed factu tristius. atqui
 Hac demum ratione Deo, ventisque secundis
 Effugere, & portus fas est intrare quietos.
 Quippe vetat vindex scelerum Rhamnusia, Jonas

Qua

SEB. CASTALIONIS JONAS.

Qua vehitur, superum Jonas contemptor, & æqui,
Rectos in portum cursus tenuisse carinam.
Me sine, non mecum, portus tangetis amicos.
Apporto mecum, mecum deporto procellas.
Hæc ego tam certò novi, mihi credite nautæ,
Quàm scio me patris juga detrectasse supremi.

Hæc ait, & pressò Jonas obmutuit ore.
At trepidis nautis factum crudele videri.
Ipse gubernator primus parère recusat.
Humanane anima præ lucis amore litemus?
Tantane nos teneat vivendi dira cupido?
Non ita: quin potius terram repetamus, & illic
Pondere letali navem, sine morte, levemus.

Sic fati, validis insistunt tondere remis
Æquor, & adversis obistere fortiter undis.
Sed non obniti, nec tantum tendere contra
Sufficiunt, superant venti, pugnantque procellæ
Acrius, adverso sudatur numine frustra.
Heu quid agant, jaciântne virum, miserabile visu,
In tumidos fluctus, & quærant morte salutem?
An potius pereant unâ cum auctore malorum?
Unius at leto multos evadere præstat.

Hæc dubiis tandem potior sententia visa est.
Multa prius summi testantur numina patris.
O pater omnipotens, rerum moderator, & autor,
Quem res nulla fugit, quem non est fallere cuiquam,
Tu scis invitos, tu scis accedere tristes:
Triste ministerium, sed cogit dura mali vis:
Et solum mortem, quam multos, præstat obire.
Ne nos ad pœnas, ne quæsumus optime rerum
Poscito, si falsis hominem demittimus undis.
Hæc via sola patet servandæ lucis amœnæ.

Sic fati, manibus vatem cunctantibus altas
Demergunt in aquas, subitoque agitata quiescunt
Æquora, diffugiunt nubes, solisque reducunt
Lumen, & aurato cœlum splendore renidet.
Ac veluti si quis deprensi criminis autor
Alterius tectum subeat, tutosque recessus
Quærat, cum populus magno clamore sequatur,
Jamque faces testis, & saxa volantia portis

M

Injiciat,

SEE. CASTALLIONIS JONAS.

Iniciat, subitum casum, subitumque minando
 Omnibus exitium, paries quos continet ille,
 Si poenæ invisum caput objectare recusent:
 Tum si dedatur populo, quem flagitat unum,
 Unius ob poenas ardens citò turba quiescat.
 Aut cum flamma vorax patulum comprehendit ahenum,
 Intus aquæ fervent, nec se capit unda, sed extra
 Exilit: at si tum fundatur frigida lymphæ
 In medium, fervor citius dicto ille quiescat.
 Sic maris inflati cuncti cecidere fragores,
 Navis ut infestæ relevata est pondere vatis.
 Obstupuere viri confestim, strata filere
 Æquora: mirantur, magno non absque timore,
 Illius immensas vires, qui vasta movere,
 Motaque tam subito potuit cohibere profunda.
 Ergo quassatam ventis ad littora rite
 Advertunt navem, tempestatumque potenti
 Sacra ferunt, animos testantia munera gratos,
 Et positis epulis in sicca operantur arena,
 Votaque cœlicolis faciunt pro luce recepta.

Interea Jonas pelago mandatus avaro,
 Prosperius leto nil quod speraret habebat.
 Hic me cœlicolæ vestro munite favore,
 Utque fidem verum faciat mortalibus ægris
 Efficite, & vires ad magna adjungite magnas.

Est falsis in aquis piscis balæna tremendus,
 Monstrum horrendum, ingens, cui quovis robore tergus
 Durius armatur squamis, quæ conciliatæ
 Instar scutorum inter se compagibus arctis,
 Nulla vi valeant, non ipso fulmine solvi.
 Fronte micant oculi media, duo sidera credas,
 Quale micat solis præcedens lucifer ortum.
 Rari fluctivomo dentes clauduntur in ore,
 Qui teneant aditum, quali munimine portas
 Cancellis clausas, & ferro sæpe videmus.
 Faucibus è patulis efflatur torrida flamma.
 Naribus è geminis exhalat fumus in auras:
 Non aliter, quam cum patulo suggestus aheno
 Ignis edax urget latices, & fomite multo
 Accensus costas diverberat, æstuat unda,

Spumasque,

SEB. CASTALIONIS JONAS. 332

Spumasquè, & nigrum jacet irrequieta vaporem.
 Horrida colla tument, nullo lassanda labore.
 Membra rigent, nullis obnoxia viribus: ossa
 Inter se compacta, trabes non arctius hærent,
 Robore quæ portant invicto tecta domorum.
 In media monstri membrorum mole riget cor,
 Durius incude, & scopulo compactius alto.
 Non illum validi juvenes, non lædere tela,
 Quæ multa excudit mortalis cura laboris,
 Evaleant: ferrum juxtà, stipulamquæ refringat.
 Quin mare multivium, magno se corpore vertens,
 Fervescit, motusquæ imo ciet æquora fundo.
 Et sternit scopulos, & spargit fluctibus auras.
 Non illo maius monstrum, qui condidit orbem,
 Edidit in lucem: non corpore fortius, aut par.
 Piscis hic in magno sese versare suetus
 Oceano, medium penetrat quandoque per æquor,
 Inter & Europæ fines, Asiæquæ vagatur.
 Ut tum marmoreum spirans immane per æquor,
 Instar montis habens, montes trudebat aquarum,
 Cujus ubi Jonas patulum conspexit hiatum,
 Ut videt, ut gelidis terrore rigescit in undis.
 At monstrum, quod in hos prudens adduxerat usus
 Arbiter, atquæ pater rerum, dum sorbet aperto
 Ore salum, si quam valeat deprendere prædam,
 Haurit Amittæi natum (mirabile dictu)
 Perquæ avidas fauces vastam demittit in alvum,
 Illæsum: veluti si quis cum jure minutum
 Devoret in magna jactatum lance legumen.
 Ut primum est lapsus monstri deformis in antrum
 Ingens, horrendum, magni sine lumine solis,
 Tum verò visus vasto telluris hiatu
 Ad tristes umbras, Erebi quæ nigrantia regna
 Devenisse sibi, damnatus nocte perenni:
 Tres illic noctes, totidem sine lumine soles,
 Inter frustra jacens, interquæ fluentia tabo
 Ossa putri, quæ multa sua condebat in alvo,
 Squamigeras cogens immanis bellua prædas,
 Delituit, dubius seu sese crederet auras
 Carpere vitales, & adhuc in corpore clausum:

Seu manes inter, vitæque jacere carentes,
 Et nihil esse, nisi simulachrum corporis experts.
 Tertia sed postquam tenebras aurora fugavit,
 Et caput ostendit nimbo vestita rosarum,
 Ad sese rediit vates, sensimque pusillam
 Spem fovet, & revocat solitas in pectora vires;
 Ut cum floriferas penetrabile frigus adussit
 Herbas, & calamos gelidis siccavit in agris,
 Tum si purpureus nascentis tempore veris
 Incipiat radiis propioribus arva fovere
 Sol, pigroque gelu concretas solvere glebas,
 Pandit terra sinus, gremiumque recludit in herbas
 Paulatim, lætumque refert renovata virorem,
 Aut cum picta legens solerti prata labore
 Sedulo apes, pluviis austris oppressa, cadente
 Obruitor nimbo, exanimique simillima torpet:
 Tum si lætifico sudo concesserit imber,
 Paulatim tepefacta tuis nitidissime Titan
 Motat se radiis, viresque resumit ademptas.
 Non aliter Jonas, postquam persensit in imo
 Pectore vim superum melius sperare docentem,
 Emicat, autoremque boni, fontemque salutis
 Talibus aggreditur fidenti pectore dictis:

Omnipotens genitor, rerum cui summa potestas
 Jam desperatam præsens revocare salutem,
 Te voco, te dubiis supplex in rebus adoro,
 Et querulo faciles aures clamore fatigo.
 Da mihi te talem, qualis discrimine summo
 Esse soles, veris ubi compellare querelis.
 Tu me piscoso mercasti juste profundo,
 Inque caput totas horrendi gurgitis undas
 In caput hoc unum miseri (miserabile dictu)
 Vertisti, effusis irarum sævus habenis.
 Et nunc pontivagi tenebrosa piscis in alvo
 Abditus, ignotas infelix portor in oras:
 Aut ego velivoli per inhospita terga volutor
 Euxini, aut præceps sub tartara deprimor atra,
 Tartara fiderei radiis impervia solis,
 Luctus ubi, curæque, catenatique dolores,
 Et labor, & longi cubat inclementia leti.

Quò me cunque vehit monstrum deforme per undas,
Sive petit fundum gravidum, siditque sub ima
Æquora : seu fluctus tergo supereminet atros :
Sive petit montes : medio seu gurgite fertur :
Sive ortum solis, seu sera cubilia spectat :
Sive notum pluvium, boreæ seu frigida regna :
Non possum non esse miser, superumque parenti
Invisus, cum me solum, quæ sunt data cunctis,
Quatuor immensi fugiant primordia mundi.
Nil tam vulgare est, cujus pars ulla relicta
Sit mihi. nam quid tam totum commune per orbem,
Quàm flatus vivis ? quàm tellus lumine cassis ?
Ejectis littus ? rapidum mare fluctibus actis ?
Ast ego sic vivo, dum possum, ducere ut auras
De cœlo nequeam : sic fungar luce suprema,
Ut mea frugiteram non tangant ossa parentem :
Sic undis agitor, ut nullis abluar undis :
Sic tandem ejiciar, ut nec dent saxa quietem.
Et speres Jona finem miserande malorum
Præterea, aut sacri visurum altaria templi ?
Scilicet omnipotens toto te corde perosus,
Te, cui quicquid habet rerum natura, negavit,
Servet, & amissæ reddat tibi munera vitæ.
Quid loqueris Jona ? quæ te dementia cepit ?
Parce malos homines imitari velle, salutem
Desperando, quasi sit debilis omnipotentis
Dextera, vel summi clementia perditæ cœli.
Desperent alii, qui turpia facta catenant,
Incurvi in terras, vitæ cœlestis inanes :
Non ego qui didici medio discrimine rerum
A te, summe pater, pendere, tuumque manere
Auxilium, ô nostros nunquam frustrate vocatus,
Nunc ades, & meris fer opem mitissime rebus,
Perdere tu solus, solus servare potens es.
Sic tibi multa mea ante aras cadet hostia dextra,
Solventurque suo per me pia tempore vota,
Et tua laus Jonæ semper celebrabitur ore.

Sic ait, & lucem certa spe præcipit almam,
Nec superum precibus pulsavit inanibus aulam.
Tempus erat, quo nox tardis invecsta quadrigis

Cesserat,

12 SEB. CASTALIONIS JONAS,

Cesserat, & rebus varios aurora colores
 Reddiderat: nitido terras latissimus ore
 Sol illustrabat, radiisque tepentibus undas
 Mulcebat tremulas, amissaque gaudia mundo
 Reddebat: volucres certatim, luce recepta,
 Dulcia per virides iterabant carmina ramos.
 Piscis (nanque pater reparabilis arbiter orbis
 Jusserat) advertit terræ, siccoque potitus
 Undivomas pandit fauces, redditque, fidelis
 Custos, depositum jussus, vatemque sub auras
 Evomit, & bibulis illæsum exponit arenis.
 Quis tibi tunc animus Jona, quæ gaudia menti ?
 Quasve dabas tanto cœli pro munere voces ?
 Cum gelidi nigro piscis revolutus ab antro,
 Amissi rursus cœli convexa videres,
 Solis & auricomi facie fruereris amica,
 Et matutina pictarum voce volucrum ?
 Arbiter omnipotens rerum, quis dicere nomen,
 Quisve tuas possit laudes æquare loquendo ?
 Tu cœli magnos orbes, & lucida torques
 Sidera, composito semper currentia motu.
 Te tellus, pontusque tremit: tu dira corusca
 Fulmina moliris dextra, nimbosque, notosque
 Increpitans agitas, tempestatesque coerces.
 Te fœdi proceres, erebique nigrantia regna,
 Horrescunt: tibi mors dominatrix ultima paret,
 Jussaque quas hausit vitas in corpora reddit.
 Ergo ubi jam sese vesci vitalibus auris
 Sensit, & egressum cæcæ formidinis aula,
 Non secus obstupuit, quàm si rediisset in alvum
 Matris, & æthereas rursus venisset in auras.
 Interea supera missus de parte minister
 Venerat, & liquidum tranarat præpete penna,
 Et tali vatem compellat voce morantem:
 Nunc etiam dubitas Jona, nec jussa capeffis?
 An nondum justas sensisti numinis iras?
 Ipse sator rerum tibi me dimittit Olympo,
 Qui te servavit, tenebris quem texerat idem:
 Ipsius esse puta, quæ nunc tibi verba reporto.
 I, pete turrigeris præcinctam moenibus urbem,

SEB. CASTALIONIS JONAS.

123

In quam pœnituit iussum tenuisse venire,
Fidenterquē Dei mandata priora referto.

Hæc ait, & tenui sublatus nube recessit.
Tum demum Jonas superis parēre periculo
Edoctus tanto, non mollia iussa capeffit,
Mortalemquē jubet cœlo cessisse timorem.
Ergo iter instaurat, vitataquē vadit in arva:
Urbs antiqua fuit, quondam Babylone profectus
Assur in Assyria magno molimine struxit,
Metatnsquē solum quantum circundare posset
Plus quadringentis stadiis immania duro
Mœnia fundavit saxo, quæ posset obire
Vix iter emensus tridui, erexitquē sub auras
Alta pedes centum, quorum fastigia ternis
Calcarent juncti plaustris impune jugales.
Quæ ter quingentis aptavit turribus altis.
Urbs armis olim, claris & foeta triumphis.
Urbs opibus sc̃elix, & divitis ubere glebæ.
Sed postquam longa compositi pace quierunt,
Immensas & opes comportavere beati,
Quos non perdiderant hostes, non acta sub armis
Secula, non sævi series longissima belli,
Perdedit imbellis non longo tempore luxus.
Usque adeò leviusquàm copia, fertur egestas;
Ergo mollitiesquē, parumquē virilia facta,
Et Veneris fomes convivia lauta nefandæ,
Et vis, & propria ruitura superbia mole,
Regnabant passim vicos impune per omnes.
Non vir, non mulier, non obsita tempora canis,
Non viridis tenera florescens pube juvenas,
Non liber, servusve bonum jus norat, & æquum.
Omnes præcipites vesana libido ferebat,
Ignarosquē Dei, contemptoresquē honorum.
Huic sese Jonas, non mollis nuncius, urbi
Intulit, & longa vicorum ambage per unam
Progressus lucem, vidit fervere nefandis
Omnia flagitiis, securaquē pectora recti.
Tum verò factis pectus concussus iniquis,
Ingenti magnam proclamat voce per urbem,
Clamat, & haud multis verbis mala multa minatur.

O Ninive, nimium jam nobilitata piandis
 Flagitiis, quibus es summo quoque cognita coelo,
 Nunc secura quidem gaudes, & perditâ luxu
 Diffuis, ô vitæ, rerumquæ ignara tuarum.
 Sed mea vos cives, memori mea pectore dicta
 Condite, quem misit rerum pater, atque hominum fons:
 Cum nitidus terras decies quater ambierit sol,
 Atque superba Ninus fundo ruet omnis ab imo.

Hæc ubi fatidico vates est ore locutus,
 Diditur hæc totam confestim fama per urbem.
 Continuo trepidare viri, summi quæ timere
 Vim patris, & meritas tam turpi crimine poenas.
 Ergo continuo, fastum domitura procacem
 Omnibus indicunt rigido jejunia jussu.
 Sordida tum foedis induti corpora saccis,
 Immundo quæ caput conspersi pulvere, proni
 Ostendunt animos vitæ melioris aventes,
 Suppliciter quæ Deum veniam, pacem quæ precantur:
 Matres, atque viri pariter, juvenes quæ senes quæ
 Hoc faciunt: urgent extrema pericula cunctos.
 Quæ res ut vacuas regis pervenit ad aures,
 Commotus tantis superum monitisque minisque,
 Protinus è solio, gemmis, auroque coruscus,
 Defilit, & gravidam baccis, operisque tiaram
 Barbarici specimen, capiti deturbat, & omnem
 Excutit ornatum, regalis signa decoris.
 Tum crines flavos lugubri pulvere foedat,
 Et centone caput vili velatus honestum,
 Jam non elatus, jam prono corpore supplex,
 Abiectusque jacet, regemque nitentis Olympi
 Agnoscit dominum, regnatorem quæ salutatur,
 Et rogat incensa facilis desistat ab ira.
 Quinetiam tota clamari jussit in urbe
 Nomine cum procerum, tum regis, neve Lyzi
 Munera neu Cereris cuiquam gustare liceret.
 Neve famemve, sitimve ullo restinguere pacto.
 Non illis quisquam jejunia dicta diebus
 Solvit vel juvenis, vel longo debilis ævo.
 Lactea nec teneræ plorantibus ubera natis
 Indulsere suis matres, pappamve dederunt.

Quin ipsæ pecudes etiam rationis egentes
Testari iussæ luctus, & fomite vitæ
Privatæ solito, jejunia mœsta doceri.
Tum nec equi dulcem lotum, nec gramina tauri,
Nec virgulta capræ, nec glauca salicta bidentes,
Nec duram tardus cynaram gustavit asellus,
Nec mammas agni suxerunt lacte tumentes.
Omnia lugebant, lapides mœrere putares.
Omnia ploratus, & foeminei ululatus
Mœnia miscebant: omnes uno ore rogabant
Factorum veniam passis ad sidera palmis,
Et se spondebant meliores deinde futuros.

O pater, ô terræ regnator, & ætheris alti,
Si genus humanum dignas vis pendere pœnas
Criminibus, summo nihil ut de jure remittas,
Quem non fulmineo perdet tua dextera telo?
Ista sed immensum clementia nota per orbem
Desperare vetat, parvis tu crimina magna
Suppliciis multas, idem proluxa pusillæ
Præmia virtuti reddis: tu mitis, & idem
Placari facilis, pernitem tardus ad iram.
Parce pater leto ferali facta piare
Impia: parce neci totam demittere gentem.
Sic tua nos mundum vulgemus facta per omnem,
Et servatoris seriamus sidera laude.

Sic quascunque vagus rapido circumluit æstu
Oras Oceanus, metuant tua numina gentes:
Et te terrarum, quantus patet, orbis adoret.
Sic omnes precibus polcebant rite salutem.
Pellitur extemplo mutata fastus ab urbe.
Pro molli luxu, pro debacchante rapina,
Vita suo contenta subit, moresque modesti.
Desidiam mollem, & Veneris mala gaudia foedæ,
Pellit sobrietas, & mens intenta labori.
Nec mora, jam liceat renovatos cernere cives.
Ac veluti si quis videat viridantibus agrum
Herbis vestitum, nitido splendescere cultu,
Quem modò præteriens incultum vidit, & hirtis
Sentibus horrentem, stupeat, gressumque viator
Sistat, & ipse suis oculis vix credat eundem

Esse locum, dum pro spinis, tribullisque hirsutis,
 Grandia venturas conspexit in horrea menses,
 Non secus antè bonis ebriam, dulcique sepultam
 Fortuna Niniven. si quis vidisset, & alta
 Errorum immerfam caligine, præcipitemque,
 Admirabundus vix credere posset eandem,
 Cum cives alios, diversaquæ facta videret.
 Tantum terrificæ vatis potuere loquelæ.
 Hac pater omnipotens placatus religione,
 Lustificas ponit, quas jam conceperat, iras.
 Quosquæ modò prorsum voluit delere, quietum
 Accipit in cives animum, mentemque benignam,
 Et lachrymis victus facilis peccata remittit.
 Ut cum rex urbi despectus dira minatur
 Supplicia, & lecto molitur milite bellum,
 Jamquæ iter invasit iusta bene percitus ira.
 Tum si oratores veniam, pacemque precantes
 Occurrunt, ultrò missi, clavelque reclusæ
 Prætendant urbis, obtestenturque voluti
 Ante pedes regis, dubitat, paulumquæ moratus
 Flectitur, & venia factos dignatur amicos.
 Aut cum sæva parens intentat verbera nato,
 Si genua amplectens supplex, & tristitia densis
 Ora rigans lachrymis, per patris amabile nomen
 Oret, ut haud posthac facturo scilicet parcat,
 Neu velit in natum procedere longius iras:
 Frangitur, & dulci genitor lenitus amore,
 Exarmatquæ manum ferulis, noxamque remittit.
 Usque adeo blanda tristis prece vincitur ira.
 At non hæc Jonæ placuit mutatio rerum.
 Indolet, & sese nequicquam dira minatum,
 Non ullas pœnas penitentiæ funera genti,
 Angitur, & tumido rumpit de pectore voces.

Conditor omnipotens, cui gens Hebræa sub arcibus
 Legibus, unanimis divinos libat honores,
 Tunc regis terras, & iustis omnia penias
 Lancibus? an frustra te fulminis horrida tela
 Vibrantem horremus, castæque per alta coruscant
 Flammæ, quæ pavidos spernendo murmure terrent?
 Gens inimica tibi, gens commaculata nefandis

Flagitiis, fuso gens sanguine tincta bonorum,
Vivet, & ò superi, felix, securaque vivet?
Et nunc ille tuo jussu, suprema minatus
Invisæ stirpi, mortis discrimine parvo,
Scilicet egregius vates, irrisus abibo,
Falsaquæ pro veris, pro certis dixerò vana.
Et quisquam factis formidet ledere numen
Præterea, aut sanctis exoriet honoribus aras?
Nimirum in patriæ charis hac omnia vidi
Finibus, atque animo præcepi cuncta notante:
Marmoreumquæ ideò, fugiens tua jussa, per æquor
Exibam, Cilicum vitam ducturus in orbe,
Atque tuis ripis novus accola Cydne futurus.
Quippe sciebam te, clemens ut es, atque benignus,
Parcere supplicibus, quam fontes plectere, malle:
Passuramquæ nihil Niniven capitale videbam.
Ergo quid supero, telluris inutile pondus?
Quid moror in terris? ò tu, qui totius orbis
Arbiter es, cujus rutilant vaga sidera nutu,
Vel me fulmineo correptum deice telo
Ad tristes Erebi manes, noctemque profundam:
Vel quocunque modo conjunge silentibus umbris.
Quælibet invisa vita jucundior est mors.

Hæc ait indignans, & se citus extulit urbe,
Et qua Sol oriens obliqua moenia luce
Detegit, & longè turres ostendit apertas,
Urbis in aspectu lentis umbracula textit
Fronibus, & rapido sese defendit ab æstu,
Expectatquæ dies, aliquot finemquæ requirit
Anxius, aspiciens urbem, quam culmine summo
Præcipitare cupit, celeremquæ videre ruinam.
Demens: ut si quis malit cum vulnere vitam
Tolli, quàm tetrum depelli corpore morbum,
Interea rapido foliis arentibus æstu,
Altus inoffenso penetrabat lumine Titan,
Et tremulo vatem male tectum ardore coquebat.
Frugiferens sed enim tellus, parère potenti
Jussa Deo, vati viridantem texuit umbram.
Est foliis amplis, genibusquæ cucurbita crebris,
Herba brevi pernix diffundere tempore ramos.

Verum debilis est, & nī sit fulta, caduco
 Procumbit culmo, nec in aëra surgit apertum.
 Hæc eadem sese, sensim rimata quod usquam est,
 Erigit, & teneris quicquid nanciscitur, arctè
 Claviculis, tanquam manibus, complectitur, atque
 Multiplici lapsu huc, illuc, prodiga, serpens
 Luxuriat, partesque pro terva vagatur in omnes.
 Hanc tum foetifica cœli vi docta potentis
 Omniparens tellus, noctis mollita tepore,
 Et matutino lentescens semine roris,
 Extulit, & vacuas herbam protrusit in auras,
 Pauper ubi miseri surgebat pergula Jonæ.
 Quæ manibus sensim nitens, totumque pererrans
 Ambitiosa locum, cameræ fastigia raræ
 Ascensu superat: tum toto culmine victrix
 Expatiat, vagis foliis contexuit umbram,
 Et nimium vatis defendit vertice solem.
 Cujus ubi sensit dulci recreatus amictu,
 Non secus est tacito gavisus pectore, quàm qui
 Ancipiti fessus certamine, vidit amicum
 Auxilium, sociaque manus succurrere missas.
 Tanta sed exiguum tenuerunt gaudia cursum.
 Nam cum prima novo lustraret lumine terras
 Picta rosis digitos croceis aurora decoros,
 Exiguus vermis (nam sic pater ipse volebat)
 Assiduus herbæ nodosum dentibus usque
 Corrodit caulem, quæ radix incipit, & quæ
 Hæret adhuc matri foliosa cucurbita terræ.
 Hinc jam sole novo terras ardore coquente,
 Aruit herbæ citò, noto privata liquore,
 Et miserum grato spoliavit tegmine vatem.
 Dein levibus pennis Nabathæo missus ab orbe,
 Vertice de Jonæ siccam rapit improbus herbam,
 Et rapidis nudum radiis caput objicit Eurus.
 Impatiens, gelido nudatus tegmine, Jonas,
 Æstuat, & Phæbi cancro propioris anhelis
 Excuitur flammis, & languida membra volutat,
 Nunc latus obvertens dextrum, nunc ille sinistrum,
 Nunc dorso excipiens Titanis flammea tela:
 Non secus ac verubus caro circumjecta, voraces

Vertitur ad flammæ, & sudat tosta liquorem.
 Quæ postquam sese cernit gravitate malorum
 Implicitum, fervet, stomachoque indulget, & iræ;
 Et qui luctifico tumulatus piscis in antro,
 Antro quo non est Titanum tristior aula,
 Orarat superos jucundæ munera vitæ,
 Optat tantillum leto finire dolorem.
 Quem simulac tali pater anxietate teneri
 Sensit, de cœlo sic est affarier orsus:
 Siccine te vates amissa cucurbita torquet?
 An te digna facis? reddit cui talia vates:

Digna ne me faciam quæris? ne tu mihi dexter
 Adsis, digna nisi res est hæc mortis amore.
 Sic ait iratus, Genitor cui talibus inquit:

Ergo te moveat correpta cucurbita ventos?
 Herba tuo nullo nec culta, nec aucta labore,
 Quam nox una tibi peperit, nox abstulit una?
 Me nihil ampla Ninus moveat, quæ mœnibus ambit
 Millia bis capitum decies, & millia centum,
 Amplius aut vilis turbæ, ignaræque nocendi,
 Ignaræque manum lavam dignoscere dextra?
 Ut taceam pecoris numerum, non abjiciendi.
 Et tantæ gentis suades, male sane, ruinam?

HYMNUS IN DEUM.

O Mnipotens genitor, quæ vix mortalis obire
 Argumenta queat laudum divina tuarum?
 Tu cœli varios orbès, terræque creasti
 Immotam molem: tum claro lumine mundum
 Illustrando, diem paribus succedere nocti
 Jussisti spatiis: mediq; deinde aëra tractu,
 Infernis volucres ab aquis discudere nimbos.
 In partesque imas detestæ flumina terra
 Desfluere, atque cavas larè complere lacunas.
 Mox patefacta tuo jussu, genus omne sub auras
 Arboreum trusit tellus, herbasque virentes.
 Duēturusque diem Titan, & Cynthia noctem,
 Siderei que ignes reliqui, convexa per alta
 Splendentes, liquidi tenuerunt ætheris oras.
 Tum pisces in aquis, & corpora picta volucrum
 Emicuerè ab aquis: pecorum tum terra creatrim,

Serpentumque dedit varium genus, atque ferarum.
 Postremoque hominem magna ratione creasti,
 Magna participem mentis, cui cetera cuncta
 Subjicerentur, aqua pisces, cœlique volucres,
 Cumque parente sua pecudes telluris alumna.
 Qui cum fatali gustasset ab arbore fructus,
 Conflassetque sibi duros cum morte labores,
 Contactumque suo vitiaſſet crimine mundum,
 Tu genus humanum magno miseratus amore,
 Unigenam terris largitus es, optime, natum,
 Qui crimen lueret, quod non commiserat ipse,
 Atque suo nobis repararet sanguine vitam,
 Et nos æterno tibi fœdere conciliaret,
 Et cœli tristes terris averteret iras,
 Omniaque in melius, casu labefacta, reserret.
 Quid non oratus pater optime, maxime, nostro
 Concedes generi, qui natum sponte dedisti?
 O amor, o pietas: ponamus corde timorem
 Jam licet, & nobis de te omnia polliceamur.
 Tu clemens, tibi fas cunctum mortalibus agris
 Omnia largiri, qui te, natoque potenti
 Fidimus, & nobis promittimus omnia de te.
 Salve magne pater: te misem barbara quondam
 Est experta Ninus, da nobis cernere nati
 Regna tui, charo deletis sanguine culpis,
 Cœlestisque domus epulis gaudere beatis.

MOSIS CARMEN,

Quod cecinerunt Israëlita, ubi ex mari rubro evaserunt,

DE Jova carmen recinam potente,
 Laude qui dignum facinus patrarit,
 Dum maris salſas equites, equosque

Vertit in undas:

Is meæ vires tribuit camœnz,
 Is mihi confert placidam salutem.
 Hoc meis cultum patribus decenter
 Numen adoro.

Numen & nomen creperi decorum
 Gloria belli, modo quod quadrigas,
 Et manus duri Pharaonis altis

Obruit undis.

SEB. CASTALIONIS, Or.

31

O mihi magni decoris magistra
Dextra, quæ sævos male trangis hostes?

O Jovæ victrix manus? ô superbi

Perditor hostis.

Quem tuæ missus violenter iræ

Ardor absumpsit celeri ruina:

Aridos sicut solet ignis ardor

Urere culmos.

Ergo spiranti tibi cessit humor:

Et maris forti cumulata vento

Unda concrevit, liquidoque sepsit

Agmina muro.

Dixerat hostis: Sequar, affecutus

Dividam prædam, rutiloque ferto

Dividam captos, animumque pœnis

Exaturabo.

Sed vagum flabris mare concitatum,

Flante te, fastus retudit minaces,

Instar ut plumbi peterent profundi

Gurgitis ima.

Quis tibi divum Jovæ comparandus?

Quis tuum sanctum decus, ô tremende,

Quis tuas laudes, quis adæquet actos

Magne triumphos?

Tu nigrum dextra valida sub Orcum

Hoste detruso, populum redemptum

Lenis abducis, propriaque firmas

In statione.

Audiant factum, stupeantque gentes.

Hinc Palestini trepidant: Idumes

Æstuent pagi: Moabi tremiscat

Clara propago.

Perdat & vires Cananæa tota,

Et graves amens cadat in pavores:

Ac velut cautes fileat, stupendo

Territa facto.

Dum tui transit, Jovæ gloriose,

Dum tui transit populicæterva:

Quem tibi tanto precio benignus

Concinnasti.

Quemque

Quemquē deductum statues in altum,
Et tuis montem manibus revinctum :
Quæ tibi sedes domino, tuisquē

Certa paratur.

Regnet æternū Jova, qui secutos
Cum suis currus dominis per altum,
Atque equos diri Pharaonis atris
Fluctibus hausit.

Cum tamen chari soboles Jacobi
Prefferit sicco pede dissipati,
Æquoris fundum, mediosquē tuta
Viderit æstus.

FINIS.

*Sequuntur Epitaphia quadam in laudem Seb. Castalionis,
Impressa Bremæ, 1618.*

EPITAPHIA SCRIPTA A PAULO CHERLERO Elsterburgensi studioso.

*In Obitum Clarissimi, Optimi, Doctissimique viri, vera pietate
& humanitate præstantis, D. SEBASTIANI CASTALIONIS,
Præceptoris sui observandi, semperque charissimi : qui pie &
sanctè in Domino obdormivit Basileæ, Anno Christi 1563. die
29. Decembris.*

Iste locus niveo substratus marmore terræ,
Viscera defuncti CASTALIONIS habet.
Pars animæ melior patrio successit Olympo,
Cumque Deo cœli regna beata colit.
Non fuit excelsa prognatus stirpe parentum :
Non longum celebri sanguine stemma tulit.
Nec vel divitias magnas, tectūque superbum,
Nec potuit fundos commemorare suos.
Ingenio valuit tantum, pietate fidèque,
Et mera paupertas, quod fuit, omne fuit.

Epitaphia in laudem SEB. CASTALIONIS 39

Hac potuit sese celebrem jactare per orbem;

Nam Patrimonii res fuit ista loco.

Pauper erat natus, primis adolevit ab annis

Pauper, & extremum pauper ad usque diem.

Sed tamen in Domini verbo, Christique favore,

Quas coluit, magnas dives habebat opes.

Quas non ærugo radit, nec tinea rodit

Dentibus, atque nihil fur ubi juris habet.

Ingenuas artes tenero studiosus ab ævo

Imbibit & Clariis ora rigavit aquis.

Atque ipsum juvenem quamvis Academia nulla

Viderit, optato condideritque sinu:

Sic tamen Aonias altè caput ipse per artes

Extulit, ut toto clarus in orbe foret.

Lugduni docuit primùm, linguamque Pelasgam

Ista nobilibus legit in urbe tribus.

Postea concessit florentem laude Genevam

Musarum, studiis tempus ut omne daret.

Sed, quia paupertas, multis inimica, premebat;

Pauper ibi ludi munera rector obit.

Et per tres adeò fidus, non ampliùs, annos

Imberbes juvenes, agmina parva, docet.

Tandem cujusdam quoniam mala structa timebat;

Cum quo religio non erat una sibi:

Suspectos liquit fines, & limen avarum,

Teutonicæque venit pauper in arva plagæ.

Quem demùm recipis Musarum candida mater;

Inclita non tepido tu Basilea sinu.

Hic quia nudus, inops, simul & pauperrimus hospes

Venerat, obicuro sedit in urbe loco,

Pauperis & tuguri congesta è celspite, parva

Præbuit hospitii frigida regna; domus.

Et quia nec fulgens aurum, nec nobilis æris

Copia, nec nummus sæpe vel unus erat,

Jejunas crebrò coenas & prandia nudo

Sumere cum parva prole solebat agro.

Quinetiam, urentis quò posset frigora brumæ

Pellere, vel tennes ritè parare cibos,

Ex Rheno manibus venientia ligna trahebat,

Cùm gravis ingentes fuderat imber aquas:

234 Epitaphia in laudem SEB. CASTALIONIS

Nec pudor inteream pisces captare sub undis,
 Nec pudor & rastris findere pingue solum,
 Ut charam uxorem posset, sobolemque tenellam
 Hinc alere, & fortis damna levare suæ,
 Sic miserè vitam debebat : postea donec
 Est data per doctos functio grata viros,
 Ut Graiæ rursus linguæ monumenta doceret,
 In nostra, servas quam, Basilea, schola.
 Quam curis obiit magnis : docuitque juventam
 Perpetuò fida sedulitate suam.
 Isocratis libros, & libros acris Homeri
 Explicuit, magna non sine laude sua.
 Ac, si mense suos tantùm potuisset in uno
 Efficere & doctos discipulòsque bonos,
 Ipse pepercisset nullis conatibus unquam :
 Tam fuit & fidus, tam fuit ipse probus !
 Tum, quæ quotidie fida bene voce monebat
 De studiis, veri deque timore DEI :
 Horum lumen erat vivum, speciménque probatum
 In vita cunctis, quod sequerentur, erat.
 Interea verò privatos usque labores
 Sumpsit & his etiam tempora iusta dedit.
 BIBLIA convertit Latio sermone : disertos
 Argolicos Latio fecit & ore libros.
 Carmina jam pepigit, jam Graios inde relegit
 Auctores, fieri puraque cuncta dedit.
 Atque utinam nondum tempus fatale vocasset,
 Scripsisset doctis plura legenda viris.
 Sed, quia te nobis rapuerunt numina sæva,
 Arbitriis quorum subdita turba sumus :
 Vade age, Castalio, patriasque receptus in oras,
 Nunc cape cœlesti gaudia vera throno :
 Cùmque tuo Christo, quem corde atque ore professus
 Semper es, æternos vivere perge dies.
 At nos interea, donec DEUS ire iubebit,
 Hic erimus memores laudis ubique tuæ.
 Dùmque suas silvæ frondes, dum germina campi,
 Sidera dum cœlum, dum vehet annis aquas,
 Ingenii monumenta tui, pietasque manebunt,
 Candorisque tui fama perennis erit.

ALIUD

ALIUD BREVIUS EPITAPHIUM,

Quod continet & annum ætatis ipsius, & mensem ac diem, quo obiit, & numerum liberorum, quos moriens post se reliquit.

Hic sub candenti, Præceptor, marmore dormis:

Vivis adhuc, quamvis te fera Parca tulit.

Et vives, nam laude virum qui dignus habetur,

Ullo Musa vetat tempore sancta mori.

Ipse quater denos, atque annos insuper octo

Vixisti terris pauper, & exul, inops.

Inde dies quando vigesima nona Decembris

Orta fuit, cœli sidera celsa petis:

Linqvis in hoc autem natos bis quattuor orbe,

Fœmellas æquè quattuor, atque mares.

Hos Deus, hos omnes patrio curabit amore,

Pupillis gaudet qui pater esse suis.

Qui fueris porro, non est memorare necesse:

Fœlix, qui fiet par pietate tibi.

Fœlix, qui fiet par bonitate tibi.

Fœlix, qui novit, sicut & ipse, Deum.

Fœlix, qui vivit, sicut & ipse, Deo.

Fœlix, qui moritur, sicut & ipse, Deo.

Aliud heroicum;

IN QUO, IN PRINCIPIO

SINGULORUM VERSUUM *Sic leges*

HIC JACET: *in medio, CASTALIO: in fine*

M. D. LXIII.

Hoc tua, Castalio,

Illiusque manent

Cœlestes autem

Inquē Deo gaudens

Ante homines

Cura tibi fuit, &

Et piā simplicitas

Tu meritò donis

Conduuntur cæspite

Ad tempora lata

Sedes mens vivida

Tenet almæ gaudia

Antiqua fides & candida

Lusus tuus, omnia

In te vivebat: ab

Omni celebraris

Membra:

Diei.

Lustrat:

Vitz.

Virtus

Iustè:

Illis

In orbe.

ALIUD DE MONUMENTO, Quod Ei Tres Poloni, juvenes
Nobiles, Discipuli ejus, gratitudinis ergo locarunt : in summi
Templi Baileensis peristylis, in Pavimento.

Hoc tibi nunc nostri monumentum & pignus amoris,
Quo te prosequimur, chare magister, habe.
Quod tibi tres ponunt juvenes, natione Poloni :
Ah fratres quondam, discipulique tui !
Vive per æternos, præceptor, amabilis, annos.
Mente, polo : fama, semper in orbe manes.

TUMULUS CASTALIONIS.

JOVÆ OPT. MAX. S.

**SEB. CASTALIONI ALLOBROGI, GRÆCA-
RUM LIT. IN ACAD. BAS. PROFESSO-
RI CELEB.**

*Ob multifariam eruditionem, & vitæ innocentiam
doctis piisque viris percharo.*

**PRÆCEPTORI OPT. AC FIDELISS. STANIS-
LAUS STARZECOWSKI, JOANNES
Ostrorog, & Georg. Niemsta,
Poloni.**

**UT ET POP. SUORUM, QUI EUM AUDIE-
RANT, VOIO,**

**ET PRIVATÆ PIETATI SATISFACERENT,
AD PUB. LUCTUS SOLATIUM**

H. M. B. M. P.

**OB DORMIVIT IN DOMINO,
ANNO CHRISTI SAL.**

M. D. LXIII.

III. KAL. JANUARI,

ÆTATIS SUE XLVIII.

In Gratiam Juvenum, & utile & dulce spectantium (& ne duo foliola sint prorsus vacua) adjecimus Symbolum Apostolicum, Decalogum, & Orationem Dominicam, Latino Carmine, Vertente Patricio Adamsonio Scoto, Poetâ elegantissimo. Nec non Rythmos Hildeberti (Turonensis Archiep. circiter annum Dom. 1100.) de Sacro-sanctâ Trinitate;

Symbolum Apostolicum.

IN summum confido Deum, Patrem omnipotentem,
Auctorem cœli, & terræ. Christumque in Iesum,
Unigenam illius sobolem, Dominumque piorum.
Qui sacro conceptus erat spiramine; natus
Virginis ex utero Mariæ. Tormenta Pilato
Judice perpeffus, crucifixus, mortuus, atque
Clauſus humo, tristes Erebi descendit ad umbras:
Luce resurrexit ternâ rediuius, ad alti
Tecta poli ascendit victor; dextræque parentis
Assidet, in cœlo & terra cui cuncta potestas.
Inde olim adveniet cunctos ut iudicet, & qui
Vivent, & quotquot tam longa absorbit ætas.

Confido in sacrum flamen; sparsumque fidelem
In terris cætum credo; & communia dona
Sanctorum, gratisque illis peccata remitti:
Expectecturam putri de pulvere carnem
Spero, ac in cœlis vitam sine fine beatam.

Decalogus sive Lex Dei.

ADverte Israel, memorique hæc mente repone.
Sum Dominus, Deus ille tuus, qui Egyptia solvi
Vincula, qui Pharij eduxi tellure Tyrranni:
Ante oculos aliena meos nè numina habeto.
Sculptile nè faxis ullum, simulacrave rerum,
Quæ sunt in cœlo suprâ, aut tellure premuntur
Inferiùs, liquidove animans sub marmore serpit.
Nè coràm inclines, nullo dignabere cultu.
Namque ego sum æternus vester Dominusque Deusque,
Zelo ardens, Patrum in natos delicta rebelles

Ulciscor:

28. Decalogus & Oratio Dominica.

Ulciscor: quæ me soboles, pro more parentum
Oderit, in terno & quarto luet ordine pœnas.

At quem cepit amor nostri, legisque lubenter
Obsequitur monitis, ejus millesima cernet.

Progenies, quàm larga adsit clementia nobis.

Ne sume incassum Jehovah venerabile nomen,
Nam contemptorem Dominus non linquit inultum.

Sabbata sanctificato, memor: sex rite diebus
Indulgeto operi: Jehovah lux septima magni est

Sacra quies: nullos illà exercere labores

Fas esto, tibi, nec nato, natæ, famulove,

Ancillæve, bovine, asinove, aut jure recepto

Hospitii: nam sex terræque polique diebus

Machina conflata est: septenà luce quievit,

Sacravitque diem ventura in sæcla beatum.

Patrem prosequere, & Matrem reverenter honore;

Longævam ut foelix possis traducere vitam,

In sanctâ Jehovah concessâ munere terrâ.

Ne quemquam occidas. Alieni fœdera lecti

Ne violes. Furto abstineas. Ne testis iniquus

Vicino sis innocuo. Nec testâ propinqui

Concupias, junctamve thoro, famulumve ministrum,

Ancillamve, bovem, aut asinum, aut quod dicere possit,

Jure suum: nullo illius flagrabis amore.

Oratio Dominica.

Alme Parens noster, celsi super atria Coeli,
Sanctificata tui majestas numinis esto.

Adveniat tandem sperati gaudia regni:

Utque tui Coeli gaudent parere cohortes,

Sic tua per terras fiat sacrata voluntas.

Da nobis hodie diurni pabula victus:

Debita condona nobis, debentibus ipsi

Ex animo cunctis ceu condonare solemus.

Ne nos in cæcas Satanæ inducito fraudes,

Sed serva à pravo: Regnum sine fine perenne

Est tibi, cuncta potestas, cunctaque gloria. fiat.

Rythmi

Rythmi Hildeberti de *Sacro-sanctâ Trinitate.*

Alpha, & Omega Deus, Eli, Eli, Deus meus :
Cujus virtus, totum posse, Cujus sensus, totum nosse;
Cujus esse summum bonum, Cujus opus quicquid bonum;
Super cuncta, subter cuncta, Extra cuncta, intra cuncta :
Subter cuncta, nec substratus, Super cuncta, nec elatus,
Intra cuncta, nec inclusus, Extra cuncta, nec exclusus.
Super totus præsidendo, Subter totus sustinendo,
Extra totus complectendo, Intra totus in complendo.
Intra nusquam coarctaris, Extra nusquam dilataris,
Subter nullo fatigaris, Super nullo sustentaris.
Mundum movens non moveris, Locum tenens non teneris,
Tempus mutans non mutaris, Vaga firmans non vagaris.
Vis externa vel necesse, Non alternat tuum esse.
Heri nostrum, cras, & pridem, Semper tibi nunc, & idem
Tuum, Deus, hodiernum Indivisum sempiternum.
In hoc totum prævidisti, Totum simul perfecisti,
Ad exemplar summæ mentis Formam præstans Elementis;
Nate, Patri coequalis, Patri consubstantialis,
Patris splendor & figura, Factor factus creatura.
Carnem nostram induisti, Carnem nostram suscepisti,
Sempiternus, temporalis, Moriturus, immortalis,
Verus homo, verus Deus, Impermixtus homo Deus.
Non conversus hic in carnem, Nec minutus propter carnem,
Hic assumptus est in Deum, Nec consumptus propter Deum,
Patri compar Deitate, Minor carnis veritate.
Deus Pater, tamen Dei, Virgo mater, sed & Dei.
In tam novâ ligaturâ Sic stat utraque natura,
Ut conservet quicquid erat, Facta quiddam quod non erat.
Iste noster Mediator, Iste noster legislator :
Circumcissus, baptizatus, Crucifixus, tumulatus,
Obdormivit, & descendit. Resurrexit, & ascendit,
Sic ad Coelos elevatus Judicabit judicatus.
Paracletus increatus, Neque factus, neque natus;
Patri consors, genitoque, Sic procedit ab utroque,
Ne sit minor potestate. Vel discretus qualitate,
Quanti illi, tantus iste, Quales illi, talis iste,

30 Rythmi Hildeberti de *Sacro-sancta Trinitate.*

Ex quo illi, ex tunc iste, Quantum illi, tantum iste;
Pater alter, sed gignendo; Natus alter, sed nascendo;
Flamen ab his procedendo, Tres in unum subsistendo.
Quisque trium plenus Deus, Non tam dii, quam sancti Deus
In hoc Deo, Deo vero, Tres & unum assevero,
Dans usque unitatem, Et personis Trinitatem.
In personis nulla prior, Nulla major, nulli minor
Unaquæque, semper ipsa, Sic est constans atque fixa,
Ut nec in se varietur, Nec in ullam transmutetur.

Hæc est fides orthodoxa: Non hic error sive noxa.
Sicut dico, sic & credo Nec in pravam partem cedo.
Inde veni, bone Deus, Ne desperem, quamvis reus.
Reus mortis non despero, Sed in morte vitam quero;
Quo te placem, nil prætendo, Nisi fidem, quam defendo;
Fidem vides: hac imploro, Leva fascem, quo laboro,
Per hoc sacrum cataplasma, Convalescat ægrum plasma:

F I N I S.
